ZEHİRİ KİM VERDİ
ASHE KÖYÜNDEKİLER :
Luke Fitzwilliam: Doğu'da polislik yapmıştı. İngiltere'ye döndüğü gün bir cinayet olayına karıştı.
Livinia Fullerton: Görünüşte hafif bunamış bir ihtiyardı. Oysa katil onun çok şey bildiğinden kuşkulanıyordu.
Bridget Conway: Esmer güzeli bir kız. Patronuyla evlenmesinin iyi birşey olacağını düşünüyordu.
Lord Gordon Easterfield: Bridget'in nişanlısı. Adam kendisinin çok önemli bir kimse olduğuna iyice inanıyordu.
Alfred Wake: Ashe köyünün rahibi. Dedikodudan hoşlanıyor, köydeki ölümlerden ve düşmanlıklardan habire sözedi-yordu.
Mr. Abbot: Avukat. Neşeli, çabuk öfkelenen, çabuk yatışan bir adamdı.
Honoıia Flete.- Lavinia Fullerton'un arkadaşı. Ashe'deki kazalardan kuşkulanıyor ama bu konuda konuşmak da istemiyordu.
Mr. Sorty: Antikacı. Bu acayip adam, Orta çağlara özgü ayinlere meraklıydı.
Mr. Horton: Emekli binbaşı. Haşin ve aksi bir kadın olan karısının ölümünden sonra biraz rahata kavuşmuştu.
Dr. Geoffrey Thomas: Çocuksu halli genç bir adamdı. Cinayet işlemenin çok kolay olduğunu söylüyordu.
Rose Humbleby: Dr. Humbleby'nin güzel kızı. Babasının ölümünden sonra sevgilisine kavuşmuştu.
Jessie Humbleby: Dr. Humbleby'nin karısı. Kocasının ani ölümü kadını çok sarsmıştı.
Sir William Ossington: Scotland Yard'dandi. Luke'un kuşku uyandırmayan sekiz cinayet hakkındaki sözlerini sırf onunla arkadaş olduğu için dinlemişti.
Baş Müfettiş Battle: Sakin bir adamdı ama gözünden de kolay kolay bir şey kaçmıyordu.
Luke'un elinde şu ip uçları vardı:
Yaşlı bir kadının sözleri Gazetedeki bir ilan Şapka boyası Öksürük şurubu Ölü bir horoz Kızıl saçlar
Taştan oyulmuş bir saksı Ahlâksız bir çocuk Kanlı eller
Cinayetlerin esranm çözebilmek için Luke'un şu sorulan cevaplandırması gerekiyordu.
Lavinia Fullerton aslında hayali geniş bir kadın mıydı? Araba yaşlı kadına kazara mı çarpmıştı? Amy intihar mı etmişti?
,Lord Easterfield, düşmanlarını tanrısal bir gücün ortadan kaldırdığına gerçekten inanıyor muydu? İki doktor birbirleriyle neden geçinemiyorlardı? Honoria Flete neden kuşkulanıyordu? Sorty, ne gibi kirli işlerle ilişkiliydi? Tommy düşmüş müydü? Yoksa onu itmişler miydi? Carter nehre yuvarlanmış mıydı? Yoksa biri onu suya mı atmıştı? Bridget gerçekten paragöz bir kız mıydı?
I
Luke Fitzwilliam, yıllardan sonra İngiltere'ye dönüyordu artık. Vapurdan inerek, gümrüğe girdiği sırada, «Acaba buraya yeniden alışabilecek miyim?» diye düşündü. Diğer yolcularla birlikte vapuru beklemiş olan Londra trenine binerken hâlâ bu soru vardı aklında. «İşim yok artık... Küçük bir gelirim var. Bol vaktim olacak. Ne yapacağım? Neyle oyalanacağım?»
Genç adam, bu sorulan kafasından kovmaya çalışarak, gazetesini açtı. Bir iki dakika sonra önemli haberlere dalıp gitmişti.
Tam yanm saat sonra tren yavaşladı ve nihayet durdu. Luke, başını kaldırarak pencereden dışarı baktı. Küçük bir istasyona gelmişlerdi. Geride bir büfe vardı. Genç adam, ani bir kararla yerinden kalkarak dışarı çıktı. Büfeye giderek, bir kahve istedi. Aklına yine o soru gelmişti. «Buraya yeniden alışabilecek miyim? İngiltere hoşuma gidecek mi?»
Kahveyi içip, parasını ödedi. Döndü ve hayretle olduğu yerde kaldı. O farkına varmadan tren kalkıp gitmişti.
- Luke, asık suratlı bir hamala, «Tren nereye gitti?» diye sordu.
«Hangi tren? 3.14 postasından sonra buradan hiç tren kalkmadı.»
«Demin burada bir tren durdu. Londra ekspresi. Ben de ondan indim.»
«Londra ekspresi hiç bir yerde durmaz.»
Luke, «Durdu ama,» diye cevap verdi. «Ben ondan indim diyorum.»

Hamal bu kez sitem eder gibi başını salladı. «İnmeme-liydiniz. Ekspres burada durmaz.»
«Ama durdu.»
«O durmak sayılmaz. Ekspres ileride kırmızı ışık olduğu için burada bir an durakladı yalnızca. Doğrusu inmemeniz gerekirdi.»
«Bunu ben de kabul ediyorum,» dedi Luke. «Ama artık olan oldu. Şimdi hangi trene binmemi önerirsiniz?»
«Her halde 4.25'e binmeniz iyi olur.»
«Eğer ö tren Londra'ya gidiyorsa, ben de dediğiniz gibi yaparım...» Luke, peronda bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. İstasyonun yukarısmdaki tabelada «Fenny Clayton Kavşağı» yazılıydı. «Ashe'e gitmek için buradan aktarma yapılır.»
Bir iki dakika sonra eski tip bir lokomotifin geri geri ittiği bir tek vagon istasyonda durdu. Banliyö treninin küçüklüğünden dolayı adetâ büyük utanç duynyormuş gibi 'bir hali vardı.
Daha sonra Londra treni ne kadar önemli olduğunu belirtmek istercesine homurdana homurdana gözüktü ileriden. Tren durur durmaz Luke telâşla kapıya atıldı. Bunu da kaçırmak niyetinde değildi. Genç adam, koridordan ilerleyerek dikkatle kompartmanlara baktı. İlkinde ukalâ tavırlı bir adam sigara içiyordu. Luke, üçüncü kompartmanda karar kıldı. Burada tek bir yolcu vardı. Yaşlı bir kadın. Luke onu halalarından birine benzetti. Mildred halaya. Kadın, Luke on

yaşındayken büyük bir yüreklilik göstererek onun zararsız bir yılan beslemesine razı olmuştu. Evet, iyi bir kadındı Mildred halacık.
Tren beş dakika sonra hareket etti. Luke de ciddî bir tavırla gazetesini açtı. Ama tek satır okuyamıyacağının da farkındaydı. Bir sürü yaşlı halası ve teyzesi olduğu için, kompartımandaki yolcunun da Londra'ya kadar sessiz sedasız oturmayacağını biliyordu.
Gerçekten de yaşlı kadın önce kendisinden camı kapamasını rica etti, sonra da treni övmeye başladı. «Bir saat on dakikada Londra'ya varıyor. Bu da fevkalâde bir şey. Evet, bu tren sabah kalkandan daha iyi. O bir saat kırk dakika sonra Londra'ya varıyor. Tabiî çok kişi sabah trenini tercih ediyor. Ben de ona binecektim ama bizim Pooh kayboldu. Pooh benim kedimdir. Acem kedisi. Pek güzel bir hayvandır «o. Ama son zamanlarda kulağı ağrıyor. Pooh'u bulamadıkça evden ayrılamazdım kuşkusuz.»
Luke, «Tabii, tabii,» diye mırıldanarak, başını gazetesine eğdi ama bunun bir yaran olmadı.
Yaşlı kadın, konuşmasını sürdürdü. «İşte bu yüzden ben de bu trene bindim. Bir frakıma daha da iyi oldu. Çünkü bu tren tenha. Ben de Londra'ya çok önemli bir iş için gidiyorum. Neler söyleyeceğimi önceden tasarlamam gerek. Tabiî aslında insan birinci mevkiye bindiği zaman kalabalıktan fazla rahatsız da olmuyor. Dedim ya ben de bu kez çok önemli bir iş için Londra'ya gidiyorum. O yüzden bu kadar masraf edebilirim, diye düşündüm.» Luke'un güneşten bronzlaş-mış olan yüzüne baktı. ((Tabiî izinli olan subaylarımızın da her zaman birinci mevkiye binmeleri gerekiyor.»
Luke, yaşlı kadının parlak gözlerindeki ışıltıya dayanamadı. Zaten eninde sonunda mesleğini öğreneceğini de biliyordu başından beri. «Ben subay değilim,» dedi.
«Ah, özür dilerim. Güneşten iyice yanmış olduğunuz için Doğu'dan izinli olarak evinize döndüğünüzü sandım.»

Luke, «Gerçekten Doğu'dan dönüyorum ama izinli değilim.» Yaşlı kadının daha fazla soru sormaması için gerçeği olduğu gibi söyledi. «Ben polisim.»
«Polis misiniz? İşte bu çok ilgi çekici... Doğrusu insan böyle rastlantılara bayağı şaşırıyor. Çünkü — ben de Scotland Yard'a gidiyorum.»
Luke, kaşlarını kaldırdı. «Sahi mi?»
Yaşlı kadın neşeyle, «Evet,» diye cevap verdi. «Ama dediğim gibi Pooh'un yüzünden sabah trenini kaçırdım. Ama umarım geç kalmam. Scotland Yard'dakilerin belirli saatleri yok değil mi?»
Luke; «Onların saat dörtte kapılarını kapattıklarını sanmıyorum,» dedi.
Yaşlı kadmm yüzünde endişeli bir ifade belirmişti şimdi. «Ben oldum olası en yüksek memura baş vurmayı tercih ederim, John Reed, — yani Ashe'deki polis

memuru iyi bir adamdır Nazik ve terbiyelidir. Ama onun önemli bir sorunu halledebilecek bir insan olduğunu sanmıyorum. O yalnızca fazla içen, arabalarını hızlı süren kimselerle (başa çıkabilir. Açıkçası John Reed bir cinayet meselesini halledemez!»
Luke, hayretle başını kaldırdı. «Cinayet meselesini mi?»
Yaşlı kadın, heyecanla başım salladı. «Evet cinayet meselesini... Şaşırdığınız belli. Başlangıçta ben de çok şaşırdım. Bir türlü inanamadım. Hayalimin fazla geniş oduğunu düşündüm.»
Luke, şefkatle sordu. «Hayalinizin gerçekten geniş olmadığından emin misiniz?»
Kadın, kesin bir tavırla, «Tabiî eminim,» diye cevap verdi. «Belki ilk seferinde emin değildim. Ama ikinci, üçüncü ve dördüncü cinayetlerden sonra işin kuşku görür yanı kalmadı.»
Luke, «Yani—» dedi. «Şey — birden fazla cinayet mi işlendi?»
— 10 —
Yaşlı kadın, o sakin ve tatlı sesiyle, «Korkarım öyle,» diye mırıldandı. «İşte bu yüzden gidip durumu Scotland Yard'a haber vermenin doğru olacağım düşündüm.»
Luke, düşünceli bir tavırla ona baktı. «Haklısınız...» Bir taraftan da «Scotland Yard'dakiler ona nasıl davranacaklarını bilirler,» diye düşünüyordu. «Her halde onlara her hafta bir sürü yaşlı kadın gelip, hayali cinayetleri haber veri-yordur.»
Yaşlı kadm, konuşmasını sürdürdü; «Bir keresinde gazetede bir cinayeti okuyordum... Şu birkaç kişiyi zehirleyen adamı. Biri, adamın bir kimseye tuhaf bir biçimde baktı mı, onun çok geçmeden zehirlenip öldüğünü söylediydi. Ben buna o zaman inanmamıştım. Oysa şimdi o sözlerin doğru olduğunu anlıyorum.»
«Doğru olan nedir?»
(«Katilin yüzünde tuhaf bir ifadenin belirdiği...»
Luke, hayretle kadma baktı. Zavallı titremeye başlamış, pembe yanakları da biraz solmuştu. «Önce o ifadeyi Amy Gibbs olayında farkettim. Gerçekten de çok geçmeden Amy Gibbs öldü. Sonra Carter. En sonunda da Tommy Pierce Dün de sıranın Doktor Humbleby'e geldiğini anladım. Çok: jyi bir adamdır o. Gerçekten olağanüstü bir insandır. Carter, fazla içki içerdi. Tommy Pierce ise pek küstah ve terbiyesiz bir şeydi.. Küçük çocukları korkutur, kollarını kıvırır, onlan çimdiklerdi. Açıkçası onların ölümü beni o kadar sarsmadı. Ama Doktor Humbleby başka. Onun kurtarılması gerek. İşin kötüsü gidip durumu kendisine anlattığım takdirde bana inanmayacak, gülüp geçecek. Bizim polis memuru John Reed de öyle. Oysa Scotland Yard'da durum böyle olmayacak. Çünkü oradakiler cinayetlere alışıklar..» Pencereden dışarı bir göz attı. «A, gelmişiz bile,» Telaşla çantasını ve şemsiyesini aldı. «Sizinle konuşunca bayağı rahatladım. Çok naziksiniz. Scotland Yard'a gitmekle iyi ettiğimi düşünmenize de ayrıca sevindim.»
— 11 — ' .
Luke ciddî bir tavırla, «Scotland Yard'da size yararla önerilerde bulunacaklarından eminim,» diye cevap verdi.
«Sahi mi? İşte bu çok iyi.» Çantasını karıştırdı. «Size kartımı vereyim. A, yalnızca bir tane kalmış. Onu da Scotland Yard için saklamalryım.»
«Adım Miss Lavinia Fullerton.»
Luke, gülümsedi. «Tanıştığımıza memnun oldum, Miss Fullerton. Benim adım da Luke Fitzwilliam...» Tren perona girerken ekledi. «Size bir taksi bulayım mı?»
«Hayır, teşekkür ederim.» Bu müsrifçe fikir Lavinia Ful-lerton'u pek şaşırtmış gibiydi. «Metroya bineceğim. Trafalgar Alanı'nda iner, oradan Whitehaira yürürüm.»
Luke, «Şansınız açık olsun,» dedi.
Miss Lavinia Fullerton genç adamın elini büyük bir dostlukla sıktı. «Çok iyisiniz... Biliyor musunuz önce bana inanmadığınızı sanmıştım.»
Luke, kızardı. «Şey... O kadar çok cinayet. Bir sürü cinayet işleyip de yakalanmamak biraz zor değil mi?»
Miss Fullerton, başını salladı. «Hayır, hayır, yavrum, işte bunda yanıldınız. Sizden kimse kuşkulanmadığı sürece istediğinizi öldürmek o kadar kolaydır ki. Sözünü ettiğim katilden kuşkulanmak da kimsenin aklına gelmiyor.»
Luke, «Şansınız açık olsun,» diye yineledi.

Miss Lavinia Fullerton, kalabalığa karışarak kayboldu. Luke ise ekspresle gelen eşyalarını' aramaya gitti. Bir taraftan da, «Acaba biraz deli mi?» diye düşünüyordu. «Hayır, hiç sanmıyorum. Yalnızca hayali çok geniş, o kadar. Scotland Yard'da işi onu kırmadan halledeceklerini umarım. Zira Lavinia Fullerton, pek tatlı bir ihtiyarcık.»
D
— 12
Jimmy Lorimer, Luke'un okul arkadaşıydı. Genç adamt. Londra'ya erişir erişmez hemen Jim'e gitti. O gece birlikte; eğlenmeye çıktılar. Ertesi sabah da Luke, başı çatlayacak-mış gibi ağrırken Jim'in yaptığı kahveyi içti. Ondan sonra da gazeteyi okumaya başladı. Küçük bir haber özellikle dikkatini çekmişti. Hattâ tou yüzden arkadaşının kendisiyle konuşmaya çalıştığını bile farketmedi. Sonra da kendisine gelerek, «Özür dilerim Jim,» diye mırıldandı. «Ne dedin?»
«Gazeteye çok daldın. Okuduğun nedir? Siyaset haberleri mi?»
«Hayır,» diye yanıtladı Luke. «Çok garip bir şey oldu... Pün trende birlikte yolculuk ettiğim yaşlı bir kadıncağızı araba çiğnemiş.»
Jimmy, «Zavallı,» dedi. «Peki ama ölen kadının o olduğunu nereden anladın?»
«O olmayabilir tabiî. Fakat adı aynı — Fullerton. Wni-tehaH'i geçerken kendisine bir araba çarpmış. Zavallı hemen* oracıkta oluvermiş. Kazayı yapan otomobil durmayarak, uzaklaşmış.»
«Şoförü nasıl olsa yakalar ve cezalandırırlar...»
D
Bir hafta sonra, kayıtsız bir tavırla gazetenin ön sahife-sine göz gezdiren Luke, birdenbire hayretle bağırdı. «Hay Allah!»
Jimmy Lorimer ona döndü. «Ne var?»
Luke, başım kaldırdı. Yüzünde öylesine garip bir ifade-vardı ki arkadaşı bayağı şaşırdı. «Ne oldu Luke? Hortlak görmüş gibi bir halin var.»
— 13 —
\
Xı
Luke, gazeteyi bir tarafa bırakarak arkadaşın doğru eğildi. «Jim, İngiltere'ye döndüğüm gün trende birlikte yolcu-uk yaptığım yaşlı bir kadından sözetmiştim, hatırlıyorsun .ieğil mi?»
«Mildred halana benzettiğin kadını mı? Evet. Sonra onu araba çarpmıştı galiba?»
«Evet. Dinle Jim. İhtiyarcık bana Scotland Yard'a gide-. ceğini, onlara bir sürü cinayetin işlendiği haber vereceğini anlatmıştı. İddiasına göre oturduğu köyde bir katil vardı ve durmadan adam öldürüyordu.»
Jimmy, «Bana kadının bunamış olduğunu söylememiştin,» diye mırıldandı.
«Ben onun bunak olmadığından emindim. Aksine, gayet aklı başındaydı. Katilin bir iki kurbanının adlarını söyledi. Kendisini caninin şimdi kimi öldüreceğini bildiğini, bunun için de çok telâşlandığını anlattı.»
«E? Sonra?»
«Adamın adı Humbleby'di. Doktor Humbleby. Yaşlı kadın katilin yakında onu öldüreceğinden emindi. Doktor Humbleby iyi bir adam olduğu için de buna üzülüyordu.»
Jimmy, yine, «E?» dedi.
«Al, şuna bak.» Luke, gazeteyi arkadaşına bırakarak parmağıyla bir ölüm ilânını işaret etti. «Jessie Humbleby'nin sevgili kocası Doktor John Ward Humbleby, 12 haziran günü Ashe köyündeki villâsında birdenbire ölmüştür. Cenazesi Cuma günü kaldırılacaktır. Çiçek yollanmaması rica olunur.»
«Görüyor musun, Jimmy? Yaşlı kadın da Ashe köyün-deydi ve bana Dr. Humbleby'nin öldürüleceğini söyledi.»

Jimmy şaşkın şaşkın «Belki,» diye yutkundu. «Garip bir raslantı bu.»
Luke, ayağa fırladı. «Ya o zavallı ihtiyarcığm bütün anlattıkları doğruysa? Ya o garip hikâye gerçekse?»
14
«Yapma canım, olmaz öyle şey.»
(«Nereden biliyorsun? Belki de böyle şeyler sık sık oluyor.»
«Yine polisliğin tuttu galiba. İstifa edip, İngiltere'ye dinlenmeye döndüğünü unuttun galiba?»

Luke, «İnsan polis olduğunu kolay kolay unutamıyor galiba,» diye mırıldandı. «Beni dinle, Jimmy. Bana garip bir öykü anlatıldı. Ama bir delil var ortada — yani Dr. Humbleby'nin ölümü bu hikâyenin doğru olabileceğini gösteriyor. Ayrıca önemli birşey daha var. Lavinia Fullerton o inanılmayacak hikâyesini Scotland Yard'dakilere anlatmaya gidiyordu. Ne var ki oraya erişemedi. Kendisini bir araba çiğneyip öldürdü. Üstelik otomobil durmadı da.»
Jimmy, itiraz etti. «Kadının Scotland Yard'a erişip erişmediğini biliniyordun. Belki o, Yard'dan çıkarken öldü.»
«Olabilir... Anla sanmıyorum...»
«Bu da varsayım. İşin açıkçası şu: sen bu melodrama inanıyorsun.»
Luke başım salladı. «O kadar da değil. Ama bence bu meselenin yine de incelenmesi gerek.»
«Yani Scotland Yard'a mı gideceksin?»
«Hayır, henüz gitmeyeceğim. Dediğin gibi Dr. Humbleby'nin ölümü raslantısal olabilir.»
«O halde plânın nedir?»
«Ashe'e gidip, olayı tahkik edeceğim.»
«Ya...» Jimmy bir an düşündü. «Peki bir plânın var mı? Birdenbire köye gitmeni oradakilere nasıl açıklayacaksın?»
«Bir şeyler uydururum elbet.»
«Öyle ama... Sen küçük İngiliz köylerinin nasıl yerler olduklarını bilmiyor musun? Bir yabancı orada hemen dikkati çeker...»
15
Luke, güldü. «O halde kim olduğumu gizlemem gerek. İstersen ressam olduğumu ileri süreyim ama doğrusu hiç resim yapmasını bilmem.»
Jim ona gururla baktı. «Ben bu işi kolaylıkla halledebilirim.»
«Ne o? Ashe'de bir arkadaşın mı var?»
«Daha da iyisi. Bildiğin gibi hala, amca, ve kuzen bakımından çok zenginim ben. Yalnız babamın on iki kardeşi var-¦Aı. Şimdi beni iyi dinle, Ashe'de bir kuzenim var.»
«Jimmy, sen bir harikasın.»
«Kuzenimin adı Bridget. Bridget Conway. Kendisi iki yıldan beri Lord Easterfield'in sekreteriydi.»
«Şu iğrenç haftalık gazetelerin sahibinin mi?»
«Ta kendisi. Adamın kendisi de pek sinir bir tiptir, lüfak tefek, ukalâ, kendini beğenmiş bir şey. Lord Easter-field, Ashe'de doğmuş. Zengin olduktan sonra da dönüp köydeki en büyük evi satın almış. Yani Bridget'in ailesine ait «olan evi ve çevresindeki tüm araziyi.»
«Demek kuzenin Bridget onun sekreteri.»
Jimmy, üzüntüyle, «Sekteri idi,» dedi. «Sonra kalkıp Xord Easterfield'le nişanlandı.»
Luke, şaşalamıştı. «Ya!»
Jimmy, «Bir bakıma Lord Easterfield yağlı bir kuyruk cayılıyor,» diye cevap verdi. «Büyük serveti var. Bridget eski sevgilisi yüzünden çok acı çekti. Ondan sonra da aşktan nefret etti. Lord Easterfield'le evlenirse mutlu olacağını sa-tnıyorum. Her halde adamı şefkatle ama dikkatle yönetecek. Lord da onun her isteğini yerine getirecek.»
«Peki ben oraya nasıl gideceğim?»
Jimmy, hemen cevap verdi. «Sen de bizim kuzenlerden biri olacak ve gidip Ashe'de oturacaksın. Bridget'in o kadar çok kuzeni var ki, bir eksik, bir fazla fark etmez. Ben bu işi :Bridget'le kararlaştırırım. Çocukluktan beri birbirimizi çok
— 16
severiz. Gelelim Ashe'e gitmenin nedenine... Büyü bu, oğlum.»
«Büyü mü?»
«Evet. Bölgeye özgü batıl inançlar, büyüler, folklor. Bu bakımdan Ashe'in büyük şöhreti vardır. Geçen yüzyılda bile orada büyücüleri yakarlarmış. Sen de bu konuda bir kitap yazacağını iddia edersin, olur biter. Elinde bir defterle çevrede dolaşıp, köyün en yaşlılarıyla konuşursun. Oradakiler böyle şeylere alışıktırlar. Hele Ashe malikânesinde oturduğun için sana ellerinden geldiği kadar yardımcı olmaya çalışırlar.»
«Ya Lord Easterfield?»

«O bakımdan da bir endişen olmasın. Kendi kendini yetiştirmiş, zengin olduktan sonra asalet payesi satın almış bir adamdır o. Tahsili yoktur. Her şeye çabucak inanır. Hattâ kendi gazetesinde okuduklarına bile. Bridget onunla konuşur. Kuzenim iyi ve kuşkulanılmayacak bir kızdır. Ona kefilim.»
Luke, derin bir soluk aldı. «Jimmy, galiba bu işi kolaylıkla halledeceğiz. Sen olmasaydın ne yapardım bilmem?»
Jimmy, «Katili yakalayacağın zaman beni muhakkak çağır» diye cevap verdi. «O anda Ashe'de olmayı isterdim.» Sonra birdenbire bağırdı. «Ne var?»
Luge ağır ağır başını salladı. «Yaşlı kadın bana cinayet işlemenin çok kolay olduğunu söylemişti. Acaba gerçekten öyle mi Jimy?»
Luke, arabasını Ashe malikânesinin önünde durdurarak, hayretle çevresine bakındı. Kuleli, şahnişinli bina inanılmayacak kadar çirkindi. Birdenbire evin köşesinden bir kız çıktı. Hafif rüzgârda siyah saçları uçuşuyordu. Luke'a

doğru geldi. «Siz Luke Fitzwilliam olacaksınız. Bridget Con-way'im.»
Luke, genç kızın uzattığı eli sıktı. Bridget, ince, uzun boylu, biçimli yüzlü, siyah saçlı, kara gözlü bir kızdı. Yüzüne hafif alaycı bir anlam veren ince kaşları vardı. Elmacık kemikleri hafifçe çıkıktı. Luke, «Güzelliğinde insanın içine dokunan bir şeyler var,» diye düşündü. Sonra da, «Nasılsınız?» dedi. «Sizi böyle rahatsız ettiğim için özür dilemem gerek. Ama Jimmy sizin böyle şeylere aldırmayacağınızı ısrarla söyledi.»
«Gerçekten aldırmayız. Bu ziyaretiniz de çok hoşumuza gitti.» Birdenbire gülümsedi. «Jimmy'le ben birbirimizi oldum olası destekleriz. Folklorla ilgili bir kitap hazırladığınıza göre burası tam size uygun bir yer. Efsaneler... İlgi çekici köşeler...»
Luge mırıldandı. «Fevkalâde.»
Birlikte eve doğru gittiler. Luge yeniden binaya baktı. Vaktiyle sade bir yer olduğu, sonradan tamir edilip, ilâveler yapıldığı ve iyice süslenildiği anlaşılıyordu. Luke, «Bu Lord Easterfield'in işi olmalı,» diye düşündü, Bridget'le beraber içeri girdiler. Genç kız onu rahat koltuklar ve kitaplarla dolu bir odaya götürdü. Pencerenin önündeki masaya çay tepsisi konulmuştu, başında iki kişi oturuyordu.
Bridget, nişanlısına, «Gordon,» dedi. «-Bu Luke... Kendisi kuzenim oluyor.»
Lord Easterfield, ufak tefek, saçları yarı dökülmüş bir adamdı. Yuvarlak, tombul bir yüzü, ufacık bir ağzı, patlak gözleri vardı. Köye uysun diye biçimsiz tvid bir elbise giymiş, bu da bir hayli göbekli olan Lord'a pek yakışmamıştı. Adam Luke'u nezaketle karşıladı. «Tanıştığımıza memnun oldum. Çok memnun oldum. Duyduğuma göre Doğu'dan gelmişsiniz. Mayang ilgi çekici bir yer olmalı. Bridget bana bir kitap hazırladığınızı söyledi. Herkes son zamanlarda bir sü-

rü kitap yazıldığından şikâyet ediyor. Ben o görüşte değilim. Bence iyi bir kitaba her zaman yer vardır.»
Bridget «Bu da halam Mrs. Anstruther,» dedi. Luke, aptalca suratlı bir kadın olan halanın elini sıktı.
Genç adam, çok geçmeden Mrs. Anstruther'in bahçeye çok meraklı olduğunu anladı. Kadın bir iki kelime konuştuktan sonra, «O yeni güller bu iklimde yetişiyor muş,» diyerek elindeki çiçek kataloguna daldı gitti.
Lord Easterfield, koltuğuna oturarak, çayından bir yudum aldı. Bir yandan da Luke'u süzüyordu. «Demek ki siz kitap yazıyorsunuz?...» Sonra önemli birşey söylüyormuş gibi bir tavırla ekledi. «Açıkçası ben de kitap yazmayı isterdim. Ama işin kötüsü hiç zamanım yok. İşim başımdan aşkın.»
«Tabii...»
Lord Easterfield, «Omuzumdaki yükün ağırlığını tahmin edemezsiniz,» diye mırıldandı. «Yayınladığım her gazeteyle yakından ilgileniyorum. Halkın kafasının yoğrulmasından kendimi sorumlu tutuyorum tabiî. Gelecek hafta milyonlarca insan, benim istediğim şeyleri düşünecek ve hissedecekler. İşte bu çok ciddî bir düşünce benim için. Sorumluluk demek bu. Ama bundan korkmuyorum.» Lord Easterfield göğsünü şişirerek, karnını içeri çekmeye çalıştı. Patlak gözleriyle Luke'a dostça bir tavırla baktı.

Bridget Conway, usulca, «Sen büyük bir adamsın, Gordon» dedi. «Biraz çay daha iç.»
Lord Easterfield kısaca cevap verdi. «Ben gerçekten büyük bir adamım.» Sonra yükseklerden sıradan ölümlülerin seviyesine inerek konuğuna «Bu taraflarda tanıdıklarınız var mı?» diye sordu.
Luke, «Hayır,» diye cevap verdi. «Ama Ashe'de bir arkadaşımın ahbabı var. Ona dostunu arayacağıma dair de söz verdim. Adamın adı Humbleby. Kendisi doktormuş.»
— 19 —
«Ya?» Lord, koltuğundan doğrulup oturdu. «Dr. Humb-leby mi? Yazık.»
«Neden yazık?»
Lord Easterfield, «Humbleby, bir hafta önce öldü,» dedi.
Luke, «Vah vah,» diye mırıldandı. «Buna üzüldüm.»
Lord Easterfield, «Doktordan pek hoşlanmayacaktınız,» diye mırıldandı. «Ukalâ, aksi, bunak herifin biriydi.»
Bridget atıldı. «Yani doktor Gordon'a itiraz etmek cüretinde bulunmuştu.»
Lord Easterfield açıklamaya çalıştı: «Su meselesiyle ilgiliydi bu. Ben memleketimin iyiliğini isteyen bir adamım, Mr. FitzwIIiam. Özellikle köye elimden gelen yardımı yapıyorum. Aslında Ashe'liyim ben. Yani burada doğdum.»
Lu-ke'a uzun uzun yaşamını, nasıl yükseldiğini anlattı. Sonra, «Nihayet bu evi aldım,» dedi. «Arka arkaya kaç mimar tuttum bilseniz. Bir mimar istediğimi yapmadı mı, onu kovup hemen yerine bir başkasını buldum.»
Bridget, güldü. «Adamlar senin o korkunç hayal gücüne hizmet ettiler,» dedi.
Lord, kızın koluna vurdu. «Bridget, burasının olduğu gibi kalmasını istiyordu. Oysa geçmişte yaşamanın insana hiçbir yararı yoktur. Ben hep bir şatom olsun istedim. Sonunda da bu arzuma kavuştum.»
Luke, biraz şaşırmıştı. «Şey... İnsanın ne istediğini bilmesi iyi bir şeydir.»
Lord, güldü. «Ayrıca ben her istediğimi elde etmesini de
Bridget hatırlattı. «Ama o su meselesinde az kalsın istediğin olmuyordu.»
Lord, omuzunu silkti. «Ha, şu mesele. Humbleby, budalanın biriydi. Yaşlı adamlar biraz inatçı oluyorlar. Lâf anlamıyorlar.»
— 20 —
Luke, boş a;tıp dolu vurmaya çalıştı. «Dr. Humbleby, açık aözlü bir adamdı, değil mi? Her halde bu yüzden çok kişiyi kendisine düşman etmiş olacak.»
Lord Easterfield, tereddütle burnunu oğuşturdu. «Doğrusu bunu pek iddia edemem. Öyle değil mi, Bridget?»
Genç kız, «Herkes onu çok severdi, sanırım,» diye cevap verdi. «Ben onu bileğime bakmaya geldiği zaman, yani bir kez gördüm. Gerçekten tonton bir adamdı.»
Lord Easterfield, itiraf etti. «Evet, Dr. Humbleby sevilen bir adamdı. Ama ona düşman olan bir iki kişi olduğunu da biliyorum. Böyle küçük yerlerde bazan düşmanlıklar olur.»
«Her halde...» Luke, bir an durdu. Ne soracağını pek bilmiyordu! Ashe'de nasıl kimseler oturuyor?»
Bu sıradan bir soruydu ama hemen cevabım aldı. Bridget, «Daha ziyade asan atikalar,» dedi. ((Rahiplerin kızları, kanlan, kardeşleri... Doktorların kanlan, kızlan... Her erkeğe altı kadın düşüyor.»
Luge, mırıldandı. «Ama her halde erkek de var.»
«Tabii tabii. Sözgelimi, avukat Mr. Abbot... Dr. Humb-leby'nin yardımcısı Dr. Thomas... Rahip Mr. Wake... Başka kim var, Gordon? Ha, Mr. Sorty... Onun antikacı dükkânı var. Sonra Binbaşı Horton. O da buldog köpeklerine meraklıdır.»
Luke, «Arkadaşım burada oturan birinden daha sözet-mişti sanmm,» dedi. «Yaşlı, şirin ama biraz fazla konuşan trir kadından. Adı neydi acaba? Hah, tamam! Fullerton.»
Lord Easterfield, boğuk bir kahkaha attı. «Doğrusu hiç şansınız yok. O da öldü. Geçenlerde Londra'da kendisini bir araba çiğnedi. Kadıncağız hemen öldü.»
Luke, neşeyle, «Burada da çok ölen var galiba?» dedi.
Lord, hemen dikleşti. «Hiç de değil. Burası İngiltere'nin sağlığına en iyi gelen yerlerinden biridir. Kazalar dikkate alınmamalıdır. Zira bu herkesin başına gelebilir.»
— 21 —

Ama Bridget Conway, düşünceli düşünceli, «Ama Gordon,» diye mırıldandı. «Eu son bir yıl içersinde gerçekten çok kişi öldü. Arka arkaya cenaze törenleri yapıldı.»
«Saçma, yavrum.»
Luke, sordu. «Dr. Humbleby de kaza sonunda mı öldü?»
Bridget, başım salladı. Aslında doktorlar kendi dertlerine pek aldırmıyorlar. Sonra bazan başlarına böyle işler açılıyor... Yazık... Doktorun karısı çok üzüldü...»
Lord Easterfield, rahat bir tavırla, «Allanın iradesine karşı gelinmez,» dedi. D
Luke, daha sonra smokinini giyerken, kendi kendine,. «Aslında bu Allahm işi miydi?» diye düşündü. «Septisemi?... Belki. Ama doktor da birdenbire ölmüş...» Sonra genç adamın aklına Bridget'in sözleri geldi. .
«Bu son bir yıl içerisinde gerçekten çok kişi öldü...»
Luke, hareket plânım iyice kararlaştırmıştı. Ertesi sabah kahvaltıya indiği zaman hemen harekete geçti. Bahçeye düşkün hala ortalarda yoktu. Lord Easterfield, böbrek yiyor ve kahve içiyordu. Kahvaltısını bitirmiş olan Bridget ise pencerenin önünde durmuş, dışarıyı seyrediyordu. Luke,. «Günaydın,» diyerek sofraya oturdu. Bir tabak dolusu yumurtalı jambonu yerken de konuşmağa başladı. «Artık çalışmalarıma başlamam şart. Ama insanları konuşmaya ikna etmek zor bir şey. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz. Siz ve — şey — Bridget gibi kimseleri kasdetmiyo-rum.» Kızdan 'Miss Conway' diye sözetmemeyi, onun sözde* kuzeni olduğunu tam zamanında hatırlamıştı. «Siz bana bü-
— 22 —
tün bildiklerinizi anlatırsınız. Ama işin kötüsü sizin benim işime yarayacak şeyleri bilmeniz olanaksız. Yani bölgesel batıl ininçları filân... Bilmezsiniz uzak köşelerde yaşayan insanlar nelere inanıyorlar. Örneğin Devonshire'da bir köy var. Oranın rahibi kilisenin yanındaki büyük taşlan kaldırtmak zorunda kaldı. Köyde biri öldüğü zaman köylüler muhakkak o taşların etrafında bir kaç kez dönüyorlardı da ondan. İnsan o eski putperest ayinlerinin izlerine rastlayınca bayağı şaşırıyor.»
Luke ondan sonra bu konuda okuduğu kitabın bir sahi-fesini olduğu gibi ezberden tekrarladı, Sözlerini, «En işe yarayanı cenaze törenleri ve bunlarla ilgili âdetler,» diye bitirdi. «Bu âdetler diğerlerinden daha geç ortadan kalkıyor. Sonra, her ne sebeptense, köylüler ölümlerden sözetmekten hoşlanıyorlar.»
Pencerenin önünde duran Bridget, başım salladı. «Gerçekten. Cenaze törenleri hoşlarına gidiyor onların.»
Luke, devam etti. «Ben de işe oradan başlamaya karar verdim. Köyde son zamanlarda öJ enlerin listesini alırsam, gidip akrabalarını bulur, onları konuşturmaya çalışırım. Bu bilgiyi kimden alabilirim? Rahipten mi?»
Bridget, atıldı. «Rahip Mr. Wake, bu işle ilgilenir sanırım. Çok tatlı bir ihtiyardır o. Eski şeylere de meraklıdır. Sana bir hayli bilgi verebilir sanırım.»
Luke, <tAllah vere de,» diye düşündü. «Rahip, bu folklor konusunda benim bir şarlatan olduğumu ortaya çıkaracak kadar bilgili olmasa.» Sonra da yüksek sesle ve neşeyle, «İyi,» dedi. «Herhalde siz ikiniz geçen yıl köyde kimlerin öldüğünü pek bilmiyorsunuz?»
Bridget, mırıldandı. «Dur bakayım. Tabiî — Carter. Nehrin, kıyısındaki o kötü meyhanenin — yani 'Yedi Yıldız'm sahibiydi.»
Lord Easterfield, «Sarhoş ve ahlâksız herifin biriydi. -Gayet küfürbazdı. Zenginlere de düşmandı. Geberdi gitti de kurtulduk,» diye ekledi.
— 23 —
Bridget, devam etti. «Sonra çamaşırcı Mrs. Bose... Küçük Tommy Pierce. O da pek kötü bir çocuktu. A, sonra Amy denilen kız var. Soyadı neydi?» Bu son sözleri söylerken sesi biraz değişmişti.
Luke, «Amy mi?» dedi.
«Amy Gibfos. O burada hizmetçilik ediyordu. Sonra çıkıp Mrs. Flete'in yanma girdi. Onun ölümünden sonra resmî soruşturma da yapıldı.»
«Neden?»
Lord Easterfield, «Budala, karanlıkta şişeleri "birbirine karıştırdığı için,» diye cevap verdi.

Bridget, «Kız, öksürük ilâcı içtiğini sanmış. Oysa içtiği aslında şapka boyasıymış,» diye açıkladı.
Luke, kaşlarını kaldırdı. «Bir faciaya benziyor bu.»
Bridget, «Bazıları onun zehiri mahsus içtiğini söylediler,» diye mırıldandı. «Bir genç yüzünden intihar ettiğini iddiaya kalkıştılar.» Kız, ağır ağır, âdeta istemeye istemeye konuşuyordu. Kısa bir sessizlik oldu. Luke, açıklanılmayan! bazı duygalann varlığını sezer gibi oldu.
Genç adam, «Amy Gibbs?» diye düşündü. «Evet, Miss; Lavinia Fullerton'un söylediği adlardan biri de buydu. Kadın, pek de hoşlanmadığı küçük bir çocuktan, — Tommy adlı bir çocuktan da sözetti. Bridget'in de Yommy konusunda onunla aynı fikirde olduğu belli. Sonra... yanılmıyorsam. Miss Fullerton Carter adını da söyledi...» Luke, ayağa kalkarak, neşeyle güldü. «Bu şekilde konuştuğum için kendimi, mezarlıklarda dolaşan bir hortlağa benzetiyorum. Evlilik görenekleri de ilgi çekicidir. Ama insan bu konuyu kayıtsız bir tavırla açamaz.»
Bridget'in dudaklarının kenarında hafif bir gülümseme-uçuştu. «Gerçekten öyle...»
Luke, yalancı bir heyecan ve ilgiyle, «Lanetlemek ve nazar da ilgi çekici konulardır,» dedi. «Eski tip yerlerde bunla-

ra da çok rastlanır. Burada bunlarla ilgili dedikodular dolaşıyor mu?»
Lord Easterfield, ağır ağır başını salladı. «Hayır.»
Bridget, «Kulağımıza böyle şeylerin gelmesi biraz olanaksız,» diye cevap verdi.
Luke, hemen, «Haklısın,» dedi. «Haklısın. Benim de istediklerimi öğrenebilmem için daha çok aşağı tabakadan kimselerle konuşmam gerek. Önce rahibe gideyim bakayım. Belki ondan bir şeyler öğrenebilirim. Ondan sonra da — meyhanenin adı 'Yedi Yıldız' mıydı? Oraya kadar bir uzanmalı. Ya da o kimsenin hoşlanmadığı o küçük çocuk? Onun arkasından ağlayan akrabaları var mı?»
«Tommy'nin annesi Mrs. Pierce'in ana yolda tütüncü dükkânı var. Orada kâğıt filân da satıyor.»
Luke, gülümsedi. «İşte bu çok iyi. Neyse... Artık kalkıp yola koyulayım.»
Bridget, ani ve zarif bir hareketle pencerenin önünden ona doğru geldi. «Ben de seninle geleceğim... Tabiî bunun sence bir sakıncası yoksa.»
«Ne münasebet! Sakıncası olur mu hiç?» Genç adam bu sözleri elinden geldiğince olduğu kadar neşeli bir tavırla söylemişti. Ama bir yandan da, «Acaba bir an ne kadar şaşaladığımı farketti mi?» diye düşünüyordu. «Yanımda Bridget gibi çok zeki bir kız olmadan rahiple daha rahatça konuşur, onu folklor peşinde olduğuma inandırabilirim... Neyse,.. Rolümü elimden geldiği kadar iyi yapmaya çalışmalıyım.»
Bridget, «Biraz bekler misin, Luke?» dedi. «Gidip ayak-' kabılarımı değiştireyim...»
Genç kızın, 'Luke' demesi, küçük adını bu kadar rahatlıkla söylemesi adamın içini ısıttı âdeta. Ama sonra da kendi kendine, «Beni başka türlü nasıl çağırabilirdi?» dedi. «Jimmy'nin istediği gibi Bridget'in kuzeni rolünü oynuyorum. Herhalde kız artık bana, resmî bir tavırla, 'Mr. Fitz-william,' diye seslenemez.» Luke, birdenbire endişeyle, «Brid-

get, bütün bunlar konusunda ne düşünüyor?» diye sordu kendi kendine. «Aklından neler geçiyor onun?»
Jimmy, Bridget'ten sözettiği zaman Luke onun patronunu avlayacak kadar zeki, sarışın bir vamp olduğunu düşünmüştü. Oysa Bridget hayalinde canlandırdığı tipten tümüyle başkaydı. Bridget'in kuvvetli bir kişiliği vardı. Kız, kafalı ve zekiydi. Luke, onun kendisi hakkında neler düşündüğünü Üe bilmiyordu. Genç adam, «Bridget'i kandırmak kolay olmasa gerek,» dedi kendi kendine.
«Hazırım işte...» Genç kız yanma o kadar sessizce yaklaşmıştı ki, Luke onun geldiğini farketmemişti bile. Bridget, şapka giymemiş, saçlarına file de takmamıştı. Kuleli acayip evin büyük kapısından çıkar çıkmaz, rüzgârda uzun siyah saçları uçuşmaya başladı.
Luke, omuzunun üzerinden mazgallara bakarak, âdeta öfkeyle, «Hay Allah,» diye homurdandı. «Ne iğrenç şey bu. Lord'a kimse engel olamadı mı?»
Bridget, cevap verdi. «Bir İngilizin evi, onun şatosu sayılır. Burası da Gordon'un şatosu. O evine bayılıyor.»

Luge, terbiyesizlik yaptığının farkında olmasına rağmen dilini de tutamadı. «Burası eskiden senin evin değil miydi? Onun şimdiki hali hoşuna gidiyor mu?»
Bridget o zaman dönüp Luke'a baktı. Yüzünde hafif alaycı bir anlam vardı. Genç kız, usulca mırıldandı. «Hayalinde canlandırdığın dramatik tabloyu bozmak istemezdim, ama aslında ben buradan iki buçuk yaşındayken ayrıldım. Onun için 'eski yuva' konusu beni hiç ilgilendirmiyor. Ben buranın eski halini hatırlamıyorum bile.»
Luke, «Haklısın,» dedi. «Filmlerdeki kahramanlar gibi konuştuğum için özür dilerim.»
Genç kız, bir kahkaha attı. «Gerçek genellikle romantik değildir.» Sesinde birdenbire acı va karşısındakini küçük gören bir tonlama belirmişti. Luke, şaşırdı. Bronz tenli yüzü

kıpkırmızı da kesilmişti. Ama az önceki o ifadenin kendisine yöneltilmemiş olduğunu anladı. Bridget o sözleri daha çok kendi kendisine söylemişti. Luke, akıllılık ederek hiç sesini çıkarmadı. Ne ki Bridget Conway tgide ilgisini çekiyordu.
Beş dakika sonra kilise ve ona bitişik olan rahibin evinin önündeydiler. Mr. Wake, kütüphanedeydi. Rahip Alfred Wake, kamburu çıkmış, ufak tefek, sevecen mavi gözlü, dalgın ve nazik bir adamdı. Bu ziyaret hem hoşuna gitmiş, hem de kendisini biraz şaşırtmış gibiydi.
Bridget, «Mr. Fitzwilliam, bizimle birlikte Ashe malikânesinde oturuyor,» dedi. «Sizinle yazdığı bir kitap konusunda konuşmak istedi.»
Alfred Wake, biraz merakla dolu sevecen mavi gözlerini genç adama dikti. Luke, hemen açıklamaya girişti. İyice endişelenmişti. Hem de iki nedenden. Bir kere rahip hiç kuşkusuz folklor, batıl inançlar, eski görenekler konusunda Lu^ ke'un bir, iki kitaptan çabucak öğrendiği şeylerden çok daha fazlasını biliyordu. Sonra Luke, Bridget Conway yanında oturduğu ve dikkatle kendisini dinlediği için de sıkılıyordu.
Ama neyseki rahip Alfred Wake'i daha çok eski Roma kalıijiılan ilgilendirmekteydi. Luke bunu öğrenince derin bir soluk aldı. Rahip, incelikle ortaçağ folkloru ve büyücülük konusunda fazla birşey bilmediğini itiraf etti. Tabi' Ashe köyünün tarihçesiyle ilgili bazı şeyler öğrenmişti. Luke'u, Cadıların toplandığı iddia edilen küçük tepeye götürebileceğini de söyledi. Ama bu konuda özel bir bilgisi yoktu.
İçin için iyice rahatlamış olan Luke, hayal kırıklığına uğramış gibi bir tavırla, «Yazık...» diye mırıldandı. Ondan sonra da ölümle ilgili batıl inançlar konusunda sorular sormaya başladı.
Mr. Wake, usulca başım salladı. «Korkarım bu görenekleri en son ben duyanm. Cemaat, dinimizle ilgili olmayan, paganca şeyleri benden gizlemek için elinden gelen her şeyi yapar.»

«Orası öyle tabiî.»
«Buna rağmen köyde batıl inançtan da bol bir şey olmadığını sanıyorum. Bu çevredekiler bu bakımdan bir hayli geriler.»
Luke, bütün cesaretini topladı. «Miss Conway'e son zamanlarda ölenlerin adlarını hatırlayıp hatırlamadığını sordum. Bu şekilde istediğim kadar bilgi edinebileceğimi sanıyorum. Her halde bana ölenlerin bir listesini verebilirsiniz. Ben de bunun içinden işime gelecekleri seçerim.»
«Evet, evet, bu mümkün. Yardımcım Giles bu konuda size yardım edebilir. Kendisi sağırdır ama çok iyi bir insandır. Durun bakayım... Son zamanlarda gerçekten çok kişiyi kaybettik... Çetin bir kış, sonra tehlikeli bir bahar neden oldu buna... Ayrıca birçok kaza olduğunu da söylemeliyim. Galiba köydekilerin şansı döndü.»
Luke, «Bazan şanssızlık devam etti mi,» diye başım salladı, «Köylüler bunu bir kimseye yüklerler.»
«Evet, evet... Eski Yunus hikâyesi... Ama köye yabancılar geldiğini sanmıyorum. Yani dikkati çekecek birileri... Ayrıca kulağıma köylülerin bir kimseyi uğursuz bulduklarına dair bir dedikodu da gelmedi. Ama demin de dediğim gibi her halde böyle bir şeyi bana söylemeye de pek cesaret edemezler... Kim... Durun bakayım... Son zamanlarda Doktor Humblebyle zavallı Lavinia Fullerton'u kaybettik... Doktor Humbleby çok iyi bir adımdı.»

Bridget, atıldı. «Mr. Fitzwilliam, doktorun bir ahbabını tanıyor.»
«Ya, öyle mi? Çok acı bir olay bu. Hepimiz de bu kaybı derinden hissedeceğiz. Doktorun birçok dostu vardı.»
Luke, «Ama düşmanları da olması gerek,» dedi «Bu sözleri arkadaşımdan duyduklarıma dayanarak söylüyorum.»
Rahip, içini çekti. «Doktor, her zaman düşüncelerini açıkça söyleyen, biraz da karşısındakinin duygularına aldır-

mayan bir adamdı.» Başım salladı. «Tabiî böyle şeyler insanları öfkelendirir. Ama yoksul halk kendisini çok severdi.»
Luke, kayıtsızca mırıldandı. «Biliyor musunuz, bence lıayatta karşılaştığımız en dayanılamayacak gerçeklerden biri şu: muhakkak her ölüm başka birinin işine yarıyor. Tabiî bununla yalnız paraca kazancını, mirasını kasdetmiyo-xum.»
Rahip, düşünceli düşünceli başını salladı. «Evet, ne demek istediğinizi anlıyorum. Ölüm ilânlarında bir kimsenin ölümüne birçok kişinin üzüldüğünü okuyoruz. Ama korkarım bu ender olarak gerçeği yansıtıyor. Doktor Humbleby olayında da böyle bu — onun ölümü yardımcısı Doktor Tho-mas'm çok işine yarayacak.»
«Neden?»
«Anladığıma göre Thomas iyi bir doktor. Zaten Humbleby de bunu hep söylerdi. Ne var ki genç adam burada fazla ilerleyemiyordu. Güçlü bir kişiliğe sahip olan Doktor Humbleby kendisini her zaman gölgede bırakıyordu sanırım. Onun yamnda Thomas silik ve renksiz kalıyordu. Dr. Thomas, hastalarının üzerinde iyi bir etki yaratmıyordu yani. Bu yüzden endişeleniyordu sanırım. Tabiî bu durumu da-lıa da kötüleştiriyordu. Dr. Thomas, büsbütün öfkeleniyor, eli ayağı birbirine dolaşıyor, hastaların yanında âdeta dili tutuluyordu... Açıkçası Dr. Thomas'm Humbleby'nin ölümünden sonra şaşılacak kadar değiştiğini farkettim. Daha bir kişilik sahibi şimdi. Daha sakin. Yanılmıyorsam genç adam artık kendisine güvenebiliyor. Yanılmıyorsam, Dr. Humbleby'le Thomas her zaman aynı fikirde değillerdi. Thomas, tedavide yeni yöntemlerin uygulanmasından yanaydı. Humbleby ise eski yöntemlerden vazgeçmek istemiyordu. Bu yüzden ve daha gizli bir nedenden ötürü Humbleby'le Thomas zaman zaman tartışıp dururlardı. Neyse neyse... Dedikoduya başlamayalım.»
Bridget, usulca, ama kelimelere basa basa, «Yanılmıyorsam Mr. Fitzwilliam sizin dedikodu yapmanızı istiyor,» dedi.
Luke, genç kıza endişeyle, çabucak bir göz attı.
Rahip Wake, kuşkuyla başını salladı. Sonra da sözlerine önem verilmemesini istermiş gibi hafifçe gülümseyerek, konuşmasını sürdürdü. «Korkanın insan komşulannm işleriyle haddinden fazla ilgilenmeye alışıyor. Doktor Humbleby'in bir kızı var: Rose Humbleby. Gerçekten pek güzel. Onun için Dr. Geoffrey Thomas'm ona âşık olmasına şaşmamak gerek. Tabiî Dr. Humbleby'nin düşüncelerine de hak vermek lâzım. Rose çok genç. Bu köyde bir münzevi gibi yaşıyor. Başka erkeklerle tanışma fırsatını da bulamıyor.»
«Dr. Humbleby, Thomas'm kızıyla evlenmesine razı olmadı mı?»
«Olmadı ya. Buna şiddetle karşı çıktı. İkisinin de çok genç olduklannı söyledi. Tabiî gençler kendilerine böyle bir-şey söylenmesine fena halde kızarlar. Bu yüzden iki adamın araşma soğukluk girdi. Hem de belirgin bir biçimde. Fakat Humbleby'nin ölümünün Dr. Thomas'ı çok sarstığından da eminim.»
«Lord Easterfield bana onun septisemi'den öldüğünü söyledi.»
«Evet. Elindeki küçücük bir çizik mikrop kapmış. Doktorlar meslekleri gereği büyük tehlikelerle karşılaşıyorlar, Mr. Fitzwilliam.»
Luke, «Gerçekten öyle,» diye yanıtladı.
Mr. Wake, birdenbire irkildi. «Korkanm ilgilendiğiniz konudan bir hayli uzaklaştık. Ben dedikodu meraklısı yaşlının biriyim. Pagan ölüm görenekleri ve son zamanlarda aramızdan aynlan dostlanmızdan sözediyorduk... Bunlann arasında Lavinia Fullerton var. Pek iyi bir kadındı o. Sonra o zavallı kız — Amy Gibbs yani. Onun ölümünde sizi ilgilen-

direcek taraflar olabilir, Mr. Fitzwilliam. Baznarı Kızın ıntı-har ettiğinden kuşkulandılar. Bu tip ölümlerle ilgili acayip ayinler yapıldığını da biliyorum.

Kızın bir halası var. Ama korkanm o da pek fazla güvenilecek bir kadın değil. Yeğenini de fazla sevmezdi. Gevezenin tekidir üstelik.»
Luke, «İşte bu işime yarar,» dedi.
«Sonra Tommy Pierce de öldü. Bir zamanlar kilise korosunda şarkı söylerdi. Melek gibi bir sesi vardı. Ama öbür yönleri açısından korkanm meleklerle hiç ilgisi yoktur. Sonunda onu kilise korosundan atmak zorunda kaldık. Zira diğer çocuklann da yaramazlık etmelerine neden oluyordu. Zavallı... Korkanm kendisini pek seven yoktu. Ona postanede iş bulduk. Telgrafları dağıtacaktı. Ama oradan da kovuldu. Bir ara avukat Mr. Abbot'un yanında çalıştı. Orada da tutanamadı. Bazı gizli kâğıtlan kanştırmaya kalktığı için kendisini attılar. Sonra — bir süre Ashe malikânesinde çalıştı. Öyle değil mi, Miss Conway? Bahçıvana yardım ediyordu. Son derece küstah olduğu için sonunda Lord Eadterfield onu kovmak zorunda kaldı. Tommy'nin zavallı annesine çok acıyorum. Pek çalışkan, iyi bir kadıncağızdır o. Miss Flete, çocuğa acıdığı için Tomy'e iş de bulduydu. Cam temizleme işi. Lord Easterfield önce buna itiraz etti. Sonra da razı oldu. Keşke razı olmasaydı.»
«Neden?»
«Çünkü çocuk iş sırasında öldü. Kütüphaneni üst camlarını siliyordu. Budalaca bir oyuna kalktı. Pencerenin, kenarında dansa başladı. Sonra da dengesini yitirdi. Veya başı döndü. Aşağı yuvarlandı. Fecî bir olaydı bu. Tommy, kendisine geldi ve hastaneye kaldınldıktan birkaç saat sonra Öldü.»
Luke, ilgiyle sordu: «Onun düştüğünü gören oldu mu?»
«Hayır. Tommy, evin ön tarafında değil, bahçeye bakan bölümündeydi. Anlaşıldığına göre çocuğu düştükten yazım saat kadar sonra buldular.»
— 31 —
«Kendisim kim buldu?»
«Miss Lavinia Fullerton... Hani demin sözünü ettiğim yaşlı hanım. Ne yazık ki o da geçenlerde araba kazasında öl-8ü... Zavallı Miss Fullerton, Tom'un olayı onu çok sarsmıştı. Bazı çiçeklerden kopanp daldırmak için izin almıştı. Bahçeye girince Tomy'nin düşmüş olduğu yerde yattığını gördü.»
Luke, düşünceli bir tavırla mırıldandı. «Hoşa gitmeyecek bir şey bu... Miss Fullerton muhakkak şok geçirdi...» İçinden de ekledi: «Sandığımızdan daha büyük bir şok.»
Bridget, atıldı. «Tommy iğrenç ve hain bir çocuktu. Öyle olduğunu siz de biliyorsunuz, Mr. Wake. Kedilere, yavru-sokak köpeklerine işkence etmekten çok hoşlanırdı. Kendisinden küçük çocukları çimdikler dururdu.»
«Biliyorum, biliyorum...» Rahip kederle başını salladı. Ama Miss Conway bildiğiniz gibi bazan zalimlik karaktere değil de, kafanın, hayal gücünün çok ağır olgunlaşmasına bağlıdır. Sözgelimi çocuk zekalı bir adamı ele alın. Herhalde bu sözkonusu kimse kendisinde bir delinin hainliğinin olduğunun farkında bile değildir. Bence bugün dünyadaki hainlik ve budalaca zalimliğin nedeni, bazı kafaların olgunlaşmamış olmasında. İnsan çocukça şeyleri bir yana bırakmalı...» Başını sallayarak, ellerini açtı.
«Evet, haklısınız...» Bridget'in sesi birdenbire boğuklaş-mıştı. «Ne demek istediğinizi anlıyorum. Çocuk kalmış bir insan dünyanın en korkunç yaratığıdır.»
Luke Fitzwilliam, «Acaba Bridget kimi kasdediyor?» diye düşünmekten kendisini alamadı.
Mr. Wake, kendi kendine birkaç ad daha mırıldandı. «Durun bakayım... Zavallı Mrs. Bose... Yaşlı Bel...
— 32 —
Elkins'lerin çocuğu... Ve Harry Carter... Onların hepsi de benim kiliseme bağlı değillerdi. Mrs. Bose'le Carter, başka mezheptendiler. Marttaki o soğuk dalgası en sonunda zavallı yaşlı Ben Stanbury'i aramızdan aldı. Doksaniki yaşındaydı.
Bridget, «Amy GJbbs nisanda öldü,» dedi.
«Evet, zavallı kız... Üzülecek bir yanlışlıktı o.»
Luke başını kaldırdı ve Bridget'in kendisini dikkatle süzdüğünü farketti. Genç adam, hafif bir öfkeyle, «Bu işte anlıyamadığım bir şeyler var,» diye düşündü. «Üstelik bu Amy Gibbs adlı kızla da ilgili.»
Rahiple vedalaşarak, dışarı çıktıkları zaman genç adam Bridget'e «Amy Gibbs kim ve neydi?» diye sordu.

Bridget, uzun bir sessizlikten sonra cevap verdi. «Amy şimdiye kadar gördüğüm hizmetçilerin en beceriksiziydi.'..» Luke, kızın sesinde hafif bir soğukluk olduğunu farketti.
«Amy bu yüzden mi kovuldu?»
«Hayır... Kız, geceleri geç vakte kadar dışarıda kalır, bir gençle dolaşır dururdu. Gordon'un ahlâk konusunda •geri kafalı bir adam olduğunu söylemeliyim. Onun kafasında günah ancak gece on birden sonra işlenir. Bu yüzden kovdu Amy'i. Kız da ona küstahça bir takım lâflar söyledi.»
Luke, «Öksürük şurubu yerine yanlışlıkla şapka boyasını içen Amy'di değil mi?» dedi.
«Evet.»
Luke, mırıldandı. «Budalaca bir yanlışlık bu.»
«Hem de çok budalaca.»
«Amy, aptal mıydı?»
«Hayır. Bilâkis. Çok zekiydi.»
Luke, yan gözle Bridget'e baktı. Genç adam, biraz şaşır-:mıştı. Kiz, sakin bir tavırla, hattâ kayıtsızca konuşuyordu. Ama Luke, Bridget'in açıklamadığı bir takım şeyleri düşündüğünü de seziyordu.
— 33
Zehiri Kim Verdi/F : 3
Aynı anda genç kız," şapkasını çıkararak kendisini neşeyle selâmlayan bir adamla konuşmak için durakladı. Onunla bir iki kelime konuştuktan sonra da adamı Luke'la tanış-tirdi. «Bu kuzenim Mr. Fitzwilliam. Kendisi Ashe malikânesinde kalıyor. Buraya kitap yazmaya geldi. Luke, bu da avukat Mr. Abbot.»
Luke, Mr. Abbot'a ilgiyle baktı. Tommy Pierce'i tutan avukat buydu demek. Mr. Abbot, alışılagelmiş avukatlara hiç benzemiyordu. Ne zayıf, ne kuru, ne ufak tefek, ne de yaşlıydı. Tam tersine, kırmızı yüzlü iri yarı îbir adamdı Mr. Abbot. Tvid bir elbise giymişti. Gayet neşeli ve konuşkandı. Gözlerinin çevresinde kırışıklıklar vardı. Bu gözler insanın ilk anda sandığından daha zeki ve kurnazdı. «Demek kitap yazıyorsunuz? Roman mı?»
Bridget, «Folklor,» dedi.
Avukat başını salladı. «O halde tam yerine geldiniz. Bu köy gerçekten pek ilgi çekicidir.»
Luke, başını salladı: «Bana da öyle söylediler. Her halde bu konuda siz de bana yardım edebilirsiniz. Muhakkak ki eski, garip anlaşmalara rastlamışsınızdır. Veya eskiden kalma garip âdetlerin farkına varmışsmızdır.»
«Doğrusu 'bunu pek bilmiyorum. Belki — belki...»
«Burada hayaletti ev filân yok mu?»
«Hayır. Böyle bir şey duymadım.»
Luke, gülümsedi. «Tabiî çocuklarla ilgili batıl inançları da unutmayalım. Örneğin bir erkek çocuk, feci bir şekilde ölmüşse, onun hayaletinin sürekli ortalıkta dolaştığına inanılır. Ama kız çocuklar konusunda böyle bir şey yoktur. Çok ilgi çekici değil mi?»
Mr. Abbot, «Gerçekten öyle,» dedi. «Böyle bir şeyi şimdiye dek duymamıştım.»
Bunu Luke uydurduğuna göre avukatın duymamış olmasına da şaşmamak gerekti.
__ 04 __
Genç adam, «Galiba bir ara burada Tommy adında bir çocuk varmış...» diye mırıldandı. «Adı Tommy mi neymiş? Bir ara sizin büronuzda çalışmış. Zannedersem onun hayaletinin de geceleri çevrede dolaştığına inanılıyor.»
Mr. Abot'un kırmızı suratı hafifçe morardı. «Tommy Pierce'den mi sözediyorsunuz? Onun kadar sinsi, terbiyesiz ve küstah bir yaratık daha olamazdı. Tommy'nin hayalini kim görmüş? Nasıl bir hikâye bu?»
Luke, «Böyle şeyleri kesin olarak öğrenmek çok güç tabiî,» diye cevap verdi. «Kimse olaydan açık açık sözetmiyor. Yalnızca kulaktan kulağa bazı fısıltılar dolaşıyor.»
«Evet, evet, anlıyorum...»
Luke, konuyu ustalıkla değiştirdi. «Asıl konuşmam gereken köyün doktoru. Yoksulları tedavi ederken her halde bir sürü şey duyuyordur. Batıl inançlar... Muskalar... Hattâ aşk iksirleri...»
«O halde gidip Dr. Thomas'la konuşun. İyi bir adamdır Thomas. Tıptaki bütün yenilikleri de izler. Zavallı ihtiyar Humbleby gibi değildir.»

«Demek o geri kafalıydı?»
«Hem de nasıl? Üstelik çok da inatçıydı.»
Bridget, söze karıştı. «Onunla su meselesinde iyice takışmıştınız değil mi?»
Abot'un yüzü yeniden morardı. Öert bir sesle. «Humbleby, her türlü ilerlemenin karşısındaydı.» dedi. «Bu plâna da karşıydı. Üstelik benimle konuşurken gayet kaba şeyler söyledi. Lâfını sakınmayan bir adamdı o. Bana söylediği sözlerin bazıları yüzünden aleyhine dava bile açabilirdim.»
Bridget, mırıldandı. «Ama avukatlar hiçbir zaman yasaya baş vurmazlar. Öyle değil mi? Bu konuda çok tecrübelidirler çünkü.»
Abbot, uzun uzun kahkahalarla güldü. Öfkesi birdenbire geçi vermişti. «Aferin size. Miss Bridget! Yanıldığınızı pek iddia edemem. Biz avukatlar yasaları gayet iyi biliriz. Hah
— 35 —
hah hah hah! Neyse, gideyim artık. Size yardım edebileceğim bir konu Varsa bana telefon edin, Mr. — şey...»
Luke, «Fitzwilliam,» dedi. «Teşekkür ederim. Böyle bir-şey olursa sizi ararım.»
Yollarına devam ederlerken, Bridget ona döndü. «Amy Gibbs konusunda daha fazla bilgi almak istiyorsan, seni birine götürebilirim. O herhalde sana yardım edebilir.»
«Kimmiş o?»
«Miss Flete. Âmy, Ashe malikânesinden ayrıldıktan sonra onun yanına girdi. Öldüğü zaman da oradaydı.»
«Ya, anlıyorum...» Luke, biraz şaşırmıştı. «Şey... çok teşekkür ederim.»
«Miss Flete ilerideki evde oturuyor...»
Köy meydanından geçiyorlardı. Bridget ilerideki büyük evi işaret etti. «Orası eskiden Wych konağıydı. Ama artık kütüphane haline sokuldu.»
Kütüphanenin yanında küçücük bir ev vardı. Büyük binanın yanında bir bebek gibi duruyordu. Kapının önünde ki basamaklar göz alacak kadar beyazdı. Pirinç tokmak pırıl pırıl, pencerelerdeki beyaz perdeler kolalı ve tiril tirildi. Bridget, küçük bahçe kapısını iterek içeri girdi. Aynı anda. evin kapısı açıldı ve yaşlı bir kadın dışarı çıktı.
Luke, «Tam köylerde rastlanılan tipik yaşlı kızlardan,» diye düşündü.
Zayıf kadın, çizgili bir etekle ceket giymişti. Gri ipek buluzunun yakasında da (bir broş vardı. Fötr şapkasını biçimli başına tas gibi geçirmişti Miss Flete. Yüzü gayet tatlı ifadeli, kelebek gözlüklerinin arkasından parlayan gözleri de zekâ doluydu.
Bridget, «Günaydın, Miss Flete,» dedi. «Bu, Mr. Fitzwilliam,» Luke eğilerek selâm verdi. «Kendisi kuzenim oluyor. Buraya da ölümler, köy görenekleri ve benzeri sıkıcı şeyler konusunda bir kitap yazmak için geldi.»
__ ve __
Miss Flete, «Ya...» diye gülümsedi. «Çok ilgi çekici.» Luke'a cesaret vermek istiyormuş gibi bir tavırla tatlı tatlı gülümsedi.
Luke'un aklına Miss Lavinia Fullerton gelmişti.
Bridget, mırıldandı: «Ona Amy hakında bazı şeyler anlatabileceğinizi düşündüm...» Luke, genç kızın sesinin yine birdenbire ifadesizleşivermiş olduğunu farketti.
Honoria Flete, «Amy hakkında mı?» dedi. «Evet... Amy Gübbs hakkında demek?»
Luke, yaşlı kadının yüzünde değişik bir anlam belirdiğini gördü. Honoria Flete, düşünceli bir tavırla kendisini tartıyormuş gibiydi. Sonra kesin bir kararlıkla başım salladı. Kararını vermişti anlaşılan, Geri çekilerek, küçük evin holüne girdi. «Lütfen buyurun, Ben daha sonra da çıkabilirim.» Luke'un itiraza kalktığını görerek, başım salladı. «Hayır, hayır. Zaten önemli bir işim yoktu. Biraz alış veriş yapacaktım.» Küçük misafir odası gayet temizdi. Hafifçe lavanta çiçeği kokuyordu. Miss Flete, koltukları göstererek oturmalarını söyledi. Sonra da, «Ben sigara içmiyorum. Onun için korkarım size de ikram edemeyeceğim. Ama siz istiyorsanız içebilirsiniz,» dedi.
Luke, bunun önemli olmadığını söyledi. Oysa Bridget hemen bir sigara yaktı. Honoria Flete, kolları oymalı bir koltuğa dimdik oturarak, bir iki dakika misafirini süzdükten sonra, gözlerini yere dikti. «Zavallı Amy hakkında bir şeyler mi öğrenmek istiyorsunuz? Onun ölümü çok acı oldu. Ben de bir hayli üzüldüm. Ne fecî bir hataydı o.»

Luke, sordu. «Amy'nin intihar etmiş olması üzerinde de duruldu değil mi?»
Honoria Flete, başını salladı. «Hayır, hayır, buna hiçbir zaman inanamam. Amy, intihar edecek bir kız değildi.»
Luke, açıkça sordu. «O halde nasıl bir kızdı o? Bana onun hakkında bilgi vermenizi rica edeceğim.»
— 37 —
Miss Flete, «Aslında Amy iyi bir hizmetçi değildi,» dedi. «Ama son zamanlarda insan fazla ince eleyip sık doku-yamıyor. Bir hizmetçi bulduğuna seviniyor. Amy, işleri iyice şişirirdi. Aklı fikri gezmekteydi. Ama tabiî gençti o. Şimdiki kızlar böyle. Aldıkları paraya karşılık çalışmaları gerektiğini düşünmüyorlar bile.»
Luke, yaşlı kadına hak veriyormuş gibi bir tavır takındı. Honoria Flete, konuyu genişletmeye devam etti. «Amy, çevresindeki insanların hayranlığını uyandırmaya meraklıydı. Kendisini bir hayli beğenirdi. Mr. Sorty — bir antikacı dükkânı var ama aslında gerçek bir 'centilmendir — Mr. Sorty, biraz sulu boya resim yapar. Bir ara Amy'nin de bir iki portresini yaptı sanırım. O zaman kızın burnu büyüdü. Başladı nişanlısı Ham Harvey'le kavgaya. Harvey, garajda çalışıyor. Amy'i de çok seviyordu... o...» Honoria Flete, bir an durdu. Sonra yeniden sözlerini sürdürdü. «O geceyi hiçbir zaman unutamayacağım. Amy biraz hastaydı. Durmadan öksürüyordu. O incecik ucuz naylon çoraplardan, kâğıt gibi tabanlı topuklu ayakkabılardan çok hoşlanırdı. Bu yüzden de soğuk almıştı tabiî. Hattâ o akşam üzeri doktora da gitti.»
Luke, çabucak sordu. «Dr. Humbleby'e mi? Yoksa Dr. Thomas'a mı?»
«Doktor Thomas'a. Doktor, Amy'e öksürük şurubu vermişti. Kız, elinde şişe eve geldi. Zararsız bir ilâçtı bu sanırım. Herkesin içtiği öksürük şuruplarından. Amy o akşam erkenden yattı. Ama gece bire doğru o korkunç gürültü başladı. Amy boğulurmuş gibi sesler çıkarıyor, bağırıyordu. Kalkarak, odasına gittim. Kapıyı içeriden kilitlemişti. Seslendim, bağırdım, bir yanıt alamadım. Ahçı da yanımdaydı. İkimiz de fena halde şaşırdık, korktuk. Nihayet, aşağıya inerek ön kapıya gittik. Neyseki o sırada bizim polis Reed geçiyordu. Hemen ona seslendik. Reed, evin arka tarafına geçerek
— 38 —
garajın damına tırmandı. Amy'nin penceresi açık olduğu için de oradan kolaylıkla içeri girdi. Kapıyı açtı. Zavallı Amy'nin hali korkunçtu. Ama onu kurtaramadılar. Amy, birkaç saat sonra hastanede öldü.»
Honoria Flete, sustu. Bir kedininkini andıran zeki gözleriyle Luke'a baktı. Genç adam, bu bakışların gizli bir anlam taşıdığının farkındaydı. Luke, «Hikâyenin bir bölümünü özellikle atladı,» diye düşündü. «Üstelik bilmediğim bir nedenden ötürü benim bunu farketmemi de istiyor.»
Bir sessizlik oldu. Uzun ve oldukça sıkıntılı bir sessizlik. Luke, kendisini birdenbire rolünü unutmuş bir aktör gibi hissediyordu. Nihayet şaşkın şaşkın mırıldandı. «Siz Amy' nin intihar etmediğinden eminsiniz demek?»
Miss Flete, hemen, «Tabiî eminim,» diye cevap verdi. «Eğer Amy intihara karar verseydi, herhalde zehir içerdi. O boya şişesi yıllardan beri yanındaydı sanırım. Ayrıca demin de söylediğim gibi Amy intihar edecek bir kız değildi.»
Luke, açık açık, «O halde siz ne düşünüyorsunuz?» dedi.
Honoria Flete, hemen, «Bunun üzülecek bir olay olduğunu,» dedi. Sonra da dudaklarını büzerek ısrarla Luke'a baktı.
Luke, «Bu kadın ne söylememi bekliyor?» diye düşün-* dü. ((Şimdi ne demem gerek?» Genç adam, ümitsizliğe kapıldığı sırada başka bir olay oldu. Bir kedi dışarıdan kapıyı tırmalayarak, şikâyet dolu bir sesle miyavladı. Miss Flete, hemen ayağa fırladı. Gidip kapıyı açtı. İçeriye portakal rengi harikulade bir Acem kedisi girdi. Duraklayarak, azametle Luke'u süzdükten sonra Miss Flete'in koltuğunun kenarına sıçradı. Yaşlı kadın tatlı bir sesle, «Pooh'cuğum...» dedi. «Pooh'cuğum, sabahtan beri neredeymiş?»
Luke, hafifçe irkildi. Pooh adlı Acem kedisinden söze-dildiğini bir yerde duymuştu. Ama nerede? «Çok güzel bir kedi. Onu küçükten mi büyüttünüz?»
— 39 —
Honoria Flete, başını salladı. «Hayır. Kedi eski bir ar-kadaşımındı. Lavinia Fullerton'un... Zavallıcığı o korkunç otomobillerden biri çiğnedi. Tabiî ben de

Pooh'un yabancıların yamna gönderilmesine dayanamazdım. Lavinia buna çok üzülürdü herhalde. O bu kediye tapardı. Pooh çok güzel bir hayvan değil mi?»
Luke, hayran hayran kediye baktı. «Gerçekten öyle.» Sonra uzandı.
Honoria Flete, «Kulaklarına dikkat edin,» dedi. «Son zamanlarda ağrıyor onlar.»
Luke, kediyi ihtiyatla okşamaya başladı. Bridget ise ayağa kalkmıştı. «Artık gitmemiz gerek.»
Miss Flete, Luke'un elini sıktı. «Belki çok geçmeden sizinle yine görüşürüz.»
Luke, neşeyle cevap verdi. «Tabii, tabii.»
Genç adama, yaşlı kadm biraz şaşırmış ve hayal kırıklığına uğramış gibi geliyordu. Honoria Flete, çabucak Brid-get'a bir göz attı. Bakışlarıyla kıza bir soru sorar gibiydi.
Luke, «İkisinin arasında bir anlaşma var sanki,» diye düşündü. «Buna dahil değilim.» Bu durum genç adamı sinirlendirdi. Ama Luke daha sonra işin iç yüzünü öğreneceği konusunda kendi kendisine söz verdi.
Miss Honoria Flete de onlarla birlikte dışarı çıktı. Luke bir iki dakika kapının önündeki basamaklarda durarak köyün yeşil meydanına ve ördeklerin yüzdüğü küçük su birikintisine baktı.
Sonra da, «Neyse,» dedi. «Kentlerin o lüzumsuz etkisi burada görülmemiş.»
Honoria Flete'in yüzü aydmlanıverdi. Kadın, heyecanla, «Gerçekten öyle,» diye bağırdı. «Burası çocukluğumda anımsadığım gibi. Biz o zamanlar Wych konağında otururduk. Ama babam ölüp, konak ağabeyime kalınca o orada oturamayacağını söyledi. Zaten konakta oturması çok mas-

raflı olacaktı. Oysa o kadar paramız yoktu. Onun için Wych satılığa çıkarıldı. Bir müteahhit konağı almaya kalktı. Binayı yıkıp, yerine küçücük evler yapacaktı sanırım. Neyse-ki işe Lord Easterfield karıştı. Konağı aldı ama onu yıktırmadı. Binayı kütüphane ve müze haline soktu. Konağın hemen hiç bir tarafına da dokunmadı. Ben haftada iki gün kütüphanede çalışıyorum. Tabiî para almıyorum bu iş için. Bilmezsiniz eski evimde çalışmak ve orasını kimsenin yıkmayacağını bilmek beni ne kadar mutlu ediyor. Orası tam müze ve kütüphaneye uygun bir yer. İleride bir gün küçük müzemizi gezmelisiniz, Mr. Fitzwilliam. İçeride köyle ilgili güzel şeyler var.»
«Özellikle gelip müzeyi gezeceğimden emin olabilirsiniz, Miss Flete.»
Honoria Flete, mırıldandı. «Lord Easterfield, Ashe köyünün kurtarıcısı sayılır. O olmasaydı ne yapardık bilmem? Bazı kimselerin nankörlüğü beni çok üzüyordu.»
Susarak, dudaklarını büzdü. Luke, tedbirli davranarak, kadına soru sormadı. Yemden vedalaştılar.
Küçük bahçe kapısından çıkınca Bridget, «Araştırmalarına devam etmek istiyor musun?» diye sordu. «Yoksa nehrin yamndaki yoldan eve dönelim mi? O bölge çok güzeldir.»
Luke, hemen cevap verdi. «Nehrin yamndaki yoldan eve dönelim.» Genç adam, Bridget yanında oturur ve kendisini dinlerken başkalarını kolaylıkla sorguya çekemiyeceğini anlamıştı.
Ana yoldan ilerlediler. En sondaki evin önünde eski tip yaldızlı harflerle yazılmış bir tabela vardı:
(«Antikalar.»
Luke duralayarak, pencerelerden birinden loş dükkânın içine baktı. «Şuradaki tabak pek güzel. Onun halalarımdan birinin hoşuna gideceğinden eminim. Acaba ne fiat konmuştur?»

«İçeri girip soralım mı?»
«Zahmet olmazsa. Antikacıları dolaşmayı çok severim. Bazan insan güzel şeyler bulur. Üstelik bunları ucuza da alır.»
Bridget, hafif bir alayla, «Burada öyle kelepir bulacağını sanmıyorum,» diye cevap verdi. «Sorty dükkanındaki eşyaların değerini çok iyi biliyor sanırım.»
Kapı açıktı. Holde üstlerine porselen ve madeni eşyalar konulmuş olan iskemleler, kanapeler ve komedinler vardı. Luke soldaki odaya girerek beğendiği o tabağı aldı. Aynı anda dipte Kraliçe Ann stili bir yazı masasının başında oturmakta olan bir adam ayağa kalkarak ona doğru geldi.
«Ah, sevgili, Miss Conway. Sizi gördüğüme ne kadar se» vindiğimi bilemezsiniz.»
«Günaydın, Mr. Sorty.»

Kızıl kahve rengi elbiseler giymiş olan Mr. Sorty zayıf, uzun siyah saçlı, genç bir adamdı. Uzun, uçuk renkli bir yüzü vardı. Bridget Luke'u tanıştırınca hemen ona doğru döndü.
«Gerçek İngiliz porseleni bu. Tabak çok güzel değil mi? Burada çok güzel parçalar var. İnanır mısınız, onları satmayı hemen hiç istemiyorum. Hep küçük bir köyde yaşamayı ve güzel bir antikacı dükkânımın olmasını arzu ettim. Ashe, fevkalâde bir yer. Buraya tam anlamıyla geçmiş yüzyıllara özgü bir hava hâkim.»
Bridget, mırıldandı. «Sanatkâr anlayışı...» Sorty, genç kıza dönerek, uzun beyaz parmaklı ellerini salladı. «Aman o korkunç kelimeyi kullanmayın, Miss Con-way. Ben yalnızca bir esnafım. Hepsi bu.»
Luke, «Ama siz aslında sanatkârsınız, değil mi?» diye sordu. «Yani sulu boya resimler yapıyorsunuz sanırım. Miss-Honoria Flete bize Amy Gibbs adlı kızın sulu boya resimlerini yaptığınızdan sözetti.»

«A, Amy'nin mi?» Sorty bir adım geriledi. Çarptığı bira bardağı hafifçe sallandı. «Onun resmini mi yapmışım? Ah, her halde öyle...» O eski sakin hali pek kalmamış gibiy-•di.
Bridget, «Amy güzel bir kızdı,» dedi.
Mr. Sorty, kendisini toplamıştı. «Ah, öyle mi düşünüyorsunuz? Ben oldum olası onun pek bayağı olduğunu düşünürdüm...» Luke'a döndü. «Eğer porselenle ilgileniyorsanız, size bir kaç kuş biblosu gösterebilirim.»
Luke, kuşlarla biraz ilgilendi. Sonra da adama tabağın fiatını sordu. Sorty, bir rakam söyledi. Luke o zaman gülümseyerek «Teşekkür ederim... Sizi tabağınızdan ayırmamak daha doğru olacak,» dedi.
Sorty de gülümsedi. «Satış yapmadığım zaman içim ne •kadar rahatlar bilemezsiniz. Ne budalalık değil mi? Buraya tıakın. Fiatı bir sterlin indirebilirim. Halinizden porselenden •anladığınız belli. Böyle şeylerden hoşlanıyorsunuz. Bu da benim için çok önemli. Neticede burası da bir dükkân.»
Luke, başını salladı. «Hayır, teşekkür ederim.»
Sorty, onlarla birlikte dükkânın kapısına kadar gitti. ZiUke, Bridget'le uzaklaşırken, genç kıza usulca, «Bu Sorty .garip bir adam,» diye fısıldadı.
Bridget, «Büyüyle uğraşıyor sanırım,» dedi. «Tabiî şeytanla ilgili ayinler yapmıyor ama büyüye meraklı. Tabiî köyün şöhretinin de yardımı oluyor buna.»
Luke, beceriksiz bir tavırla, bağırdı. «Sahi mi? O halde o tam aradığım adam. Keşke onunla bu konuyu konuş-saydım.»
Bridget, «Demek öyle düşünüyorsun,» dedi. «Galiba o gerçekten bu konuları iyi biliyor.»
Luke, endişeyle mırıldandı. «Başka gün gelip onunla kokuşurum.»
Bridget cevap vermedi. Artık köyden çıkmışlardı. Genç

kız bir keçi yoluna saptı. Bir süre ilerlediler ve sonunda nehrin kıyısına vardılar. Yürürken ufak tefek, pos bıyıklı bir adamın yanından geçtiler. Adam boğuk bir sesle çevresinde koşuşan üç buldog köpeğine seslenip duruyordu. «Neron, buraya gel!... Nelly, bırak onu! At onu diyorum sana!... Auqustus. — Augustus—» Durup, şapkasını çıkararak Bridget'i selâmladı. Luke'a da merakla baktıktan sonra adam yeniden köpeklerine seslenerek yoluna devam etti.
Luke, «Binbaşı Horton ve buldog köpekleri değil mi?» dedi.
«Tamam.»
«Galiba bu sabah Ashe köyünün bütün ileri gelenlerini gördük?»
«Hemen hemen...»
Luke, içini çekti. «Bana biraz fazla dikkat çekiyormuşum gibi geliyor...»
Arkadaşı Jimmy Loring'in sözlerini hatırlayarak, hafifçe gülümsedi. ((İngiliz köylerinde yabancılar hemen farkediliyor sanırım.»
Bridget, «Horton merakını gizlemek gereğini bile duymadı,» diye cevap verdi. «Sana fazla dikkatle baktı.»
«Orası öyle...»
Bridget, birdenbire, «Nehrin kıyısında biraz oturalım mı?» diye sordu. «Vaktimiz bol.»

Devrilmiş bir ağaç kütüğünün üzerine yerleştiler. Bridget, «Biliyor musun,» dedi. «Horton'un öyle aksi, öyle çaça-ron bir karısı vardı ki... Adamcağıza yapmadığını bırakmazdı.»
«Zavallı...»
«Oysa Binbaşı Horton, ona hep kibar davranırdı. Bir 'centilmen' olduğunu hiçbir zaman unutmazdı. Kadının parası vardı. Özellikle herkesin içinde bundan sözetmekten hiç kaçınmazdı. Açıkçası adamın kadını bir gün baltayla neden öldürmediğine hâlâ şaşarım.»
__ 44 __
«Anlaşılan köydekiler de kadını pek sevmiyorlardı.»
«Mrs. Horton'dan herkes nefret ederdi. Gordon'a hakaret eder bana ise emirler vermeye kalkardı. Nereye giderse gitsin, muhakkak herkesin sinirini bozacak bir şey yapardı.»
«Anladığıma göre müşfik Tanrı onu ortadan kaldırmış.»
«Evet, Mrs. Horton bir yıl önce had gastritten öldü. Kadının kocasına, Doktor Thomas'a ve iki hemşireye yapmadığı kalmadı. Ama sonunda öldü gitti. O can verir vermez de buldoglarm keyifleri yerine geldi.»
«Zeki hayvanlar...»
Bir sessizlik oldu. Bridget, dalgın dalgın uzun otları ko-parıyordu. Luke ise kaşlarını çatmış, görmeyen gözlerle karşı kıyıya bakıyordu. Yine giriştiği işin tuhaflığını hatırlamıştı. «Lavinia Fullerton'un anlattıklarının ne kadan gerçek, ne kadan hayaldi?» diye düşünüyordu. «İnsanın her rastladığına bakarak, 'O katil olabilir,' demesi kötü bir şey değil mi? Çirkin birşey bu... Allah kahretsin... Polislik damarıma işlemiş benim!»
Birdenbire irkilerek daldığı düşüncelerden uyandı. Bridget, o sakin ve tatlı sesiyle, konuşmaya başlamıştı.
«Luke, sen aslında buraya ne için geldin?»
Luke tam kibritle sigarasını yakmak üzereydi. BU beklenmedik soru yüzünden eli birdenbire felce uğradı âdeta. Bir iki saniye hiç kımıldamadan durdu. Bu yüzden kibritin alevinden eli yandı. Genç adam, «Allah kahretsin!» diye homurdanarak kibriti attı. Telâşla elini salladı. Sonra da Brid-get'e döndü. «Afedersin. Beni birdenbire fena şaşırttın.»» Üzüntüyle hafifçe gülümsedi.
__ 45 __
«Öyle mi?»
«Evet.» Genç adam, içini çekti. «Neyse... Zeki bir insanın rolüme kanmayacağı, durumu anlayacağı meydandaydı. Herhalde folklorla ilgili bir kitap hazırladığıma bir an bile inanmadın?»
«Seni gördükten sonra bunun imkânsız olduğunu anladım.»
«Yani bende kitap yazacak kafa yok mu? Beni incitmekten kaçınma. Gerçeği olduğu gibi öğrenmem daha doğru olur.»
«Sen bir kitap yazabilirsin ama sözünü ettiğin türden bir yapıt olmaz bu. Eski batıl inançlar, geçmişe geri dönmek! Sen geçmişe fazla önem veren insanlardan değilsin. Hattâ belki geleceğe de aldırmıyorsun. Senin için önemli olan şu an.»
«Hım.. Anlıyorum...» Luke, yüzünü buruşturdu. «Hay Allah! Buraya geldiğimden beri sana bakıp bakıp endişeleniyordum. O kadar zeki bir halin vardı ki.»
Bridget, hafif alaycı bir tavırla, «Kusura bakma,» diye cevap verdi. «Başka ne bekliyordun?»
«Şey.. Doğrusu bunu pek düşünmemiştim...»
Ama genç kız, sakin bir tavırla sözlerini sürdürdü. «Patronuyla evlenmesinin iyi birşey olacağını düşünebilecek ve fırsatlardan yararlanmaya çalışacak kadar zeki, çıtıpıtı bir sarışın olduğumu sanıyordun değil mi?»
Luke, şaşkın şaşkın bir şeyler mırıldandı.
Bridget, alaylı bir tavırla ona baktı. «Anlıyorum... Ama zararı yok. Sana kızmış da değilim.»
Luke, en iyi savunmanın saldırı olduğunu bilenlerdendi. Onun için, «Belki buna benzer birşeyler düşündüm,» dedi. «Ama doğrusunu söylemek gerekirse bu meselenin üzerinde fazla durmadım.»
Bridget, başım salladı. «Orası muhakkak ...Sen birşeyi
—- 46 —
görmedikçe onun hakkında kesin karar verenlerden değilsin.» Bir an durdu. «Ashe köyüne neden geldin, Luke?»

İşte yine dönmüş dolaşmış ve ilk soruya gelmişlerdi. Luke, böyle olacağını tahmin de etmişti zaten. Genç adam, son bir iki saniye süresince de karar vermeye çalışmıştı. Başını kaldırdı ve Bridget'le göz göze geldiler. Kendi bakışları sakin ve kararlıydı. Bridget'inki ise zeki ve meraklı. Ayrıca kızın gözlerinde Luke'un ummadığı bir ciddilik de vardı. Genç adam, düşünceli bir tavırla ağır ağır, «Herhalde sana daha başka yalanlar uydurmamam çok iyi olur.»
«Gerçekten öyle.»
«Ama gerçek öylesine tuhaf ki! Buraya bak. Sen bu konuda ne düşünüyorsun? Yani buraya neden geldiğimi tahmin edebiliyor musun?»
Bridget, başını salladı. «Evet.»
«Tahminin nedir? Bunu bana söyler misin? Fikirlerinin bana yararlı olacağını sanıyorum.»
Bridget, usulca, «Zannedersem buraya o kızın ölümü yüzünden geldin,» dedi. «Yani Amy Gibbs'in ölümü yüzünden.»
«Demek mesele buydu. Kızın adı geçer geçmez senin değişmenin nedeni buydu. Bu yüzden işin içinde bir iş olduğunu düşündüm. Demek buraya Amy Gibbs'in ölümü yüzünden geldiğimi sandın?»
«Bir bakıma — evet.»
Luke, susarak kaşlarını çattı. Yanında oturan kız da hiç sesini çıkarmıyor, yerinden kımıldamıyor, genç adamı daldığı düşüncelerden uyandıracak birşey yapmıyordu.
Nihayet, Luke kararını verdi. «Ben buraya acayip bir hikâye yüzünden geldim. Garip, hattâ belki de gülünç, melodrama kaçan bir inanç yüzünden. Amy Gibbs'in ölümü de bu konuyla ilgili. Onun nasıl öldüğünü öğrenmek istiyorum.»
«Tahmin etmiştim.»

«'Hay Allah.' Nereden tahmin ettin? Amy'nin ölümün-•de — senin ilgini çeken ne var?»
Bridget, «Kızın ölümünde bir gariplik olduğunu düşündüm hep,» diye cevap verdi. «Zaten seni o yüzden Honoria Flete'e götürdüm.»
«Neden?»
«Çünkü Miss Flete de öyle düşünüyor.»
«Ya...» Luke, Honoria Flete'le yaptıkları konuşmayı hatırlamaya çalıştı. Artık o zeki yaşlı kızın tavırlarının ne mânaya geldiğini anlamıştı. «Demek o da senin fikrinde? Amy ¦Gibbs'in ölümünde bir gariplik olduğunu düşünüyor?»
Bridget, başını salladı. «Evet.»
«Peki, neden?»
«Bir kere — şapka boyası yüzünden...»
«Ne demek 'şapka boyası' yüzünden?»
«Yirmi yıl önce herkes hasır şapkalarım boyarmış. Bu mevsim pembe bir şapka alırmışm. Gelecek yaza onu koyu maviye boyarmışm. Bir şişe şapka boyasına bakarmış bu. Sonra bir şişe daha ve siyah bir hasır şapka... Artık son zamanlarda böyle şeylerle uğraşanlar yok. Hasır şapkalar ucuz. Bunları bir mevsim kullanıyor, sonra da kaldırıp atıyorsun.»
«Amy Gibbs gibi kızlar da bunu yapabiliyorlar mı?»
«Şapka boyama işine gelince... Her halde bunu Amy değil, daha çok ben yapardım. Öyleleri para biriktirmek peşinde değiller artık... Sonra birşey daha var. Şişedeki kırmızı şapka boyasıymış.»
«E?»
«Amy Gibbs'in havuç rengi saçları vardı.»
«Yani havuç rengi saça kırmızı şapka yakışmaz mı demek istiyorsun?»
Bridget, başını salladı. «Bir kız havuç rengi saçlarının üzerine parlak kırmızı bir şapka giymez. Bir erkek böyle bir şeyi pek farketmez ama—»

Luke, anlamlı bir tavırla genç kızın sözünü kesti. «Doğru. Bir erkek böyle bir şeyin farkına varmaz. Uyuyor, — hep^ si de birbirine uyuyor.»
Bridget, «Kuzenim Jimmy'nin Scotland Yard'dan acayip arkadaşları vardır,» dedi. «Yoksa sen de...»
Luke, çabucak, «Ben resmen polis değilim,» diye cevap verdi. «Ayrıca Baker sokağında bürosu olan tanınmış bir özel hafiye olduğumu da sanma. Jimmy'nin sana bu konuda söyledikleri doğruydu. Mayang'da polislik ettim. Sonra işten çekildim.

Bu işe burnumu sokmamın nedeni Londra'ya giderken trende olan acayip bir olay.» Bridget'e, trende Lavinia Fullerton'la yaptığı konuşmayı ve sonra onu Ashe'e gelmeye sürükleyen olayları anlattı. Sözlerini, «Görüyorsun ya,» diye bitirdi. «Tuhaf bir durum bu! Ben bir adamı arıyorum, bir katili. Bu adam Ashe'de oturuyor ve belki de herkesten saygı görüyor. Eğer Lavinia Fullerton, sen ve — adı neydi— Honoria Flete haklıysanız, o zaman Amy Gibbs'i de o adam* Öldürdü.»
Bridget, mırıldandı. «Anlıyorum...»
«Tabii bunu bir yabancı da yapmış olabilir. Öyle değiî mi?» Yani biri dışarıdan eve girmiştir...»
Bridget, ağır ağır, «Evet, olabilir,» dedi. «Polis Reed, garajın damına çıkarak Amy'nin penceresine tırmanmış, Pencere acıkmış. O pencere biraz yüksekte sanırım. Ama atletik-bir adam içeri kolaylıkla girebilirdi.»
«İçeri girdi diyelim... Ondan sonra ne yaptı?»
«Öksürük şurubunu alıp, yerine şapka boyasını bıraktı.»
«Kızın umduğu gibi hareket edeceğini düşünüyordu. Yani uyanıp, şapka boyasını içeceğini... Ondan sonra da herkesin kızın bir hata yaptığını veya onun intihar ettiğini sanacağından emindi.»
«Evet.»
«Resmi Soruşturma'da cinayet olasılığı üzerinde durulmadı mı?»

«Hayır.»
«Tabii çünkü soruşturmayı yapanlar erkeklerdi. Öyle değil mi? Şapka boyası meselesinin üzerinde durulmadı mı?»
«Hayır.»
«Ama bu senin aklına geldi değil mi?»
«Evet.»
«Miss Honoria Flete'in de öyle. Bunu onunla oturup konuştun mu?»
Bridget, hafifçe gülümsedi. «Hayır, hayır. Senin düşündüğün anlamda konuşmadık. Yani açık açık bu meseleden sözetmedik. İhtiyarın bu konuda şüphelerinin nereye vardığını da bilmiyorum. Sanırım kadın başlangıçta biraz endişelendi. Sonra da bu gitgide arttı. Honoria Flete çok zekidir. Gençliğinde üniversiteye gitmiş ya da gitmek istemiş. Genç bir kızken gayet modernmiş. O bu köydekilerin çoğu gibi bunak değildir.»
Luke, içini çekti. «Lavinia Fullerton ise biraz bunamış-tı sanırım, öyle değil mi? Zaten bu yüzden başlangıçta anlattığı hikâyenin doğru olabileceği aklıma bile gelmedi.»
Bridget, «Ben Lavinia Fullerton'un gayet kurnaz ve zeki olduğunu düşünürdüm,» diye cevap verdi. «Öyle bol bol gevezelik eden o tatlı ihtiyarcıklarm çoğu da umulmayacak kadar zekidirler. Sen onun başka adlar verdiğini de söyledin sanırım.»
Luke, başım salladı. «Evet... Önce küçük bir çocuktan sözetti. Tommy Pierce'den yani. O adı duyar duymaz hatırladım. Ayrıca Lavinia Fullerton'un o Carter denilen adamdan sözettiğinden de eminim.»
Bridget, düşünceli düşünceli mırıldandı. «Carter, Tommy Pierce, Amy Gibbs, Doktor Humbleby... Dediğin gibi bu inanılmayacak kadar tuhaf bir hikâye... Biri onların hepsini birden neden öldürsün? Hepsi de birbirlerinden çok farklı insanlardı.»

Luke, sordu: «Amy Gibbs'i öldürmeyi kim istemiş olabilir? Bunu tahmin edebilir misin?»
Bridget, başını salladı, «Hayır.»
«Ya şu Carter denilen adam? Sahi, o nasıl öldü?»
«Nehire yuvarlanıp boğuldu. Adam evine gidiyordu. Hava sisliydi, Carter de bir hayli sarhoştu. Nehrin üzerindeki köprünün yalnızca bir tarafında parmaklık vardır. Herkes adamın ayağının kaydığını ve bu yüzden nehire düştüğüne İnandı.»
«Carter'i pekâlâ biri itmiş de olabilirdi. Öyle değil mi?»
«Tabii.»
«Yine biri, küstah Tommy, kütüphanenin penceresini temizlerken onu içeriden itmiş olabilirdi..»
«Evet.»

«Bundan da üç kişiyi hiç kimsenin kuşkusunu uyandırmadan ortadan kaldırmanın pek kolay olduğu anlaşılıyor.»
Bridget, atıldı. «Ama Lavinia Fullerton kuşkulanmış.»
Luke, «Herhalde sana katilin kim olduğunu tahmin edip etmediğimi sormanın bir yaran yok,» dedi. «Ashe köyünde karşılaştığın zaman tüylerinin diken diken olmasına neden olan bir adam var mı? Veya tuhaf uçuk gözlü biri? Veya deli gibi kahkahalar atan bir kimse?»
Bridget, «Katilin deli olduğundan eminsin değil mi?» diye mırıldandı.
«Öyle olduğunu sanıyorum. Katil deli ama çok da kurnaz. Miss Lavinia Fullerton, katilin yeni kurbanına bakarken yüzünde beliren anlamdan sözetti. Kadının konuşmasından bazan adam seviye bakımından hiç olmazsa onun eşitiymiş gibi geldi. Ama bu yalnızca bir kanı. Yanılıyor olabilirim tabii.»
(«Herhalde haklısın. Konuşma sırasında insanın sezdiği o gizli anlamları kâğıda geçirmek olanaksızdır. Ama insan bu konularda pek hata da yapmaz.»

Luke, «Biliyor musun?» dedi. «Bütün bunları sana anlatınca bayağı rahatladım.»
«Haklısın. Böylece artık yanımda başkalarıyla konuşurken sıkılmayacaksın. Ayrıca sana yardım edebileceğimi de sanıyorum.»
«Yardımın benim için çok değerli olacak. Sonuna kadar beni desteklemek niyetinde misin?»
«Tabii.»
Luke, birdenbire ani bir çekingenlikle, «Ya Lord Easter-field?» diye mırıldandı. «Sence...»
Bridget, kesin bir tavırla, 'Gordon'a birşey söyleyecek değiliz tabii,» dedi.
«Yani o benim anlattıklarıma inanmaz mı?»
«Bilâkis, hemen inanır. Gordon'un inanmayacağı şey yoktur. Hikâyen onu bir hayli heyecanlandırır ve bizimki Londra gazetelerinde çalışan on kadar zeki muhabiri köye getirtmeye kalkar. Böyle bir şeye bayılır o.»
Luke, «O zaman durumu Lord Easterfield'e açmaktan kaçınmakta haklısın,» dedi.
«Evet. Korkarım onun bu şekilde eğlenmesine izin veremeyiz.»
Luke, genç kıza baktı. Birşey söyleyecek gibi oldu. Sonra vazgeçti. Onun yerine kolunu kaldırıp saatine baktı.
Bridget, başını salladı. «Evet. Artık eve dönmemiz gerek.» Ayağa kalktı. Sanki Luke'un söylemediği o sözler kulaklarında yankılanıyormuş gibi birdenbire aralarında bir soğukluk belirmişti. Eve gelinceye kadar hiç konuşmadılar.
Luke, yatak odasında oturuyordu.
Genç adam öğle yemeğinde Bridget'in halası Mrs. -Anstruther tarafından sorguya çekilmiş, kadına Mayang'da-
__ co

ki evinin bahçesinde ne gibi çiçekler yetiştiğini anlatmak için elinden geleni yapmıştı. Ayrıca Lord Easterfield'in de hayatı ve başarıları konusundaki konferansını dinlemişti.
Neyseki yalnızdı artık...
Genç adam bir kâğıt alarak, buna alt alta kimi adlar yazdı:
«Doktor Thomas
Mr. Abbot
Mr. Horton
Mr. Sorty
Rahip Wake
Amy'nin nişanlısı
Bakkal, kasap, vb.»
Genç adam, bir kâğıt daha alarak bunun yukarısına, «Kurbanlar» diye yazdı. Onun altına da şunları karaladı.
ccAmy Gibbs.....Zehirlendi,
Tomy Pierce.....Pencereden itildi
Harry Carter..... Köprüden yuvarlandı (İlâç mı İçirilmişti? Sarhoş muydu?)
Doktor Humbleby ..... Kan zehirlenmesinden öldü
Lavinia Fullerton.....Araba çarptı.»

Luke, bir an durdu. Sonra ekledi.
«Mrs. Bose?
İhtiyar Ben?»
Yine durakladı. Sonra yazdı.
Mrs. Horton?»
Luke, bir sigara yakarak, bir süre listelerine göz gezdirdi.
Sonra kalemini yeniden eline aldı. Doktor Thomas: Aleyhindeki noktalar.
Doktor Humbleby'nin ortadan kalkmasını istemiş olabi-
___ c-o ___
*~^ t/O ^^
lir. Humbleby'nin ölümü uygun. Yani Thomas, Humbleby'r bilimsel yöntemlerle mikropla öldürmüş olabilir.
Amy Gibbs ise öldüğü gün ona gitmiş. Öksürük şurub» almış. Thomas'la Amy arasında birşey var mıydı? Kız adama şantaj mı yapıyordu?
Tommy Pierce? Dr. Thomas'la Tommy arasında bilinen bir ilgi yok. Acaba Tommy, Amy'le Thomas arasında bir ilgi olduğunu mu biliyordu?
Harry Carter? Doktor Thomas'la arasında bir ilgi olduğu bilinmiyor.
Luke içini çekerek, yeni bir başlık yaptı.
Avukat Abbot: Aleyhindeki noktalar.
Bence bir avukat kuşkulanılabilecek bir adamdır. Belki bir önyargı bu. Kişiliği: Yani neşesi, candanlığı bir romanda tüm kuşkuların onun üzerinde toplanmasına neden-olurdu. İtiraz: Bu roman değil, yaşamın ta kendisi.
Doktor Humbleby'nin öldürülmesi için neden:
Avukatla doktorun arası iyice acıkmış. Humbleby, Ab-bot'a karşı çıkmış. Dengesiz bir insan için yeterli bir cinayet nedeni bu. Bu düşmanlığı Lavinia Fullerton da kolaylıkla farketmiştir.
Tommy Pierce: Çocuk, avukatın gizli kâğıtlarını karıştırırken yakalanmış. Acaba bilmemesi gereken bir şeyi mi öğrenmişti?
Harry Carter? Aralarındaki ilgi bilinmiyor.
Amy Gibbs? Aralarındaki ilgi belirsiz. Şapka boyasını Abbot gibi bir adam farketmemiş olabilir. Eski kafalı o.
Lavinia Fullerton'un öldürüldüğü gün avukat neredeydi?
Binbaşı Horton.
Amy Gibbs, Tommy Pierce veya Carter'le bir ilişkisi olup olmadığı bilinmiyor.
Ya Mrs. Horton? Kadın gastrit değil, arsenik zehirlen-
— 54.—,.
meşinden ölmüş olabilir. Öbür cinayetlere de bu neden oldu î>elki. Yani adama belki şantaj yapıyorlardı.
P. H. — Mrs. Horton'a Doktor Thomas bakıyormuş. Thomas yine kuşkulu durumda.
Mr. Sorty.
Pis herifin biri. Büyüyle uğraşıyor. Kan dökmeye meraklı bir katil olabilir. Amy Gibbs'le ilgisi varmış. Ya Tommy Pierce ve Carter'le? Bu bilinmiyor.
Humbleby'le? Belki doktor, Sorty'nin deli olduğunu farketmişti.
Miss Lavinia Fullerton'la ilgisi? Kadın öldürüldüğü gün adam köyden başka bir yerde miydi?
Rahip Wake
Pek mümkün değil. Acaba dini bir fanatik mi? Kendisine diğerlerinin öldürülmesinin emredildiğini mi sanıyor? Kitaplarda öyle şirin yaşlı rahipler kuşkulular listesinin en başında gelirler. Ama (demin de yazdığım gibi) bu roman değil.
! i
Not: Carter, Tommy, Amy hoşa gitmeyen, sevilmeyen kimselermiş. Rahip kendisine böylelerini ortadan kaldırması için ilâhi bir emir geldiğine mi inanıyor?
Amy'ıün nişanlısı
Belki Anıy'i öldürmesi için bir neden vardı ama buna da pek ihtimal vermiyorum.
Ya bakkal çakkal?
Onların üzerinde durmaya bile değmez.»
Luke, yazdıklarını okudu. Sonra da başını sallayarak, «Ne saçma... Euclid çok haklı,» diye söylendi. Listeleri yırtarak, kâğıtları dikkatle yaktı.
«Bu işin kolaylıkla halledilemiyeceği meydanda!»
D — 55 —

Doktor Thomas, koltuğunda arkasına yaslanarak,, uzun ince eliyle gür sarı saçlarını düzeltti. Görünüşü karşısındakini yanıltan kimselerdendi o. Olgun değilmiş gibi bir hali vardı ama Luke'un romatizmalı bacağını muayene ettikten sonra Londra'nın en tanınmış bir doktorunun sözlerini neredeyse kelimesi kelimesine tekrarlamıştı.
Luke, «Çok teşekkür ederim,» dedi. «Elektrik tedavisi sayesinde durumun düzeleceğini düşünmeniz içimi rahatlattı. Bu yaşta bir sakat haline girmeyi istemem.»
Doktor Thomas, çocuksu bir tavırla gülümsedi. «Öyle bir tehlike yok, Mr. Fitzwilliam.»
Luke, «Neyse, sayenizde endişelerimden kurtuldum,» diye cevap verdi. «Ben de bir uzmana gitmeyi düşünüyordum. Ama artık buna gerek kalmadı.»
Doktor Thomas, yine gülümsedi. «İçiniz daha rahatla-yacaksa bir uzmana da gidin. Böyle konularda bir uzmanın görüşünü de almak her zaman iyidir.»
Luke, çabucak atıldı. «İnsan bu bakımdan çabuk endişeleniyor. Herhalde siz bunu çoktan farkettiniz. Herhalde üoktorlar bazan hastalarının kendilerinden âdeta sihirli bir şeyler beklediğini seziyorlar.»
«Bu işlerde inanç büyük rol oynar.»
«Biliyorum... Çok kişi büyük bir saygıyla, 'Doktorum, böyle söyledi,' der.»
Doktor Thomas omuzlarını kaldırdı. «Eğer hastalar bilselerdi...» Sesinde neşe ve alay vardı. Sonra, «Siz büyü ve sihir konusunda bir kitap yazıyorsunuz, değil mi, Mr. Fitzwilliam?» diye sordu.
Luke, belki de abartmalı bir hayretle bağırdı. «Allah,, Allah! Bunu da nereden duydunuz?»
Doktor Thomas'm yüzünde neşeli bir ifade belirdL «Dostum, böyle haberler köylerde hemen çevreye yayılır. Burada konuşabileceğimiz konu o kadar az ki.»
— 56 -r-

«Her halde her anlatılan bir süre sonra iyice abartılı bir hal de alıyor. Herhalde yakmda mezarlığa hortlakları çağırdığımı ve Endor cadısı gibi davranmaya başladığımı da duyarsınız.»
«Bunu söylemeniz çok tuhaf.»
«Neden?»
«Çünkü çevrede dolaşan rivayetlere göre siz Tommy Pi-erce'in hayaletini davet etmişsiniz.»
«Pierce? Tommy Pierce?... Pencereden düşen çocuk değil mi o?»
«Evet.»
«Allah Allah! Acaba bu dedikodu... Ah, tabii. Geçen gün avukata —neydi adı?— Hah, avukat. Abbot'a bu konuda bir-şey söyledim.»
«Evet, o hikâye Abbot'tan çıkmış zaten.»
«Sahi mi? Yoksa, ciddi bir avukatın hayalet ve hortlaklara inanmasına mı neden oldum ben?»
«Demek siz hortlaklara ve hayaletlere inanıyorsunuz?»
«Konuşmanızdan sizin böyle şeylere inanmadığınız anlaşılıyor. Doğrusunu isterseniz benim de böyle şeylere inandığım iddia edilemez. Ama şiddetli ölümlerden sonra bazı tuhaf olayların meydana geldiğini de biliyorum. Beni asıl ilgilendiren şiddetli ölümlerle ilgili batıl inançlar. Örneğin bir cinayete kurban giden bir adamın mezarında bir türlü rahat edemediği söylenilir. Sonra kurbanı katile dokunduğu zaman kanının birdenbire akıverdiğine inanılır. Bu inanç nasıl çıkmış acaba?»
Thomas, «Gerçekten ilginç,» dedi. «Son zamanlarda kimsenin böyle şeyleri hatırladığı yok.»
«Tam aksine. Sandığınızdan daha çok kimse biliyor bunları. Ama bu köyde fazla cinayet işlenmediğine göre, bu batıl inançlarla da karşılaşmadınız sanırım.»
Luke, bu sözleri söylerken gülümsüyordu. Gözlerini de
— 57 —

kayıtsız bir tavırla doktorun yüzüne dikmişti. Bu sözlerin Thomas'ı etkilemediği anlaşılıyordu. O da gülümsedi.
«Doğru... Yıllardan beri cinayet işlenmedi burada. Yani köye yerleştiğimden beri bir cinayet olayıyla karşılaşmadım.))

«Evet. Sakin bir köşe buradı. Cinayet işlenilecek gibi bir yer değil. Tabii biri Tommy bilmem neyi pencereden biri it-tiyse o başka.»
Luke, bir kahkaha attı. Doktor Thomas da yine cevap olarak gülümsedi. Tabii, çocuksu bir neşeyle dolu bir tebessümdü bu. «Çok kişi o çocuğun boynunu kırıvermeyi isterdi. Ama onu pencereden atacak kadar öfkelendiklerini de sanmıyorum.»
«Duyduğuma göre pek kötü ve terbiyesiz bir şeymiş. Belki biri onun ortadan kaldırılmasının bir vazife olduğunu düşündü.»
«Ne yazık ki insan bu kuramı her zaman uygulayamı-yor.»
Luke, «Ben bazan,» dedi. «Birkaç cinayetin topluma çok yararlı olacağını düşünürüm. Açıkçası 'ben normal İngiliz erkekleri gibi düşünmem pek. Yani onlar gibi insan hayatına fazla saygını yoktur. Bence ilerlemeye engel olan herkes ortadan kaldırılmalıdır. Ben buna inanırım işte.»
Doktor Thomas, parmaklarını kısa, sarı saçlarının arasına soktu. «Öyle ama bir insanın yaşamaya değer olup olmadığına kim karar verecek?»
Luke, «Bu konuda karar vermesi için bir bilim adamını seçmek gerek,» diye cevap verdi. «Kafası iyi işleyen, tarafsız, iyi eğitim görmüş birini. Sözgelimi bir doktoru. Düşünecek olursanız, herhalde siz bu konuda iyi karar verebilirsiniz.»
«Bir insanın yaşamaya lâyık olup olmadığı konusunda mı?»

«Evet.»
Doktor Thomas, başını salladı. «Benim görevim yaşayacak durumda olmayanları iyileştirmektir. Onları yaşayacak hale sokmaktır. Çoğu zaman ümitsiz bir iştir bu. Bunu itiraf etmek zorundayım.»
Luke, gülümsedi. «Bu işi tartışalım. Örneğin Harry Carter gibi bir adamı ele alın...»
Doktor Thomas, sert bir sesle, «Carter'i mi?» diye sordu. «Yani 'Yıldız' meyhanesinin sahibini mi?»
«Evet, onu. Ben Harry Carter'i hiç görmedim. Ama geçen gün kuzenim Bridget, ondan sözediyordu. Anladığıma göre adam ahlâksızın, namussuzun biriymiş.»
Doktor, «Carter çok içerdi tabii,» diye başını salladı. «Karısına kötü davramr, kızma yapmadığını bırakmazdı. Kavgacı, küfürbaz bir adamdı. Meyhanesine gelenlerin çoğuyla tartışır, kavga çıkarırdı.»
«Yani kısacası adamın ortadan kalkması iyi oldu. Öyle değil mi?»
«Evet. Bazan insan öyle düşünebilir.»
«O halde diyelim ki Carter nehire kendi başına yuvarlanma inceliğini göstermedi. Biri onu arkasından iterek aşağı attı. Bu kimse böylece topluma yararlı bir hizmette bulunmuş sayılmaz mı?»
Doktor Thomas, istihzayla, «Önerdiğiniz bu yöntemleri,» diye mırıldandı. «Mayang'dayken uygular mıydınız?»
Luke bir kahkaha attı. «Hayır... Benimkiler yalnızca kuramsal şeyler. Bunları şimdiye kadar uygulamaya hiç kalkışmadım.»
«Belli... Siz katil olabilecek bir tip değilsiniz.»
«Öyle dediniz de aklıma geldi. İlginç bir nokta bu. Şimdiye dek katil olduğundan kuşkulandığınız biriyle karşılaştınız mı hiç?»
Doktor Thomas, sert bir sesle, «Bu pek tuhaf bir soru,» dedi.

«uyıe mı Duıuyorsunuzv Bir doktor muhakkak ki bazı tuhaf tiplerle karşılaşır. Herhalde onun cinayet işleyebilecek bir manyağın gösterdiği ilk belirtiyi farketmesi gerek.»
Thomas, oldukça sinirli bir tavırla cevap verdi. «Siz de bu cinayet işleyebilecek manyaklar konusunda tıpla ilgisi olmayan kimseler gibi düşünüyorsunuz. Sizce böyle bir manyak, ağzından köpükler saçarak, elinde bıçakla ortalıkta koşuşan bir adam. Beni iyi dinleyin, Mr. Fitzwilliam. Dünyada teşhisi en güç şey cinayet işleyebilecek bir manyaktır. Görünüşte herkesten farksızdır o. Belki herşeyden çabucak korkar. Size düşmanları olduğunu anlatır. İşte o kadar. Sakin, kimseye zarar vermeyen bir tiptir o.»
«Salıı, öyle mi?»
«Tabii öyle ya. Bir manyak genellikle kendisini koruduğu kanısına kapılarak karşısındakini öldürür. Tabii katillerin çoğu sizin ve benim gibi aklı başında kimselerdir, o da başka.»

«Doktor, beni korkutuyorsunuz. Sonradan bir de öğre-niyormuşsunuz ki ben şimdiye dek beş, altı insancığı öldü-rüvermişim.»
Doktor Thomas, güldü. «Buna hiç ihtimal vermiyorum. Mr. Fitzwilliam.»
«Öyle mi? Bu komplimanınıza ben de karşılık vermeliyim. Ben de sizin beş altı kişiyi öldürdüğünüzü hiç sanmıyorum.»
Doktor Thomas, neşeyle, «Mesleki hatalarımı katmıyorsanız tabii,» dedi.
İki adam da neşeyle güldüler.
Luke, ayağa kalktı. «İzninizle ben gideyim artık.» Sonra özür dilermiş gibi ekledi. «Bir hayli zamanınızı aldım.»
«Aldırmayın. Benim fazla işim yok. Ashe'lılar oldukça sağlam kimselerdir. Dışardan gelen biriyle konuşmak gerçekten zevkli oluyor.»
— 60 —
Luke, «Siz...» diye başladı. Sonra da sustu.
«Evet?»
«Bridget Conway beni size yollarken sizin fevkalâde, birinci sınıf bir doktor olduğunuzu söyledi. Durum böyle olduğuna göre, kendinizi burada mezara gömülmüş gibi hissetmiyor musunuz? Sizin gibi yetenekli biri için burada yapılacak hiçbir şey yok.»
«Genel pratisyenlik yapmak iyi bir başlangıçtır. Değeri ölçülemeyecek bir deneyimdir bu.»
«Ama bütün ömrünüzü burada geçirmeyi herhalde istemezsiniz. Duyduğuma göre asistanlık ettiğiniz Doktor Hum-foleby öyle ilerlemeye meraklı bir insan değilmiş. Buradaki işler ona yetiyormuş. Galiba yıllardan beri Ashe'de oturuyor-muş.»
«Evet, evet. Humbleby bütün ömrünü burada geçirdi sayılabilir.»
«İyi de, eski tip bir doktor olduğu söyleniyor, öyle mi?»
Doktor Thomas, mırıldandı. «Bazan çok güçlük çıkarır-'dı. Bütün yeni buluşlara hep kuşkuyla bakardı. Ama eski tarz doktorların iyi bir örneğiydi.»
Luke, neşeyle başını salladı. «Duyduğuma göre kızı pek güzelmiş.»
Doktor Thomas'ın uçuk yüzünün kıpkırmızı olduğunu görünce de için için sevindi. Genç doktor, «Şey...» dedi. «Şey... Evet.»
Luke, ona âdeta şefkatle baktı. Doktor Thomas'ı kuşkulular Üstesinden silebileceği için pek memnundu.
Thomas, kendisini toplayarak, birdenbire, «Bir dakika,» dedi. «Demin katillerden ve cinayetlerden sözediyorduk. Size bu konuda güzel bir kitap verebilirim. Bu konu sizin ilginizi çektiğine göre muhakkak okumalısınız. Kitap Almanca'-dan çevrilmiş. Kreuzhammer'in 'Aşağılık Duygusu ve Cinayet' adlı yapıta sözünü ettiğim.»
— 61 —
Doktor Thomas, elini rafta dolaştırarak, sonunda bir kitabı çekip aldı. ((İşte bu. Kuramlarından bazıları gerçekten şaşılacak gibi. Tabii bunlar yalnızca varsayım ama yine de çok ilgi çekici şeyler. Sonra 'Frankfurt Kasabı' denilen Mens-held'in gençlik yıllarıyla, katil dadı Anna Helm'le ilgili bö~ lümler çok güzel.»
Luke, «Anna Helm, polis farkına varıncaya kadar baktığı çocuklardan on bir, on ikisini öldürmüştü, değil mi?» diye sordu.
Doktor Thomas, başını salladı. «Evet. Çok şirin, çocuklara bağlı bir kadındı, çocukların her birinin ölümünden sonra da hüngür hüngür ağlıyordu. Onunki hayret uyandıracak bir psikolojiydi.»
«Katillerin kimse farkına varmadan bir sürü cinayet işlemeleri inanılmayacak birşey.»
Luke, kapıya çıkmıştı artık. Doktor Thomas da onu izledi. Thomas, «Bu şaşılacak birşey değil,» diye cevap verdi. «Aslında pek kolay birşey bu.»
«Kolay olan nedir?»
«Cinayet işleyip de yakalanmamak.» Doktor yine gü-lümsüyordu. Şirin, çocuksu bir gülümsemeydi onunkisi. «Eğer dikkatli olursanız, kimse sizden kuşkulanmaz. İşte mesele bu kadar basit. Zaten zeki bir adam da bir hata yapmamak için bütün dikkatini kullanır. Cinayet işlemek çok kolay, Mr. Fitzwilliam.» Tekrar gülümsedikten sonra dönerek eve girdi.
Luke durmuş, basamaklara bakıyordu. Doktorun gülümsemesinde onu aşağı görürmüş gibi birşey mi vardı? Konuşmalarının başından beri Luke kendisini gayet olgun

bir insan, Doktor Thomas'ı ise çok genç ve saf bir kimse gibi görmüştü. Oysa şu anda rolleri değişmiş gibi geliyordu Luke'a. Doktor Thomas içeri girmeden önce bir çocuğunun zekâsı karşısında neşelenen olgun bir insan gibi gülümsemişti.
— 62 —.
8
Luke, anayoldaki küçük dükkândan sigara ve gazete aldı. Lord Easterfield'in büyük gelirinin önemli bir bölümünü sağlayan o haftalık 'neşe' gazetesini. Luke spor sahifesini açarak, yalandan hafifçe inledi. Sonra da futbol karşılaşmalarına katılıp da yüz yirmi sterlinlik mükâfatı alamadığından yakındı. Mrs. Pierce, hemen onun haline acıdı. Kocasının da sık sık Luke gibi hayal kırıklığına uğradığını anlattı. Böylece dostluk kurulmuş oldu. Artık Luke istediği kadar konuşabilirdi.
Mrs. Pierce, «Kocam futbola çok meraklıdır,» dedi. «Gazeteyi alır almaz önce spor sahifesini açar. Dediğim gibi genellikle de hayal kırıklığına uğrar. Ama bu karşılaşmalarda herkes kazanamaz ki. Öyle değil mi? Ben ona daima bunu söylerim. İnsanın şansı yoksa, birşey kazanması da imkânsızdır.»
Luke, neşeyle kadının sözlerini tasdik etti. Sonra da konuyu genişletti. Şanssızlıktan, dertlerin hep birbirini izlediği konusuna geçtiler.
«Ah ah, gerçekten felâketler hep birbirini izler, efendim.» Mrs. Pierce, içini çekti. «Bir kocası ve altı çocuğu olan bir kadın da dertlerin, felâketlerin ne olduğunu gayet iyi bilir. Aslında sekiz yavrum vardı ama ikisini gömdük.»
«Evet. Dertlerin ne olduğunu ta derinden bildiğiniz anlaşılıyor.» Luke, bir an durdu. «Demek iki yavrunuzu kaybettiniz?»
Mrs. Pierce, ıstırapla karşılık bir zevkle cevap verdi. «Hele birini bir ay önce kaybettim.»
«Ya, vah vah... Pek yazık...»
«Olay yalnız acı değildi, efendim. Bu ağır bir darbe oldu benim için. Ağır bir darbe. Haberi verdikleri zaman bir tuhaf oldum. Doğrusu Tommy'nin başına böyle birşey gele-
— 63 —
bileceği aklımın köşesinden bile geçmiyordu. Çocuğunuz başınıza türlü dert açtığı zaman, Tanrının bir gün onu alıve-receği aklınıza bile gelmez... Buna karşılık Emme Jane'im pek tatlı bir kızdı. Çok kişi, 'İmkânı yok onu büyütemezsin/ dedi. 'Bu çocuk yaşamayacak kadar güzel ve iyi.' Doğruydu bu, efendim. Tanrı, meleklerini geri alıyor.»
Luke, Mrs. Pierce'in sözlerini onayladı yine. Sözü melek Emma Jane'den, ona pek benzemediği anlaşılan Tommy'e getirmeye çalıştı. «Demek oğlunuz geçenlerde öldü? Kazaya mı uğradı?»
«Evet, efendim. Kazaya uğradı. Kütüphane haline sokulan eski konağın camlarını siliyordu. Her halde dengesini kaybederek aşağı yuvarlandı. O sırada en üstteki camlan; şifliyordu.»
Mrs. Pierce, kazayı bütün ayrıntılarıyla anlattı.
Luke, kayıtsız bir tavırla, «Galiba Tomy'nin pencerenin." kenarında dansettiğine dair bir hikâye dolaşıyor. Öyle değil mi?» diye sordu.
Kadın, başını salladı. «Çocuklar böyle oluyor işte. Tabiî bu olay Mr. Horton'u çok sarstı. O çok ciddî bir beydir.»
«Mr. Horton'u mu?»
«Evet, efendim. Buldog köpekleri olan bey o. Kazadan sonra Mr. Horton, Tommy'nin tedbirsizce hareket ettiğini söyledi. Birşey oğlumu birdenbire şaşırttıysa tabiî o da aşağıya yuvarlanmıştır. Tommy, fazla yaramazdı, efendim. İşte bütün kusuru buydu onun. Bir çok bakımdan bana çektirmediği kalmazdı. Ama bütün bunlann sebebi de yaramazlığıydı. Her çocuk öyledir zaten. Aslında kötü bir çocuk değildi o.»
«Bundan eminim. Oysa Mrs. Pierce, bazan insanlar, — ciddi, orta yaşlı kimseler, kendilerinin de bir zamanlar çocuk olduklarını kolaylıkla unutuveriyorlar.»
Mrs. Pierce, içini çekti. «Bu sözleriniz çok doğru, efendim. Keşke burada adını vermeyeceğim Bazı: centilmen'ler
— 64 —,
de sizin bu sözlerinizi duysalar. Zavallı çocuğuma, o biraz yaramazlık ettiği için, çok sert davranırlardı.»

Luke, hoşgörülü bir gülümsemeyle: «Kendisine îş verenlere bazan biraz muziplik ederdi değil mi?» dedi.
Mrs. Pierce, hemen cevap verdi. «Bunu biraz eğlenmek için yapardı, efendim. Tommy, iyi taklitçiydi. Antikacı dükkânının sahibi olan Mr. Sorty'nin taklidini yaptığı zaman gülmekten kırılırdık... Bir gün malikânenin bahçesinde bahçıvanın iki yardımcısını eğlendirmek için Lord Easterfield' in taklidini yapıyormuş ve hemen oracıkta işinden kovmuş. Bu da normal birşey tabiî. Neyse ki Lord hazretleri kin güden bir insan değildir. Sonradan Tommy'nin başka bir iş bulmasına da yardım ettiydi.»
Luke, mırıldandı. «Ama herkes Lord Easterfield kadar iyi kalpli olmaz. Öyle değil mi?»
((Gerçekten öyle, efendim. İsim vermeme lüzum yok. İnsan Mr. Abbot'un o nazik hallerine, neşeli sözlerine bakıyor da onun iç yüzüne inanamıyor.»
«Tommy'nin başı onunla derde girdiydi, değil mi?» Mrs. Pierce, «Tommy'nin kötü bir niyeti olmadığından eminim,» dedi. «Neticede kimsenin görmemesi gereken gizli kâğıtlann masanın üstünde bırakılmalan hata... Açıkçası ben böyle düşünüyorum.»
Luke, başını salladı. «Doğru, doğru. Bir avukata teslim edilmiş olan gizli kâğıtlann kasaya kitlenmesi gerekirdi.»
«Tabiî ya. Ben de öyle düşünüyorum, efendim. Kocam Mr. Pierce de benimle aynı fikirde. Zaten Tommy de kâğıtları baştan sona okumamış.»
Luke sordu. «O kâğıtlar neyle ilgiliymiş? Bir vasiyetnameyle mi?» Genç adam, ilgili vesika hakkında sorduğu sorunun Mrs. Pierce'in birdenbire susmasına neden olacağından çekinmişti. Ama öyle birşey olmadı.
Mrs. Pierce, başını salladı. «Hayır, efendim, hayır. O kâğıtların öyle şeylerle ilgisi yokmuş. Özel bir mektupmuş bu.

Bir hanımdan gelmiş özel bir mektup. Tommy onun imzasını bile görmemiş.. Bence Md. Abbot, durup dururken mesele çıkarmış. Doğrusu ben böyle düşünüyorum.»
Luke, mırıldandı. «Mr. Abbot'un çabucak alınıp kızan bir insan olduğu anlaşılıyor.»
«Öyle görünüyor, değil mi, efendim? Oysa dediğim gibi insanı gördüğü zaman gayet neşeyle konuşur. Şakalar yapar. Takılır. Ama Mr. Abbot'un kendisine itiraz edildiği zaman çabucak öfkelenen bir tip olduğunu da duydum. Zavallı Doktor Humbleby ölmeden önce birbirleriyle neredeyse gırtlak gırtlağa geleceklerdi. Biri öldü mü, insan ona sert sözler söylediğine pişman oluyor tabiî. Bunları geri almasının imkânı olmadığını da biliyor.»
Luke, ciddî ciddî başını salladı. «Doğru... Çok doğru...» Sonra sözlerine devam etti. «Açıkçası tuhaf bir raslantı bu. Mr. Abbot, Dr. Humbleby'le kavga etmiş, doktor kısa bir zaman sonra ölmüş... Mr. Abbot, Tommy'e çatmış. Oğlunuz çok geçmeden kazaya uğramış. Ben Mr. Abbot'un yerinde olsam bu iki olaydan sonra dilimi tutar, kimseye çatmam.»
Mrs. Pierce, 'Yedi Yıldız' meyhanesinin sahibi Harry Carter de var,» dedi."
«Carter'in nehire düşüp boğulmasından bir hafta önce meyhaneciyle Mr. Abbot fena halde kavga etmişlerdi. Daha doğrusu Carter ağzına geleni söylediy-di. Sarhoştu tabiî. Mr. Abbot'un evine gidip, avazı çıktığı kadar bağırdı. Ağza alınamayacak sözler söyledi... Zavallı Mrs. Carter, meyhanecinin elinden az çekmediydi... Doğrusu Carter'in ölümüyle o cehennem azabından kurtulduğunu itiraf etmem gerek.»
«Carter'in bir de kızı vardı değil mi?» Mrs. Pierce, «Ah,» diye bağırdı. «Ben dedikodudan hiç hoşlanmam!»
Bu beklenmedik fakat ümit verici bir sözdü. Luke hemen bütün dikkatini toplayarak, kulak kesildi.

Mrs. Pierce, «Bütün bunlar söylenti olabilir,» diye devam etti. Aksi olduğunu iddia edecek değilim. Meyhanecinin kızı Lucy Carter pek güzeldir. Eğer arada seviye farkı olmasaydı, her halde kimse de bu meseleyle ilgilenmeyecekti. Ama çevrede bir hayli dedikodu yayıldı. Bunu inkâr faydasız. Carter adamın evine gidip avaz avaz küfrettikten sonra dedikodu daha da arttı.»

Luke, bütün bu karışık sözlere rağmen kadının ne demek istediğini anlamıştı. Mırıldandı. «Mr. Abbot'un güzel kızlardan hoşlandığı anlaşılıyor.»
Mrs. Pierce, «'Centilmen'lerin çoğu öyledir,» diye cevap verdi. «Aslında böyle meseleleri ciddiye de almazlar. Gelip geçerken bir iki tatlı söz söyleyiverirler. Ama kibarların her hareketi dikkati çeker. Özellikle böyle sessiz bir yerde bu durumun ilgi uyandıracağı belliydi.»
Luke, «Pek güzel bir köy burası,» dedi. «Uygarlık burayı bozmamış.»
«Sanatçılar hep öyle söylüyorlar. Ama bana sorarsanız biz biraz geriyiz. Örneğin burada öğünebileceğimiz tek bir bina yok. Oysa yakındaki köyde yepyeni evler var. Pek de güzel onlar. Kimisinin damları yeşil. Pencerelerinde de renkli camlar var.»
Luke, hafifçe ürperdi. «Sizin de burada gayet güzel bir enstitünüz var.»
Mrs. Pierce'in enstitüyü beğenmediği anlaşılıyordu. «Onun güzel bir bina olduğunu söylüyorlar... Tabiî Lord hazretleri köy için çok uğraştı. O gerçekten çok iyi niyetli. Bunu hepimiz biliyoruz.»
Luke, güldü. «Ama yaptığı her şeyin başarıya ulaştığından da pek emin değilsiniz. Öyle mi?»
«E, tabiî. Aslında o gerçek bir soylu değil. Sözgelimi Miss Flete veya Miss Bridget gibi... Aslında Lord Easterfield'in babası bir ayakkabı tamircisiydi. Dükkânı da buradan biraz aşağıdaydı. Annem Gordon Ragg'in o dükkânda babasına

yardım ettiğini gayet iyi hatırlıyor. Tabiî artık o bir Lord oldu. Çok da zengin. Ama bu doğuştan soylu olmaya benzemez. Öyle değil mi?»
Luke, «Öyle olmadığı anlaşılıyor,» dedi.
Mrs. Pierce, atıldı. «Bundan sözettiğim için kusuruma bakmayacağınızı umarım. Tabiî sizin malikânede kaldığınızı ve bir kitap yazdığınızı biliyorum. Siz Miss Bridget'in kuzenisiniz. Bu da tamamiyle başka birşey. Miss Bridget'in tekrar Ashe malikânesinin hanımefendisi olması hepimizi çok sevindirecek.»
Luge, «Bundan eminim,» diye mırıldandı, sonra da çabucak sigarayla, aldığı kâğıtların parasını verdi. Bir taraftan da düşünüyordu. «Şahsî meseleler... Benim bu işlere karışmamam gerek. Ben buraya bir katilin izini bulmaya geldim. Siyah saçlı bir cadının kiminle evleneceği veya evlenmeyeceği beni neden ilgilendirsin? Bridget'in bu meseleyle bir ilgisi yok.»
Yoldan ağır ağır ilerledi. Bütün iradesini kullanarak Bridget'in hayalini kafasından kovdu. Kendi kendine, «Şimdi,» dedi. «Abbot. Avukat Abbot'un aleyhindeki noktalar. Onun kurbanların üçüyle ilgisi olduğunu anladım. O Humbleby'le de, — Carter'le de, Tommy'le de kavga etmiş. Ya Amy Gibbs'le? O Allanın belâsı çocuğun gördüğü mektup kimden gelmişti acaba? Tommy, mektubu kimin yazdığını anlamış mıydı? Yoksa anlamamış mıydı? Tommy, belki kadının imzasını gördü ama bunu annesine söylemedi. Tom-my'nin mektubun kimden geldiğini öğrendiğini varsayalım. Belki o zaman Abbot, çocuğun çenesini kapatmasının lâzım geldiğini düşündü. Bu olabilir. Ama bu konuda bütün söyli-yebileceğim de bu kadar: Bu olabilir. Bu da hiç yeterli değil.»
Luke, adımlarını sıklaştırarak ani bir öfkeyle etrafına bakındı. «Bu Allahın belâsı köy... Burası sinirime dokunmaya başladı. Görünüşte ne kadar şirin, ne kadar sakin ve ma-

sum. Ama bu arada delinin biri cinayet işleyip duruyor. Yok* sa deli olan ben miyim? Lavinia Fullerton bir manyak mıydı? Sonuçta bütün bunlar bir raslantı da olabilir pekâlâ. Evet, Humbleby'nin ölümü de, diğer olaylar da bir raslantı olabilir.» Dönerek, ana yolun aşağılarına doğru baktı. Birdenbire kendisini rüyadaymış gibi hissetti. Kendi kendine, «Böyle şeyler olamaz,» dedi. Sonra başını kaldırarak yüksek Ashe tepesine baktı. O zaman o tuhaf, rüyada gibi his de kayboldu. Ashe tepesi gerçekti. Orası tuhaf şeylere sahte olmuştu. Büyücülüğe, zalimliğe, unutulmuş kanlı korkunç ayinlere.
İrkildi. İki kişi tepenin yamacından ilerliyordu. Luke, onları kolaylıkla tanıdı. Bunlardan biri Bridget, öbürü de Sorty'di. Genç adam o tuhaf, beyaz ve iğrenç elleriyle bir şeyler işaret ediyordu. Başım Bridget'e doğru eğmişti. Tıpkı rüyada görülen insanlara benziyorlardı. İnsan, onlann bir toprak yığınından diğerine atlarken hiç ses çıkarmadıklarını sanıyordu. Luke,

Bridget'in uzun siyah saçlarının rüzgârda uçuşunu seyretti. Yeniden kızın büyüsünü derinden derine duydu. «Ben büyülendim,» diye düşündü. «Ben tamamiyle büyülendim. Buna başka bir ad verilemez.»
Hareketsiz duruyordu şimdi. Uyuşmuş, acayip bir hisse kapılmıştı. Acı acı mırıldandı. «Bu büyüyü kim bozacak? Buralarda bu işi yapabilecek hiç kimse yok.»
Arkasından gelen hafif bir ses Luke'un çabucak dönmesine neden oldu. Geride bir kız duruyordu. Dikkati çekecek kadar güzel bir kız. Kulaklarına doğru kıvrım kıvrım inen kahverengi saçları, çekingen bakışlı koyu mavi gözleri vardı. Konuşmaya başlamadan önce utangaçlığından hafifçe kızardı. «Şey.. 'Siz Mr. Fitzwilliam'siniz, değil mi?»

«Evet. Ben—» **'
«Ben Dr. Humbleby'nin kızı Rose'um. Bridget bana, babamın bazı ahbaplarını tanıdığınızı söyledi.»
Luke, herşeye rağmen hafifçe kızardı. Şaşkın şaşkın, «Şey...» diye mırıldandı. «Onlara — epey zaman önce rastlamıştım. Hepsi de — doktoru gençliğinde, — daha o evlenmeden önce tanımışlardı.»
«Ya, anlıyorum...» Rose Humbleby, biraz hayal kırıklığına uğramış gibiydi. Ama sözlerine devam etti. «Siz kitap yazıyorsunuz değil mi?»
«Evet. Daha doğrusu yazacağım kitap için notlar alıyorum. Bu yapıt yöresel batıl inançlarla ilgili olacak. İşte böyle birşey.»
«Anlıyorum... Çok ilgi çekici bir kitap olacak sanırım.»
Luke, genç kıza gülümsedi. Bir yandan da, «Bizim Doktor Thomas çok şanslı,» diye düşünüyordu.
Sonra da, «Bazı kimseler en heyecanlı konuları bile fena halde iç sıkacak hale sokarlar,» dedi. «Korkarım ben de onlardanım.»
Rose Humbleby de gülümsedi. «Siz — bütün bunlara inanıyor musunuz? Yani batıl inançlara filân?»
«Cevaplandırılması güç bir soru bu. Aslında inanmak şart değil. Yani insan inanmadığı şeylerle de ilgilenebilir.»
«Evet, herhalde.» Genç kızın buna pek ihtimal vermediği anlaşılıyordu.
«Sizin batıl inançlarınız var mı?»
«Hayır... Sanmıyorum... Yalnızca bazı şeylerin birbirini takip ettiğini sanıyorum.»
«Takip ettiklerinin mi?»
«Evet. Örneğin felâketler birbirlerini kovalar. Mutluluklar da böyle... Bana son zamanlarda Ashe köyünü bir uğursuzluk dalgası sarmış gibi geliyor. Babam öldü. Miss Lavinia Fullerton'u araba çiğnedi... Sonra o çocuk pencereden düş-

tü. O zacan bu köyden nefret etmeye başladım. Bana, buradan kaçmam gerekiyormuş gibi geldi.»
Şimdi kesik kesik soluk alıyordu. Luke düşünceli düşünceli Rose Humbleby'e baktı. «Demek böyle hissediyorsunuz?»
«Ah, biliyorum. Anlamsız birşey bu. Bunun nedeni herhalde ıavallı babamın birdenbire ölüp gitmesi... Öylesine ani oldu ki.» Genç kız, titredi. «Sonra Lavinia Fullerton. Onun dediğine göre—» Rose, durakladı.
«Miss Lavinia Fullerton, ne söyledi? Bence o pek şirin bir ihtiyarcıktı. Tıpkı pek sevdiğim yaşlı halama benziyordu.
«A, Lavinia Fullerton'u tanıyor muydunuz?» Rose'un yüzü aydmlanıverdi. «Onu ben de çok severdim. Lavinia Fullerton, babacığıma da çok bağlıydı. Bazan onun ön sezilerinin kuvvetli olup olmadığını düşünüyorum.»
«Neden?»
«Çünkü... Bu çok tuhaf birşey... Miss Lavinia Fullerton, babama birşey olacağından korkuyordu. Bana hemen hemen ihtarda bulundu diyebilirim. Özellikle kazalar konu^ sunda. Londra'ya gitmeden bir gün önce de hali o kadar garipti ki... Telâşlı, endişeli bir hali vardı. Bence o bir dereceye kadar ileriyi görebilen, olayları önceden sezen insanlardandı, Mr. Fitzwilliam. Zannedersem kendi başına birşey geleceğini de biliyordu. Babamın öleceğini de önceden sezmişti. Böyle — böyle şeyler insanı korkutuyor.»
Luke, «Bazan insan geleceğini önceden sezebiliyor,» diye mırıldandı. «Ama bunun daima tabiat üstü kuvvetlerle ilgisi olduğu da iddia edilemez.»

«Öyle... Aslında bu da normal birşey sanırım. Yalnızca herkeste olmayan bir yetenek, hepsi bu. Yine de bu olaylar beni endişelendiriyor.»
Luke, şefkatle, «Üzülmeyin,» dedi. «Bütün o olayların artık geride kaldığını da unutmayın. Hep geçmişi düşünmek Üoğru birşey değildir. İnsan daima gelecek için yaşamalıdır.»
— 71 —
«Biliyorum... Ama anlıyacağınız daha başka şeyler de var.» Rose tereddütle durakladı. «Sizin — kuzeninizle ilgili birşey...»
«Kuzenimle mi? Yani Bridget'le?»
«Evet... Lavinia Fullerton, bir bakıma onun için de endişeleniyordu. Habire sorular soruyordu. Miss Fullerton, Bridget namına da korkuyordu sanırım.»
Luke çabucak dönerek dikkatle yamaca baktı. Birdenbire Bridget yüzünden mantıksızca bir endişe, hattâ korku-pa kapılmıştı. Sonra da, «Benimki de evham,» diye düşündü. «O Sorty denilen adam sanat heveslisi, zararsız bir adam. Şu durumda dükkâncılık oynamakla meşgul.»
Rose, onun aklından geçenleri okumuş gibi, «Mr. Sorty' den hoşlanıyor musunuz?» diye sordu.
«Hiç hoşlanmıyorum!»
«Geofrey — yani Doktor Thomas da ondan nefret ediyor.»
«Ya siz?»
«Bence Sorty iğrenç bir yaratık.» Rose, Luke'a biraz sokuldu. «Onun hakkında köyde bir sürü dedikodu dolaşıyor. Bana onun Cadılar tarlasında acayip bir ayin hazırladığını söylediler. Bu iş için Londra'dan bir sürü arkadaşı geldi. Alabildiğine tuhaf bir takım kimseler. Tommy Pierce de onun çömezi gibi bir şeydi.»
Luke, sert bir sesle. «Tommy Pierce?» diye tekrarladı.
«Evet. O da kırmızı bir cüppe giyiyordu.»
«Ne zaman oldu bu ayin?»
«Oh, epey zaman önce. Martta sanırım.»
«Tommy Pierce'in bu köydeki her olaya karıştığı anlaşılıyor.»
Rose, «O fazla mütecessis, meraklı bir çocuktu,» dedi. «Hep neler olduğunu öğrenmeye çalışırdı.»
Luke, öfkeyle homurdandı. «Sonunda haddinden fazla bilgi sahibi oldu anlaşılan.»
— 72 —

Rose, bu sözlerin ikinci anlamını farketmeyerek onları olduğu gibi aldı. «O bir bakıma iğrenç, pis bir çocuktu. Köpeklere işkence etmekten, anların bacaklarını, kanatlarım koparmaktan hoşlanırdı.»
«Anlaşılan ölümüne kimsenin hayıflanmadığı bir yara-tıkmışo...»
«Evet, öyle sanırım. Tabiî annesi çok sarsıldı.»
«Onun da geri kalan altı melek yavrusuyla teselli bulduğundan eminim. O kadmm da dili hiç durmuyor.»
«Mrs. Pierce çok geveze değil mi?»
«Ondan bir iki, paket sigara aldım. O arada köydekile-rin hepsinin de hayatını öğrendim.»
Rose, içini çekti. «Böyle yerlerin en kötü yanı da bu. Herkesin birbiri hakkında bilmediği yok.»
Luke, «İmkânsız,» diye itiraz etti.
Rose, merakla ona baktı.
Genç adam, anlamlı anlamlı; «Hiçbir kimse, başka bir inşam tam anlamıyla tanıyamaz,» diye cevap verdi. «Onunla ilgili gerçekleri tümüyle öğrenemez. Hattâ en yakını olsa Tbile.»
«Hattâ—» Rose, birdenbire durakladı. «Ah, belki haklısınız. Ama böyle korkunç şeyler söylememenizi tercih edeceğim, Mr. Fitzwilliam.»
,
«Sözlerim sizi korkutuyor mu?»
Rose Humbleby, ağır ağır başını salladı. Sonra da birdenbire döndü. «Artık gitmem gerek. Eğer yapacak daha önemli bir işiniz yoksa —yani— yani — zamanımz olursa, gelip annemle beni görün. Annem sizinle konuşmayı çok isteyecektir. Sanırım. Madem babamın gençlik yıllarım bilen ahbaplarınız varmış.» Yoldan ağır

ağır indi. Sanki omuzlarında ağır bir yük taşıyormuş gibi başmı hafifçe öne doğru eğmişti.
Luke, durmuş genç kızın arkasından bakıyordu. Birden-sbire ani bir merhamet ve şefkat duydu. Bu genç kızı koru-

mayı, himaye etmeyi istiyordu. Kendi kendine, «Neye, neye karşı?» diye sordu. Sonra da sabırsız sabırsız başını salladı. Evet, Rose Humbleby, kısa bir zaman önce babasını kaybetmişti ama annesi vardı kızın. Ayrıca onu ustalıkla koruyabilecek gayet yakışıklı genç bir doktorla da nişanlıydı. O halde kendisi, Luke Fitzwilliam, neden Rose'u himaye etme arzusuna kapılmıştı?
Luke, yüksek ve kasvetli Ashe tepesine doğru giderken,, kendi kendisine, «Ne olursa olsun,» dedi. «Kız hoşuma gitti. Thomas ona hiç lâyık değil. Genç doktor fazla ukalâ ve soğukkanlı.» Luke, Dr. Thomas'm evinin kapısında gülümseyişini hatırladı. «O zaman kendinden pek emin, hayatından da memnun bir hali vardı. Onun kendini beğendiği de bel-li.»
İleriden akseden ayak sesleri Luke'u daldığı biraz da iç karartıcı düşüncelerinden uyandırdı. Başını kaldırdı. Genç Mr. Sorty, yamaçtaki yoldan aşağı iniyordu. Gözlerini yere dikmiş, kendi kendine gülümseyip duruyordu. Yüzündeki anlam Luke'un bayağı sinirine dokundu. Sorty, doğru dürüst yürümüyor, âdeta kafasında yankılanan iblisçe bir müziğe uyarak dansediyordu. Gülümserken dudaklarını da tuhaf bir şekilde bükmüştü. İnsanın asabını bozan iğrenç bir sinsilik vardı bu gülümsemede. Luke durdu. Sorty ise ancak onun yanma geldiği zaman başını kaldırdı. Gözlerinde haince bir ışıltı vardı. Luke'u ancak bir iki saniye sonra tanıyabildi. O zaman adam da birdenbire tümüyle değişti; ya da Luke'a öyle geldi. Biraz önce ormanda dansedeft bir satire benzeyen Sorty birdenbire ukalâ, kurumlu bir genç halini alıverdi. «A, Mr. Fitzwilliam. Günaydın, efendim.»
Luke da, «Günaydın,» dedi. «Doğanın güzelliklerini seyretmeye mi çıkmıştınız?» Mr. Sorty, bu sözleri hiç beğenmediğini belirtmek ister gibi o ince, uzun beyaz ellerini havaya kaldırdı. «Hayır, hayır. Ben doğadan nefret ederim. Ama hayat çok hoşuma gi~
der, Dr. Fitzwilliam. Daima hayatın tadını çıkarmaya çalınırım.»
Luke, «Ben de öyle,» diye cevap verdi.
Sorty, mırıldandı. «Sağlam vücutta, sağlam kafa.;.» Sesinde ince bir alay vardı. «Bu sözün size çok uyduğundan eminim.»
Luke, başını salladı. «Bundan daha kötü şeyler de olabilir.»
«Aman dostum. Bence dünyada sağlamlıktan daha iç sıkıcı bir şey olamaz! Özellikle kafa sağlamlığından. İnsan Mraz kaçıkça, — biraz anormal olmalıdır. O zaman hayata yepyeni, sihirli bir açıdan bakmaya başlar.»
Luke, mırıldndı. «Cüzzamlılarm açısından!»
«Ah, güzel... Çok güzel... Hoş bir nükte bu. Ama bildiğiniz gibi bü sözler bir bakıma çok doğru. İlgi çekici bir görüş açısı. Her neyse, sizi fazla tutmayayım. Herhalde yürüyüşe çıktınız. İnsan daima vücudunu çalıştırmalıdır. Özel okullarda hep bu öğretilir.»
«Evet, öyle...» Luke, başıyla hafif bir selâm vererek, yoluna devam etti. Bir yandan da, «Hayal gücüm gitgide artmaya başladı galiba,» diye düşünüyordu. «Bu adam budalanın biri, o kadar.» Ama sözlerle açıklayamayacağı bir endişe, adımlarını gitgide sıklaştırmasına neden oluyordu. Sorty' nin yüzündeki o zafer dolu, acayip ve sinsi gülümseme. Luke bunu da mı hayal etmişti? Daha sonra adam Luke'u görür görmez yüzündeki o iğrenç gülümseme, sanki süngerle silinivermiş gibi, birdenbire kaybolmamış mıydı? Genç adam, gitgide artan bir endişeyle, «Bridget?» diye düşündü. «Ona birşey olmadığını umarım.. » Tepeye birlikte çıkıyorlardı. Sonra Sorty yalnız başına döndü.
Hızla yoluna devam etti. Rose Humbleby'le konuşurken ıgüneş bulutların arasından sıyrılmıştı. Ama şimdi gökyüzü yine bulutlarla kaplıydı işte. Rüzgâr da çıkmıştı. Luke, nor t mal dünyadan aynlıp büyülü bir âleme dalmış gibi bir his-

se kapılmıştı. Bir köşeyi döndü ve yeşil otlarla kaplı düzlüğe çıktı. Burayı kendisine aşağıdan göstermişlerdi. Cadılar Tarlası denilen yerdi burası. Eski efsanelere göre cadılar belirli gecelerde bu çayırda toplanarak, ayin yaparlardı. Luke, birdenbire rahat bir nefes aldı. Bridget, oradaydı. Genç kız

yamaçta sırtını bir kayaya dayamış oturuyordu. Ellerini çenesine dayamış, başını hafifçe öne eğmişti. Genç adam, taze yeşil otlann üzerinden hızla ilerleyerek kızın yanına gitti. «Bridget?»
Genç kız, ağır ağır başını kaldırdı. Yüzünde Luke'u endişelendiren bir anlam vardı. Sanki başka bir âlemdeydi de, şimdi bu dünyaya dönüyor, ama bu konuda da zorluk çekiyordu.
Luke, şaşkın şaşkın, «Şey...» diye mırıldandı. «Şey... Bir şeyin yok ya?»
Genç kız, ancak bir iki dakika sonra cevap verdi Sanki o uzaklardaki hayal dünyasının büyüsünden hâlâ kurtulamamıştı. Nihayet Bridget, «Tabiî bir şeyim yok...» dedL «Bu da nereden çıktı?» Sesi sert, hattâ düşmancaydı.
Luke, güldü. «Bunu ben de bilmiyorum... Birdenbire senin için endişelenmeye başladım.»
«Neden?»
«Sanırım bunun esas nedeni şimdi içinde yaşadığım btt melodrama kaçan atmosfer. Bu yüzden her şeyi gözümde büyütüyorum. Seni bir iki saat görmezsem, aklıma türlü şeyler geliyor. Kanlı cesedini bir hendekte bulacağımı sanıyorum. Roman veya piyeslerde hep öyle olur da.»
Bridget, ((Romanların kahramanları hiçbir zaman ölmezler,» dedi.
«Öyle ama—» Genç adam, tam zamanında sustu.
«Öyle ama ne? Ne söyleyecektin?»
«Hiç hiç...»
AUahtan genç adam tam zamanında kendisini toplamış-

ti. Bir erkek güzel ve cazip bir kıza, «Ama bu romanın kahramanı sen değilsin,» diyemezdi. Dememeliydi.
Bridget, sözlerine devam etti. «Romanlardaki kızları kaçırırlar, hapsederler. Onları gazla zehirlemeye veya su dolu bir mahzende boğulmaya bırakırlar. Hep tehlikeyle burun buruna gelir onlar. Ama hiçbir zaman ölmezler.»
Luke, «Ve yaşlanmazlar,» diye ekledi. Sonra da çevresine bakındı. «Demek Cadılar Tarlası burası?»
«Evet.»
Genç adam, Bridget'e doğru eğildi. «Sen de cadıya ben-ziyorsun. Süpürge sopasına binip uçman eksik.»
«Teşekkür ederim. Mr. Sorty de aynı şeyi söyledi.»
Luke, homurdandı. «Ona demin rastladım.»
«Kendisiyle konuştun mu?»
«Evet. Sanırım damarıma basmaya da çalıştı.»
«E, başarıya erişti mi bari?»
«Başvurduğu usul pek çocukçaydı.» Luke bir an sustu. Sonra da çabucak sözlerine devam etti. «Tuhaf bir adam o. Önce Sorty'nin budalanın biri olduğunu düşünüyorsun. Sonra adamm göründüğünden daha derin olabileceği aklına geliyor.»
Bridget, başını kaldırarak genç adama baktı. «Demek bunu sen de sezdin?»
«Evet.» Luke, kızm konuşmasını bekledi.
Bridget, «O adamda — bir tuhaflık var,» dedi. «Biliyor musun o meseleyi uzun uzun düşündüm. Dün gece bu yüzden bayağı uykum kaçtı. Senin ilgilendiğin olayları kasde-diyorum. Eğer köyde bir katil varsa, onun kim olduğunu benim anlamam gerekirdi. Yani — burada oturduğuma göre böyle bir şeyi keşfedebilmeliydim. Düşündüm, düşündüm, sonunda şu sonuca vardım. Eğer köyde gerçekten bir katil varsa, adam hiç kuşkusuz delinin teki.»
Doktor Thomas'ın söylediklerini hatırlayan Luke, «Katilin senin veya benim gibi normal bir insan olduğunu sanmıyorsun demek?»

«Öyle bir katil normal olamaz. Benim görüşüme göre Tbu cani manyağın biri. Tabiî gece böyle düşünürken, aklıma hemen Sorty geldi. Köydekilerin içinde en tuhafı o. Bu apaçık ortada.»
Luke, tereddütle dudak büktü. «Onun tipinde adam çok. Sanatkâr tavırları takınanlar... İlgi uyandırmak için tuhaf tuhaf konuşanlar. Böylelerinin çoğu da zararsızdır üstelik.»
«Evet. Ama bana Sorty o tiplerden pek değilmiş gibi geliyor. Hele elleri öylesine iğrenç ki.»
«Bunu farkettin demek? Çok tuhaf... Aynı şey benim de dikkatimi çekti.»

Bridget, yüzünü buruşturdu. «Adamın elleri beyaz değil, âdeta yeşilimsi.»
«Evet, bunlar insanda gerçekten o kanıyı uyandırıyor. Ama ne olursa olsun, bir adamı teninin rengi tuhaf diye cinayetle suçlayıp, astıramazsm.»
«Bunu ben de biliyorum. Bize gerekli olan delil.»
Luke, homurdandı, «Delil! İşte elimizde olmayan tek şey. Katil çok dikkatli. Dikkatli bir cani o. Tedbiri elden bırakmayan bir manyak!»
Bridget, «Sana yardım etmeye çalışıyordum,» dedi.
«Yani — Sorty'le konuşarak mı?»
«Evet. Onun ağzından senden daha kolaylıkla lâf alabileceğimi düşündüm. Hatta bir başlangıç bile yaptım, ilk adımı attım sayılır.»
«E, anlat bakalım.»
«Anlaşılan onun bir grubu var. İğrenç arkadaşlarının oluşturduğu bir grup. Zaman zaman buraya gelerek eğlenceler düzenliyorlar.»
«Yani isimsiz âlemler mi yapıyorlar?»
«İsimsizliklerini bilmem ama âlem yaptıkları muhakkak. Aslında gülünç ve çocukça şeyler bunlar.»
«Herhalde toplaşıp, müstehcen danslar, garip ayinler yapıyorlar.»

«Evet, öyle bir şeyler. Anlaşılan böyle şeylerden zevk alıyor onlar.»
Luke, «Ben de senin öğrendiklerine bir şey ekleyebilirim,» dedi. «Tommy Pierce de o ayinlere katılırmış. Kendisi Sorty'nin çömeziymiş. Kırmızı bir cüppe giyiyormuş.»
«Demek o ayinleri Tommy de biliyormuş?»
«Evet. Belki de onun ölümüne bu neden oldu.»
«Yani, Tommy gidip herkese bu ayinleri mi anlattı?»
«Evet... Veya şantaj yapmaya kalkıştı.»
Bridget, düşünceli düşünceli mırıldandı. «Bütün bunlar inanılacak gibi değil ama... İnsan Sorty'i gözünün önüne getirdiği zaman bütün bu dedikoduların doğru olduğunu da anlıyor.»
«Gerçekten öyle. O zaman bu hikâyeler gülünç ve hayal olmaktan çıkıyor, inanılır şeyler halini alıyor.»
Bridget, «Sorty'le iki kurban arasında ilişki kurduk,» dedi. «Amy Gibbs... Ve Tommy Pierce.»
«Peki ya meyhaneci Carter'le Dr. Humbleby?»
«Şu anda Sorty'nin olanlarla bir ilgisi olduğuna ilişkin bir şey bilmiyorum.»
«Meyhaneciyle Sorty'nin ne ilgili olabileceğini kestiremiyorum... Ama Dr. Humbleby yönünden durum değişik. Adam doktordu. Belki de Sorty'nin anormal olduğunu farket-mişti.»
«Evet, bu mümkün.»
Bridget, bir kahkaha attı. «Bu sabah rolümü iyi oynadım. Sorty'nin söylediğine göre psişik bazı yeteneklerim olabilirmiş. Adama büyükannemin büyücülük yüzünden diri diri yakılmaktan güç kurtulduğunu söyleyince, saygınlığım büsbütün arttı. Herhalde Sorty beni bir dahaki sefere o esrarlı ayinlerine davet edecek. Bilmiyorum toplantı tarihi ne zaman.»
Luke, bağırdı. «Bridget, Allah aşkına dikkatli ol.» Genç

kız, başını kaldırarak, ona hayretle baktı. Luke, derin bir soluk aldı. «Biraz önce Dr. Humbleby'nin kızı Rose'la tanıştım. Onunla bir ara Lavinia Fullerton'dan sözettik. Rose Humbleby, Lavinia Fullerton'un ölümünden önce senin için çok endişe ettiğini söyledi.»
Ayağa kalkmak için bir hareket yapan Bridget, birdenbire donmuş gibi kalakaldı. «Ne dedin? Ne dedin? Lavinia Fullerton benim için endişe mi ediyormuş?»
«Evet Rose Humbleby öyle söyledi.»
«Rose öyle mi söyledi gerçekten?»
«Evet.»
«Peki başka ne dedi?»
«Hiç... Yalnızca bunu söyledi.»
«Emin misin?»
«Tabiî eminim.»
Kısa bir sessizlik oldu. Sonra Bridget,. «Anlıyorum...» diye mırıldandı.

«Lavinia Fullerton, Dr. Humbleby yüzünden endişeliydi. Ve adam öldü... Şimdi kadının senin için de endişe ettiğini duydum...»
Bridget, bir kahkaha attı. Sonra ayağa kalkarak başını salladı. Uzun siyah saçları uçuştu. «Endişe etme. Bana hiçbir şey olmaz.»
10
Luke, banka müdürünün masasının yanındaki koltukta arkasına yaslandı. «Çok iyi... Korkarım bir hayli zamanınızı aldım.»
Müdür Mr. Jones, tombul elini şöyle bir salladı. Esmer, yuvarlak, şişman yüzünden memnun bir anlam okunuyordu. «Rica ederim, Mr. Fitzwilliam. Rica ederim. Bildiğiniz gibi

burası sakin bir yer. Yeni yüzler görmek her zaman çok hoşumuza gidiyor.»
Luke, «Köy gerçekten ilgi çekici bir yer,» dedi. «Batıl inançları güçlü insanlarla dolu burası.»
Mr. Jones, içini çekti. «Batıl inançları kökünden kazımak için uzun bir zaman ister. Bir de eğitim tabii.»
«Bence son zamanlarda eğitime haddinden fazla önem veriliyor.»
Bu sözler^ Mr. Jones'u biraz' şaşırttı. «Lord Easterfield'i ele alalım... Köye karşı gerçekten büyük bir cömertlikle davranıyor. Kendisi çocukluğunda ne büyük sıkıntılarla ve engellerle karşılaştığını hiç unutmamış. Onun için de bugünkü gençlerin iyi bir eğitim görebilmeleri için elinden geleni yapıyor.»
Luke, itiraz etti. «Onun gençliğinde iyi bir eğitim görememesi, kendisinin büyük bir servet yapmasına engel olmamış ama.»
«Orası öyle... Ama tabiî Lord Easterfield çok yetenekli bir adam.»
Luke, «Veya çok şanslı,» diye mırıldandı.
Mr. Jones, fena halde irkildi. Luke, devam etti. «Asıl önemli olan şans... Bu hep böyledir... Örneğin bir katili ele alın. Başarılı bir katil polisin eline neden düşmez? Yetenekli olduğu için mi? Yoksa şansı yardım ettiğinden mi?»
Mr. Jones, «Herhalde şanslı olduğu için,» diye itiraf etti.
Luke, «Sonra sizin şu meyhaneci Carter gibi bir adamı ele alalım. Carter'in hemen her gece sarhoş olduğu muhakkak. Ama bir gece tutmuş, nehre yuvarlanıvermiş. Bu da yine şansla ilgili tabiî.»
Banka müdürü güldü. «Bu konuda bazılarına şanslarının yardım ettiğini de söyleyebiliriz tabiî.»
((Kimler?»
81
Zefairi Kim Verdi/F : 6
«Karısıyla kızma.»
«A, tabiî, tabiî.»
Bir memur kapıyı vurarak içeri girdi. Elinde kâğıtlar vardı. Luke, iki kâğıdı imzaladı. Kendisine bir çek defteri verdiler. Genç adam ayağa kalktı. Lavinia Fullerton'un öldüğü gibi Derby yarışlarının yapıldığını biliyordu. Onun için mahsus, «Biliyor musunuz,» dedi. «Bu yıl Derby yarışlarında şans bana da güldü. Ya size?»
Mr. Jones, gülümsedi. «Ben bahislere pek girmem. Karım at yarışlarından hiç hoşlanmaz.» • «O halde bu yılki Derby'e de gitmediniz.»
«Evet.»
«Buradan Derby'e gidenler oldu mu?»
«Mr. Horton gitti sanırım. O yarışlara çok meraklıdır. Mr. Abbot da öyle. Yarış günleri bürosunu bile kapatır. Ama onun bu yılki Derby'de bir şey kazanmadığım biliyorum.»
Luke, güldü. «Çok kişi kazanmadı herhalde...» Müdürün elini sıkarak, dışarı çıktı.
Genç adam, bankanın önünde durarak bir sigara yaktı. Karıştığı olay bir roman olmadığı için Mr. Jones'u da kuşkulular listesine geçirmek gereğini duymamıştı. Banka Müdürü, Luke'un kendisini denemek için sorduğu sorulara da Öyle kuşku uyandıracak bir tepki göstermemişti. Zaten adamın bir katil olduğunu düşünmek bile olanaksızdı. Ayrıca Mr. Jones, Derby günü köyden ayrılmamıştı. Luke her şeye rağmen bu ziyaretinin boşa gitmemiş olduğunu da düşünüyordu. Zira bu arada iki şey öğrenmişti. Lavinia Fullerton' un öldürüldüğü gün hem avukat Abbot, hem

de Horton köyden ayrılmışlardı. O halde birinden biri Londra'da kadıncağızı arabayla öldürmüş olabilirdi.
Luke artık Doktor Thomas'dan da kuşkulanmıyordu. Buna rağmen, «Onun Derby günü köyde hastalarıyla meşgul olduğunu öğrenirsem, içim daha rahat edecek,» diye dü-1

sunuyordu. Bu noktayı muhakkak araştırmalıyım. Sonra Sorty'i de unutmamalı. Derby günü Ashe köyünde miydi acaba? Eğer öyleyse o zaman onun katil olması olasılığı zayıflayacak. Ayrıca Lavinia Fullerton herkesin sandığı gibi bir kazaya da uğramış olabilir. Ama doğrusu buna hiç ihtimal vermiyorum. Zavallı kadıncağız tam zamanında öldü.»
Luke, kaldırımın kenarında duran arabasına binerek,, ana yolun sonundaki garaja gitti. Otomobiliyle ilgili bazı noktalan konuşmak istiyordu. Çilli yüzlü, yakışıklı, genç bir adam onun anlattıklarını dikkatle dinledi. Sonra Luke'la arabanın motorunun üzerine eğildiler.
Biri içeriden seslendi. «Ham, bir dakika buraya gelir misin?» Çilli yüzlü genç adam o tarafa doğru gitti.
Luke, «Ham?» diye düşündü. «Tabiî ya. Amy Gibbs'in nişanlısı Ham Harvey bu.»
Delikanlı biraz sonra dönerek, özür diledi. Luke'la yeniden motor hakkında konuşmaya başladılar. Genç adam, arabasını garaja bırakmaya razı oldu. Tam dışarı çıkacağı sırada da kayıtsız bir tavırla, «Ham bu yıl Derby'e gittiniz mi?» diye sordu.
«Hayır efendim... Gitmeyi çok istiyordum ama olmadı. Patrondan izin de istedim. Başka yardımcısı olmadığı için beni dinlemedi bile.»
Luke, başıyla selâm vererek sokağa çıktı. Ham Harvey'i de kuşkulular listesinden silmişti artık. O yakışıklı gencin katil olmadığı ortadaydı. Onun Lavinia Fullerton'u çiğnemediği de anlaşılıyordu.
Luke, nehrin kıyısından malikâneye doğru gitti. Yolda, daha önce de olduğu gibi Binbaşı Horton'la karşılaştı. Adam yine köpeklerine bağırıp duruyordu.
«Augustus!.. Nelly! Nelly, buraya gel!.. Neron! Neron!» Horton, yine daha önce olduğu gibi Luke'u belirgin bir merakla da süzdü. Ama karşılaşma orada kalmadı.

Mr. Horton, «Atfedersiniz,» dedi. «Mr. Fitzwilliam'la konuşuyorum, değil mi?»
«Evet.»
«Ben Horton'um. Binbaşı Horton. Sizinle yarın malikânede görüşeceğimizi sanıyorum. Tenis oynayacağız. Miss Bridget beni davet etmek nezaketini gösterdi. Kendisi sizin kuzeniniz oluyor, değil mi?»
«Evet.»
«Ben de öyle olduğunu tahmin ediyordum. Köye yeni biri geldi mi, insan bunu hemen farkediyor.» O sırada kıyamet koptu. İki buldog, biçimsiz beyaz bir sokak köpeğine saldırmaya kalktılar. Horton, bağırdı. «Neron! Augustus! Buraya gelin! Buraya gelin diyorum!» Köpekler istemeye istemeye onun emrine boyun eğdiler. Horton, yeniden genç adama döndü. Luke ise kendisine romantik bir şekilde bakan Nelly'i okşamakla meşguldü. Horton, «Güzel bir köpek değil mi?» diye sordu. «Ben buldogları çok severim. Her zaman buldoğum oldu benim. Onları diğer köpeklere tercih ederim. Evim yakında. Buyurun da birer içki içelim.»
Luke, bu daveti kabul etti. İki adam yanyana yürümeye başladılar. Horton yine buldoglardan, öteki köpeklerin onlar kadar mükemmel olmadıklarından sözediyordu habire. Luke, Nelly'nin kazandığı kupaların hikâyesini, Augustus'a bir üçüncülük veren hekimin budalalığı, Neron'un kazandığı zaferleri dinledi.
O arada Horton'un evinin bahçe kapısından içeri girmişlerdi. Adam, Luke'u biraz da köpek kokan ufak, duvarlarındaki raflar kitaplarla dolu bir odaya aldı. Horton, içkileri hazırlarken, Luke da çevresine bakındı. Burada eski bir iki koltuk, köpek resimleri ve kır yaşamıyla ilgili dergiler vardı. Şöminenin rafına gümüş kupalar dizilmişti. Bunların yukarısında da yağlı boya bir portre asılıydı.
İçki tepsisinden başını kaldıran Horton, Luke'un nereye

baktığını larketmişti. Kısaca; «Karım,» dedi. «Dikkati çekecek bir kadındı o. Yüzünden kişilik sahibi olduğu anlaşılıyor değil mi?»

«Evet, gerçekten öyle.» Luke, Horton'un ölen karısının resmini dikkatle inceledi. Mrs. Horton, pembe satenden bir elbise giymiş, eline de bir demet müge almıştı. Kahve rengi saçları ortadan ayrılmıştı. Kadının incecik dudakları vardı. Soğuk gri gözleriyle aksi aksi ileriye doğru bakıyordu. Dudaklarını da âdeta öfkeyle büzmüştü.
Horton, viski bardağını Luke'a uzattı. «İlgi çekici bir kadındı o. Bir yıl kadar önce öldü. O olaydan sonra da ben çok değiştim.»
Ne söyleyeceğini bilemeyen Luke, «Ya?» diye mırıldandı.
«Otursanıza.» Horton, eliyle deri koltuklardan birini işaret etti. Kendisi de öbürüne yerleşerek, viski sodasından bir yudum aldı. Sonra da, tekrarladı.
«Evet... O olaydan sonra ben çok değiştim.»
Luke, şaşkın şaşkm, «Herhalde karınızı çok arıyorsunuz,» dedi.
Horton, anlamlı anlamlı başını salladı. «Bir insanın düzenli bir hayat sürebilmesi için bir eşe ihtiyacı vardır. Yoksa ipin ucunu bırakıverir. Evet, bırakıverir. Hiç bir şeye aldırmaz...»
«Ama, muhakkak ki—»
«Dostum, ben ne dediğimi biliyorum. Ama evliliğin önceleri bir erkeğe ağır gelmediğini iddia edecek de değilim. Adam önce kendi kendine, 'Hay Allah kahretsin,' der. 'Bu kölelikten farksız birşey.' Ama sonra her şeye alışır. Kısacası bir disiplin sorunudur bu.»
Luke, Horton'un evliliğinin nasıl birşey olduğunu iyice anlamağa başlamıştı.
Horton, monolog söyler gibi, «Kadınlar bir felâkettir,» diye devam etti. «Onları hiçbir zaman
— 85 -,
memnun edemezsiniz. Ama doğrusu bir erkeğin oldukça düzenli bir hayat sürmesini de sağlarlar.» Luke saygılı bir tavırla onu dinliyordu. Horton, sordu.
«Evli misiniz?»
«Hayır...»
«Eh, siz de yakında evlenirsiniz. Şunu da unutmayın,, dostum. Evlilik hiçbir beye benzemez.»
Luke, «Evliliğin övülmesi oldum olası hoşuma gider,» diye cevap verdi.
«Özellikle herkesin birbirinden kolaylıkla, boşandığı bu günlerde...»
Horton, «Püf!» dedi. «Gençler beni sinirlendiriyor. Hiçbir şeye dayanamıyor onlar. Güçleri yok. Sabırlı da değiller.» Luke, evlilikte bütün bunlara ne gerek olduğunu sormak için çıldırıyordu ama zorla tuttu kendisini. Horton, '«Karım,» diye devam etti. «Milyonda bir rastlanılan kadınlardandı. Burada herkes kendisine saygı duyar, onun önerilerini dinlerdi.»
«Öyle mi?»
«Karım saçmalıklara hiç dayanamazdı. Gözünü karşısındakine dikti mi, o kimse âdeta erirdi. Şu iyi hizmetçi olduklarını sanan kızlar. Onlar her türlü küstahlıklara ses çıkarmayacağınızı sanıyorlar. Ama karım onlara öyle bir ders verirdi ki. Biliyor musunuz, bir yıl içerisinde tam on beş ah-çı ve hizmetçi tutup, savdık. On beş...»
Luke, «Bu Mrs. Horton için öğünülecek birşey olmasa gerek,» diye düşündü. Ama ev sahibinin onunla aynı fikirde olmadığı anlaşılıyordu. Horton, «Karım bir hizmetçi işe yaramadı mı, onu hemen kovmaktan hiç çekinmezdi,» dedi.
Luke, sordu! «Hep siz mi son verirdiniz hizmetçilerin işlerine?»
«Yo... Tabiî içlerinde bizi bırakıp gidenleri de olurdu. O zaman karım Lydia, 'İyi ki defoldular,' derdi.»
Luke, başını salladı. «Bravo... Ama bu bazan evdeki durumu güçleştirmez miydi?»
¦ .
— 86 —
Horton, «Yo,» dedi. «O zaman ben Lydia'ya yardım eder-«dim. Payıma düşeni hemen yapardım. İyi yemek yapmasını bilirim ben. Şömineleri kolaylıkla yakarım. Doğrusunu isterseniz, bulaşık yıkamayı pek sevmem. Ama mecbur olunca onu da yapardım.»
Luke, mırıldandı. «Anlıyorum. Herhalde karınız Mrs. Horton oldukça hamarat bir kadındı?»
Horton, hemen, «Ben karısına ev işi gördüren adamlardan değilim,» diye cevap verdi. «Zaten karım Lydia ev işi yapamayacak kadar zayıf, narindi.»
«Demek güçlü kuvvetli bir insan değildi o?»

Adam, başını salladı. «Maalesef. Ama çok azimliydi. Yenilgiyi kabul etmezdi. Zavallı o kadar ıstırap çekti ki. Üstelik doktorlar da hiçbir zaman kendisine şefkatle davranma-dılar. Doktorlar çok kalpsiz oluyorlar. Onlar yalnızca basit bir sancıdan filân anlıyorlar. Daha derin şeylere akılları ermiyor. Örneğin — Dr. Humbleby. Herkes onun iyi bir doktor olduğunu söylüyordu.»
«Siz o fikirde değil misiniz?»
«Humbleby, cahilin tekiydi. Modern buluşlardan hiç haberi yoktu. Onun 'sinir' kelimesini bile duymadığından eminim. Herhalde o yalnızca kırık kemiklerden, kızamık ve kabakulaktan anlıyordu, o kadar. Sonunda onunla kavga ettik. Adam karım Lydia'nın durumundan hiçbir şey anlamadı. O zaman kendisine düşüncelerimi açık açık söyledim. Bu da hoşuna gitmedi tabii. Öfkelenerek, karımı tedavi etmek-tan vazgeçti. Ondan sonra Thomas'ı çağırttık.»
«Thomas'ı daha beğeniyorsunuz demek?»
«O Humbleby'den çok daha zeki tabii. Eğer karım Lydia' nm son hastalığından kurtulma imkâm olsaydı, Thomas muhakkak ki bunu başarırdı. Aslında Lydia iyileşmeye başlamıştı. Sonra birdenbire durumu kötüleşiverdi.»
«Çok ıstırap çekiyor muydu?»
i.

«Evet... Gastriti vardı. Midesi ağrıyor, istifra ediyordu. Zavallı kadıncağız o kadar ıstırap çekti ki. Eve hastaneden iki hemşire getirttim. Onlarda da merhamet ve şefkatten eser yoktu. Sadece 'Hasta şöyle, hasta böyle,' diyorlardı.» Horton başını sallayarak, içkisini bitirdi. «Hemşirelere hiç tahammülüm yoktur. Kendilerini pek beğenirler. Karım Lydia, hemşirelerin kendisini zehirlediklerini iddia etti dur-duydu. Bu doğru değildi tabii. Hastalar bazan böyle şeyler düşünürler. Thomas, çok kişide bu halin görüldüğünü anlattı. Ama aslında Lydia o sözleri kadınların kendisinden nefret ettiklerini sezdiği için söylüyordu. Kadınların kötü tarafı da budur. Hemcinslerini hiç çekemezler onlar.»
«Herhalde Mrs. Horton'un Ashe köyünde kendisine bağlı olan bir çok arkadaşı vardı.» Luke, sözleri biraz beceriksizce söylemişti. Ama başka nasıl davranacağını da bilmiyordu.
Horton, istemeye istemeye, «Ashe'lılar karımın hastalığı sırasında çok iyi davrandılar,» diye cevap verdi. «Lord Eas-terfield, serlerinden üzüm ve şeftali yolladı. Yaşlı kadınlar da gelip Lydia'nm yanında oturdular. Honoria Flete'le Lavinia Fullerton...»
«Lavinia Fullerton buraya sık sık geldi değil mi?»
«Evet. Tipik yaşlı kızlardandı o. Ama iyi kalpli bir insandı. Karım Lydia yüzünden çok endişe ediyordu. Sık sık onun içtiği ilâçları, yediği yemekleri soruyordu. Bunu iyiliği için yapıyordu tüm bunları ama biraz fazla gevezeydi.» Luke, anlayışlı bir tavırla başını salladı. Horton, «Gevezeliğe hiç tahammülüm yoktur,» dedi. «Doğrusu bu köyde gereğinden çok kadın var. Doğru dürüst golf oynayacak birini bulamıyorum.»
Luke, sordu. «Antika dükkânı olan o genç adam golf oynamıyor mu?»
Horton, dudak büktü. «Nereden oynayacak?» «Uzun zamandan beri bu köyde galiba?»
«Yok. Geleli iki yıl oldu. Pis bir tip o. Ben o uzun saçlı, mırıl mırıl konuşan adamlardan nefret ederim. İşin garibi karım Lydia ondan hoşlanırdı. Kadınlar erkekler hakkında doğru dürüst hüküm veremiyorlar. En olmayacak şarlatanlara güveniyorlar. Biliyor musunuz, Lydia Sorty'nin uydurma kocakarı ilâcını içmekte de diretti. Üzerinde burç işaretleri olan mor bir kavanoza konulmuştu ilâç. Sözümona ayın ondördünde toplanılan otlardan yapılmıştı. Şarlatanlık tabii. Ama kadınlar böyle şeyleri yutarlar. İki anlamda da tabii. Hah hah hah!»
«Köydeki avukat Abbot nasıl bir adam?» Luke, konuyu birdenbire değiştirmişti. Horton'un bunu pek farketmeyece-ğini biliyordu. «O yasalardan iyi anlıyor mu? Hukuki bir konuda fikir almam gerek. Abbot'a gitmeyi düşünüyordum.»
Horton, «Onun çok zeki olduğunu söylüyorlar,» diye başını salladı. «Doğrusu ben kendim kesin birşey söyleyemiye-ceğim. .Açıkçası Abbot'la kavga ettim. Onu, karım, Lydia'nm vasiyetnamesini hazırlamak için buraya gelişinden sonra bir daha görmedim. Bence Abbot, sahtekârın biri.» Bir an durduktan sonra ekledi. «Tabii bu onun işini iyi bilmesine engel değildi.»

Luke, «Tabii değil,» dedi. «Tabii değil. Ama Abbot bana biraz kavgacı bir adammış gibi geldi. Duyduğuma göre bu köyde kavga etmediği pek az kimse varmış.»
Horton, «Onun bütün kusuru fazla alıngan olması,» diye cevap verdi. «Kendisini üstün bir varlık gibi görüyor. Biri kendisine itiraza kalktı mı da, bunu şahsına yapılmış bir hakaret sayıyor. Onun Hurribleby'le kavga ettiğini duydunuz değil mi?»
«Dr. Humbleby'le Abbot kavga mı ettiler?»
«Hem de ne kavga! Ama açıkçası buna pek şaşmış değilim. Humbleby, ön yargılan olan bir budalaydı. Abbot ise malûm...»

«Herkes Humbleby'nin ölümüne üzülmüş sanırım.»
«Evet... Belki... Adam, en basit kurallara bile uymamış. Kan zehirlenmesi önemli bir şeydir. Ben elimi kestim mi, hemen gidip tentürdiyot sürerim. Basit bir önlemdir bu. Doktor olan Humbleby ise böyle birşeyi yapmayı düşünmemiş bile. Bundan da durum anlaşılıyor.»
Luke, bundan hangi durumun anlaşıldığını pek bilmiyordu. Ama bu sözlerin üzerinde durmayarak, saatine bir göz attı. Sonra da ayağa kalktı.
Horton, «Öğle yemeği zamanı geldi galiba,» dedi. «A, gerçekten öyle. Neyse... Sizinle görüştüğümüz için çok memnunum. Dünyayı dolaşmış bir adamla konuşmak iyi oluyor. Yakında yine şöyle bir gevezelik ederiz. Siz Doğu'da neredeydiniz? Mayang boğazında mı? Doğrusu ben oraya hiç gitmedim. Duyduğuma göre bir kitap yazıyormuşsunuz. Batıl inançlar hakkında değil mi bu?»
«Evet, ben—»
Ama Horton, sözlerine devam etti. «Size bir sürü ilgi çekici olay anlatabilirim. Emin olun, dostum, ben Hindistan-dayken—»
Luke, Hindistan'dan dönenlerin anlatmaktan pek hoşlandıkları o fakirler, ip oyunları ve yılanlar hakkındaki bilindik hikâyeleri dinlemek zorunda kaldı. Horton'un elinden ancak on dakika sonra kurtulabildi. Dışarı çıkarken, Horton'un Neron'a bağırdığını duydu.
Genç adam, evlilik denilen mucizeye şaşıyordu. Horton' un vahşi bir kaplandan farksız olan karısının ölümüne gerçekten üzüldüğü ve onu aradığı belliydi. Sonra birdenbire durakladı. «Yoksa bu zekice bir rol mü?»

11
Neyseki tenis oynayacağı gün öğleden sonra hava gayet güzeldi. Ev sahibi rolünü büyük bir zevkle oynayan Lord Easterfield'in de keyfi yerindeydi. Sık sık yoksul bir ailenin oğlu olduğundan sözetmeyi de unutmuyordu. Tenis maçları sekiz kişi arasında yapılacaktı: Lord Easterfield, Bridget, Luke, Rome Humbleby, Mr. Abbot, Dr. Thomas, Horton ve Hetty Jones. Banka müdürünün kızı olan Hetty Jones durmadan kıkır kıkır gülüp duruyordu.
Luke, ikinci sette Bridget'le, Rose Humbleby ve Lord Easterfield çiftine karşı oynadı. İyi bir tenisçiydi Rose. Özellikle servisleri fevkalâdeydi. Bazı maçlara da girmişti. Genç kız, ustalığıyla Lord Easterfield'in kusurlarını bile kapatıyordu. İyi oyuncu olmayan Luke'la Bridget, karşı çifte dayanmasını bildiler. Üç-üç berabereydiler artık. Sonra birdenbire Luke'nin oyunu bayağı ustalaştı. Bridget'le sayılarını beşe çıkardılar. İşte tam o sırada genç adam Lord Easterfield'in öfkelenmeye başladığını farketti. Topun, dışa düştüğünü iddia etti. Servisin hatalı olduğunu söyledi. Rose'un itirazlarını da dinlemeyerek, huysuz bir çocuk gibi davranmaya başladı.
Ondan sonra Bridget'in oyununda bir bozukluk başgös-terdi. Genç kız topu birkaç defa taktı. Hatalı servis attı. Karşıdan gelen topu karşılayamadı. Sonuçta Lord Easterfield'le Rose Humbleby, maçı 8 - 6 kazandılar.
Ondan sonraki maçın oyuncuları kararlaştırıldı. Rose, Abbot'la birlikte Doktor Thomas ve Hetty Jones'a karşı oynayacaktı.
Lord Easterfield, banka oturarak, terini sildi. Memnun bir tavırla gülümsüyordu. Keyfi yerine gelmişti. Hörton'a, gazetelerinden birinde çıkacak olan «Vücut sağlamlığı» başlıklı yazı serisinden sözetmeye başladı.

Luke ise Bridget'e döndü. «Bana sebze bahçesini göster-sene.»
«Orayı görmeyi neden istiyorsun?»
«Lahanaya çok meraklıyımdır.»

«Bezelye sevmez misin?»
Tenis kortundan ayrılarak, etrafı duvarla çevrilmiş olan sebze bahçesine gittiler. Cumartesi olduğu için bahçıvanlar izinliydi. Boş sebze bahçesinin güneşte uyuklarmış gibi bir hali vardı.
Bridget, «İşte senin bezelyeler,» dedi.
Luke, dönüp bakmadı bile. «Oyunu neden onlara kazandırdın?» diye sordu.
Bridget'in siyah kaşları hafifçe kalktı. «Afedersin... Bir-flenbire sinirleniverdim. Zaten tenisim pek iyi değildir.»
«Ama o kadar kötü olmadığı da belli. Yaptığın hatalar bir çocuğu bile aldatmazdı. Hele o servisler!»
Bridget, sakin sakin, «Onların tek nedeni kötü bir tenis oyuncusu olmam,» diye cevap verdi. «Eğer daha usta olsaydım, herhalde o zaman daha inanılacak hatalar yapardım. Ama değilim. Onun için de hilelerim bazan anlaşılıyor.»
((Hah, hile yaptığını itiraf ediyorsun demek?»
«Tabii değil mi ya, sevgili Sherlock Holmes.»
«Sebep?»
«Bunu da hemen anlamış olman gerekirdi. Nişanlım Gordon oyunda kaybetmekten hiç hoşlanmaz.»
«Peki ya ben? Belki ben oyunda kazanmaktan hoşlanan bir insanım.»
«Sevgili Luke, korkarım bu benim için ötekisi kadar önemli değil.»
«Ne demek istediğini daha açıkça anlatamaz mısın?» .
«Madem istiyorsun, tabii anlatırım. İnsan, ekmeğini sağlayan kimseyle kavgaya kalkışmaz. Benim ekmeğimi de Gordon sağlıyor.»

Luke, derin bir soluk aldı. Sonra da dayanamayarak patladı. «O gülünç, küçücük adamla neden evleniyorsun? Nedir bunun nedeni?»
Bridget, «Çünkü,» diye cevap verdi. «Gordon'un sekreteri olarak haftada on sterlin alıyorum. Kendisiyle evlenince adıma bankaya iki yüz bin sterlin yatıracak. Bana içi pırlantalar ve incilerle dolu bir kutu, — dolgun bir cep harçlığı verilecek. Evliliğin bahşettiği her fırsattan yararlanacağım.»
«Ama buna karşılık görevlerin de bir sekreterinkinden çok farklı olacak!»
Bridget, soğuk bir sesle, «Sen herşeye muhakkak melodrama kaçan bir hava mı verirsin?» dedi. «Eğer Gordon'u hayalinde karısına çok âşık, ateşli bir koca olarak canlandı-nyorsan, bundan vazgeç. Gordon'un tamamiyle olgunlaşmamış, bazı bakımlardan çocuk kalmış olduğunu şimdiye kadar anlamış olman gerekirdi. Ona gerekli olan bir eşten çok bir anne. Ne yazık ki Gordon'un annesi o dört yaşındayken ölmüş. Gordon'un bol bol ve övünebileceği, kendisini pohpoh-layacak birine ihtiyacı var. Gordon'un, Lord Easterfield'in başarı öykülerini dinleyecek birine...»
«Zehirli bir dilin var... Öyle değil mi?»
Bridget, sert bir sesle, «Benim kendi kendime bir takım peri masalları anlattığım yok,» diye bağırdı. «Bunu kasde-diyordun değil mi? Ben zeki, eli yüzü düzgün, parasız bir kızım, Hayatımı dürüst bir şekilde kazanmak istiyorum. Gordon'un karısı olarak yapacağım şeyler, Gordon'un sekreteri olarak yaptığım işlerden pek farklı olamayacak. Evlendikten bir yıl sonra onunla yatmaya çıkarken, beni öpmeyi bile unutacağından eminim. Tek farklı şey aldığım aylık olacak.» Birbirlerine baktılar. İkisi de öfkeden sapsarı kesilmişlerdi. Bridget, alaylı alaylı güldü. «Devam et. Sen eski kafalı bir gençsin. Öyle değil mi Luke? Şu eski klişeleşmiş sözleri tek-
rarlasana. Haydi, ne duruyorsun? Örneğin — kendimi satıyorum... Bak bu sözü çok beğenirim ben.»
Luke, «Sen taş kalpli bir iblissin,» dedi.
«Herhalde bu ateşli bir budala olmaktan daha iyidir.»
«Öyle mi?»
«Tabiî ya. Bunu gayet iyi biliyorum.»
Luke, küçümseyerek onu süzdü. «Bildiğin nedir?»
«Bir erkeğe âşık olmanın ne demek olduğunu biliyorum! Sen Jonnie Cornish'i tanır mısın? Onunla üç yıl nişanlı kaldım. Çok yakışıklı ve hoş bir gençti. Ona deli gibi âşıktım. Bana acı veren bir aşktı bu. Sonunda Jonnie. benden vazgeçip, üç kat çeneli, yılda otuz bin sterlin geliri olan kuzeyli bir dulla evlendi. İnsan böyle bir olaydan sonra aşka karşı bağışıklık kazanıyor. Öyle değil mi?»

Luke, hafifçe inleyerek, birdenbire döndü. «Olabilir.»
«Gerçekten öyle oldu!»
Bir sessizlik çöktü. Aralarında uzayıp giden, elektrikli bir sessizlik. Sonunda bunu Bridget bozdu. Genç kız, hafif bir tereddütle, «Herhalde benimle bu şekilde konuşmaya hiçbir hakkın olmadığının farkındasm,» dedi. «Sen şu anda Gordon'un evinde oturuyorsun. Bu yaptığın da terbiyesizlik.»
Luke, kendisini toplamıştı. Nazik nazik, «Bu da klişeleşmiş bir söz değil mi?» diye sordu.
Bridget kıpkırmızı oldu. «Belki. Ama hiç olmazsa doğru.»
«Değil... Seninle o şekilde konuşmaya hakkım var.»
«Ne münasebet!»
Luke, genç kıza baktı. Yüzü acayip bir şekilde sararmıştı. Bu haliyle ıstırap çeken bir hastaya benziyordu.' «Hakkım var... Çünkü seni seviyorum... Demin ne demiştin?.. Evet... Seni o kadar çok seviyorum ki, bu bana âdeta acı veriyor.»
Bridget, bir adım geriledi. «Sen...»

«Evet, çok gülünç değil mi? Kahkahalarla gülmeni sağlayacak bir şey bu! Ben buraya bir iş için geldim... Sonra sen evin köşesinden çıktın... Nasıl anlatayım bilmem ki? Beni büyüledin âdeta. Bana öyle geliyor... Biraz önce peri masallarından sözettin. Bana da bir peri masalı yaşıyormuşum gibi geliyor. Senin büyüne kapıldım. Elini uzatıp, 'Kurbağa haline gir,' dediğin an, gözlerimin yerinden fırlayacağını ve hoplaya hoplaya buradan uzaklaşacağımı sanıyorum.»
Genç kıza doğru bir adım attı. «Sana deli gibi âşığım, Bridget Con-way. Seni çılgınca sevdiğim için de, teniste kaybettiği zaman îıuysuzlaşan kocaman göbekli, ufacık tefecik bir Lord'la evlenmeni istemiyorum!»
«O halde ne yapmamı öneriyorsun?»
«Lord Easterfield yerine benimle evlenmeni tabiî. Ama muhakkak ki bu önerim de kahkahalarla gülmene neden olacak.»
«Gerçekten gülmekten bayılacağım!»
«Tabiî. Neyse... Artık ikimiz de birbirimizin düşüncelerini anladık. Şimdi tenis kortuna dönelim mi? Belki bu kez bana teniste kazanmasını bilen bir eş bulursun?»
Bridget, tatlı tatlı, «Bana oyunu kaybetmekten hemen hemen Gordon kadar hoşlanmıyormuşun gibi geliyor,» dedi.
Luke, birdenbire genç kızı omuzlarından yakaladı. «Zehirli bir dilin var, değil mi, Bridget?»
«Belki bana âşıksın Luke ama benden hoşlandığını hiç sanmıyorum.»
«Evet... Gerçekten senden hiç hoşlanmıyorum.»
Bridget, dikkatle onu süzüyordu. «İngiltere'ye dönerken •evlenerek sakin bir yere yerleşmeyi düşünüyordun, değil mi?»
«Evet.»
«Ama hayalindeki kadm bana hiç benzemiyordu?» «Senin gibi birine âşık olacağım aklımdan bile geçmiyordu.»

«Tabiî. Senin nasıl bir kadını tercih ettiğini biliyorum. Gayet iyi biliyorum.»
«Ne kadar zekisin, Bridget'ciğim.»
«Beğendiğin tipi tarif edeyim. Gayet iyi huylu, kır hayatından hoşlanan, köpekleri terbiye etmesini bilen bir kız. Herhalde onu hayalinde canlandırdığın zaman sırtında twid bir tayyör vardı. Spor ayakkabısının burnuyla şöminedeki kütükleri itiyordu.»
«Çizdiğin tablo pek hoş.» <
«Bundan eminim. Artık tenis kortuna dönelim mi? Sen eş olarak Rose Humbleby'i seçersin. O iyi bir oyuncu olduğu için maçı kazanmanız işten bile değil.»
«Eski kafalı bir erkek olduğum için son sözü sana bırakıyorum.»
Yine bir sessizlik oldu. Sonra Luke ellerini ağır ağır genç kızın omuzlarından çekti. İkisi de sanki hâlâ söylemek istedikleri bir şey daha varmış gibi bir süre karşı karşıya durdular.
Sonra Bridget birdenbire dönerek korta doğru gitmeye başladı. Maç yeni bitiyordu.
Rose'a yeniden oynaması söylenince, genç kız itiraz etti. «Ben arka arkaya iki set oynadım ama.»

Ama Bridget diretti. «Ben biraz yoruldum. Camm tenis oynamak istemiyor. Sen ve Luke, Miss Jones'le Mr. Horton'a karşı oynayın.»
Fakat Rose yine itiraz edince dört erkeğin maç yapması kararlaştırıldı. Daha sonra da çay içtiler.
Lord Easterfield çoğunlukla Doktor Thomas'la konuştu. Genç adama son zamanlarda Wellerman Kreitz laboratuarlarına yaptığı ziyaretten büyük bir gururla sözetti. «Son bilimsel buluşların neler olduğunu anlamayı istiyordum. Gazetemde çıkan yazıların hepsinden ben sorumluyum. Oldum olası böyle düşünürüm. Bilim çağı bu. Kitle-

ler bilmin ne olduğunu anlamalı, bunu kolaylıkla hazmede-bilmeliler.»
Dr. Thomas, omuzlarını hafifçe silkti. «Yarım bilgi her zaman tehlikeli bir şeydir.»
Lord Easterfield, «Evde bilim,» dedi. «İşte gayemiz bu. Bilimle ilgilenmeli...»
Bridget, ciddî bir tavırla ekledi. «Deney tüplerinde neler olduğunu anlamalıyız.»
Lord Easterfield, «Laboratuarları çok beğendim,» diye devam etti. «Beni Wellerman kendisi gezdirdi, tabiî. Ona yanıma yardımcılarından birini vermesi için rica ettim ama beni dinlemedi.»
Luke, mırıldandı. «Tabiî.»
Lord Easterfield, memnun bir tavırla ona baktı. «Wellerman bana her şeyi basit bir biçimde açıkladı. Bakteriler, kültürler, serumlar. Deneylerin prensipleri. Hazırladığımız serinin ilk makalesini yazmaya da razı oldu.»
Bridget'in halası Mrs. Anstruther, «Yanılmıyorsam onlar kobay kullanıyorlar,» dedi. «Zalimce bir şey bu. Ama tabiî bu kedileri ve hatta köpekleri kullanmaları kadar kötü değil.»
Horton, soğuk bir sesle bağırdı. «Köpeklerin üzerinde deney yapan adamları vurmalı!»
Avukat Abbot, «Horton,» diye başını salladı. «Senin köpeklere insanlardan daha fazla değer verdiğin anlaşılıyor.»
Horton, «Tabiî,» diye cevap verdi. «Köpekler, insanlar gibi dönüp seni arkadan vurmazlar. Kalleşlik etmezler. Bir köpek insana kötü bir söz söylemez.»
Avukat, güldü. «Ama o kötü dişlerini baldırına geçiri-verir. Buna ne dersin, Horton?»
Horton, başını salladı. «Köpekler bir insanın karakterini hemen anlarlar.»
«Geçen hafta senin o yabani hayvanlardan biri az kalsın bacağımı kapıyordu. Buna ne cevap vereceksin, Horton.»

«Deminki cevabımı vereceğim.»
Bridget, hemen araya giriverdi. «Tekrar tenis oynayalım mı?»
Yeniden korta gittiler. Daha sonra Rose Humbleby, Lord Easterfield'e, «Allahaısmarladık,» derken Luke onun yanma gitti.
«Sizi evinize kadar götüreyim. Tenis raketinizi de taşırım. Arabanız yok değil mi?»
«(Hayır, ama evim o kadar uzakta değil.»
«Ben de biraz yürümek istiyordum...» Luke başka bir şey söylemeyerek, genç kızın raketiyle tenis ayakkabılarını aldı.
Yürümeye başladılar. Rose, bazı şeylerden sözetti. Luke ona kısa cevaplar veriyordu. Ama genç kız bunun farkında değildi.
Humbleby'lerin bahçe kapısından girerlerken, Luke'un da yüzü aydınlandı. «Neyse kendimi şimdi iyi hissediyorum.»
«Daha önce iyi değil miydiniz?»
«Farkında değilmiş gibi davranmanız çok hoş. Somurttuğum herhalde gözünüzden kaçmadı. Ama neyse beni bundan kurtardınız. Bana gölgelerin arasından güneşe çıkmışım gibi geliyor.»
«Gerçekten de öyle. Malikâneden çıktığımız zaman güneş bulutların arkasında kaybolmuştu.-Ama şimdi hava açıldı.»
«Evet... İki anlamda da öyle oldu. Neyse... Bence dünya yine de güzel bir yer.»
«Tabiî ya.»
«Miss Humbleby, biraz küstahlaşabilir miyim?»

((Sizin hiçbir zaman küstahlık edemiyeceğinizden eminim.»
«İşte bundan hiç emin olmayın. Size yalnızca Doktor Thomas'm çok şanslı bir insan olduğunu söylemek istiyordum.»
— 98 —
Rose, kıpkırmızı kesilerek gülümsedi.
Luke, «Demek söylenilenler doğru?» dedi. «Yani Doktor Thomas'la nişanlısınız.»
Rose, başını salladı. «Ama şimdiki halde bunu resmen ilân etmeyeceğiz. Çünkü babam bu evliliğin aleyhindeydi. O Ölür ölmez nişanımızı ilân etmemiz garip olacaktı.»
«Demek babanız Dr. Thomas'la evlenmenizi istemiyordu?»
Rose, ağır ağır, istemeye istemeye başını önüne eğdi. «Evet... Korkarım meselenin aslı şuydu... Babam Geoffrey' den hoşlanmıyordu.»
«Birbirleriyle zıt mı gidiyorlardı?»
«Bazen öyle gibi gözüküyordu. Tabiî babacığım birtakım önyargıları olan bir adamdı.»
((Tabiî sizi de çok seviyor ve çabucak evlenip yanından ayrılmanızı da istemiyordu.»
Rose, çekingen bir tavırla başını salladı.
Luke, dikkatle ona bakarak, «Bundan daha başka nedenler de mi vardı?» diye sordu. «Babanız Thomas'la evlenmenizi kesinlikle istemiyordu sanırım.»
«Evet. Açıkçası babamla Geoffrey, birbirlerinden çok farklı insanlardı. Bu yüzden bazen çatışıyorlardı. Geoffrey bu konuda çok iyi, çok sabırlı davranıyordu. Ama babamın kendisinden hoşlanmadığını bildiği için giderek çekingenleşi-yor, onunla fazla konuşmaktan kaçmıyordu. Bu yüzden de babam hiçbir zaman onu iyice tanıma fırsatım bulamadı.»
Luke, «Önyargılarla savaşmak çok zordur,» dedi. «O kadar mantıksız bir şeydi ki bu!»
«Babanız bu evlenmeyi istememesinin nedenlerini aşıkça söyledi mi?»
«Hayır, hayır. Söyleyemezdi ki. Yani, Geoffrey'nin aleyhinde söyleyebileceği hiçbir şey yoktu. Yalnızca babam ondan hoşlanmıyordu, işte o kadar.»
— 99 —
«Senden hoşlanmıyorum Dr. Fell, Bunun nedenini de söyleyemem...»
«Öyle.»
«Babanızın itiraz ettiği belirli bir şey yok muydu? Örneğin Thomas içki içiyor mu? Ya da at yarışlarında oynuyor mu?»
«Hayır... Geoffrey'nin Derby de hangi atın birinci geldiğini bile bildiğini sanmıyorum.»
Luke, mırıldandı. «İşte bu garip... Biliyor musunuz bana Derby günü Dr. Thomas'ı Epsom'da görmüşüm gibi geldi.»
Luke, bir an endişeyle kızın yüzüne baktı. Ona, İngiltere'ye Derby günü döndüğünü söyleyip söylememiş olduğunu hatırlamaya çalışıyordu. Fakat Rose, ondan şüphelenme-mişti. Hemen cevap verdi.
«Geoffrey'i Derby'de gördüğünüzü mü sandımz? Ama bu olanaksız. Bu civardan ayrılamazdı. Ashwood'da güç bir doğumda bulundu. Hemen hemen bütün günü orada geçirdi.»
«Hafızanız çok kuvvetli.»
Rose, güldü. «Bunu iyi hatırlıyorum. Çünkü Geoffrey bana bebeğe takma ad olarak 'Jujube' adını verdiklerini söyledi. Derby'de o kazanmış değil mi?»
Luke, dalgın dalgın başını salladı.
Rose, «Zaten,» diye devam etti. «Geoffrey yarışlara hiç gitmez. Öyle şeylerden çok sıkılır.» Sonra değişik bir tavırla, «İçeri girmez misiniz?» dedi. «Annemin sizi görmek isteyeceğini sanıyorum.»
«Bundan emin misiniz?»
«Tabiî...»
Rose genç adamı güneşin son ışıklarının âdeta hüzünle aydınlattığı bir odaya götürdü. Bir kadm garip bir tavırla bir koltuğa büzülüp oturmuştu. «Anneciğim, sana Mr. Fitz-william'i getirdim...»
— 100 —
Mrs. Humbleby, irkilerek doğruldu. Luke'un elini sıktı. Rose usulca odadan çıktı.

Mrs. Humbleby, «Sizinle tanıştığıma çok memnun oldum, Mr. Fitzwilliam,» dedi. «Rose'un söylediğine göre bazı ahbaplarınız yıllar önce kocamı tanırlarmış.»
«Evet, Mrs. Humbleby...» Luke, bu yalanı dul kadına tekrarlarken kendisinden bayağı nefret etti. Ama yapabileceği başka bir şey de yoktu.
Mrs. Humbleby, «Kocamla tanışmış olmanızı isterdim,» diye içini çekti. «Çok iyi bir adam, olağanüstü bir doktordu o. Sırf güçlü kişiliği sayesinde hayatlarından ümit kesilmiş zavallıları iyi ederdi.»
Luke, şefkatle, «Buraya geldiğimden beri doktor hakkında çok şey işittim,» diye cevap verdi. «Köydekilerin onu ne kadar çok sevdiklerini biliyorum.»
Genç adam, kadının yüzünü iyice göremiyordu. Sesi ise gayet monotondu. Ama bu sesteki duygusuzluk nasılsa dul kadının aslında büyük acı çektiğini iyice ortaya koyuyordu.
Mrs. Humbleby birdenbire genç adamın beklemediği bir şey söyledi. «Bu dünya çok kötü bir yer, Mr. Fitzwilliam. Bunu biliyor muydunuz?»
Luke, biraz şaşırmıştı. «Evet... Belki öyle olabilir.»
Kadın diretti. «Ama siz böyle olduğunu biliyor musunuz? Bu çok önemli işte. Etraf çok kötü. İnsanın daima hazır olması, bu kötülükle savaşması gerek. Kocam bunu bilirdi. Hep iyiden ve doğrudan yanaydı o.»
Luke, usulca, «Bundan eminim,» diye mırıldandı.
Mrs. Humbleby, «Kocam bu köydeki kötülüklerin farkındaydı,» dedi. «O her şeyi biliyordu...» Birdenbire kadın hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.
Luke, doğruldu. «Çok üzgünüm...»
Kadın, ağlamaya başladığı gibi yine birdenbire sustu. Kendisini toplamıştı. «Beni bağışlayın... Bugün sizinle faz-

la konuşamıyacağım...» Elini Luke'a uzattı. Genç adam bu eli tuttu. Mrs. Humbleby, «Burada daha kalacaksınız, muhakkak gelip bizi görün,» diye fısıldadı. «Bu Rose için ne kadar iyi olur. Kızım sizden çok hoşlanmış.»
«Ben de ondan hoşlandım, efendim. Bence Rose, uzun zamandan beri rastladığım kızların en iyisi ve dürüstü, Mrs. Humbleby.»
«Rose beni çok sever.»
«Doktor Thomas da çok şanslı bir adam.»
«Evet...» Mr. Humbleby, elini çekti. «Bilmiyorum.. Her şey o kadar güç ki...» Sesi yine ifadesizleşmişti.
Lüke, kadını o loş odada bıraktı. Mrs. Humbleby, ellerini birbirine kenetleyip kenetleyip açıyordu.
Genç adam, eve doğru giderken hep bu konuşmayı düşündü. «Derby günü Doktor Thomas Ashe köyünde değilmiş. Arabayla başka bir köye gitmiş. Oradan kolaylıkla Londra'ya kadar uzanabilirdi. Ama herhalde gerektiğinde Thomas o gün gerçekten doğumda bulunduğunu kanıtlayabilir.» Aklına yeniden Mrs. Humbleby geldi. «Kadın, 'Dünyada çok kötülük var,' derken neyi kasdediyordu? Neden bu cümlenin üzerinde ısrarla durdu. Bunun nedeni kocasının ölümünün kendisini çok sarsmış olması mıydı? Yoksa kadın bir şeyler mi biliyordu? Belki de Doktor Humbleby ölümünden önce bir şey öğrendi ve bunu karısına söyledi... Ne olursa olsun, bu işe devam etmem gerek...»
Genç adam, elinden geleni yapıyor, Bridget'le kavgalarını hatırlamaya çalışıyordu.

12

Luke, ertesi sabah yeni bir karar verdi. «Bugüne kadar gizli kapaklı soruşturmalar yaptık. Artık daha fazla bir şey öğrenmem kabil değil. -Şimdi yazar rolünü bırakıp, amacımı

açık açık belirtmem daha doğru olur. Önce gidip Honoria Flete'le konuşacağım. Kadın bana bildiklerini söyledi. Bugün de onu bana tahmin ettiklerini söylemeye zorlayacağım.»
Miss Flete, Luke'u sakin bir tavırla karşıladı. Genç adamın ziyaretine şaşmışa benzemiyordu.
Luke, hemen konuya girdi. «Miss Flete, herhalde siz benim Ashe köyüne sırf kitap yazmak için gelmediğimi anladınız. Ben buraya zavallı Amy Gibbs'in ölümünü araştırmaya geldim.»
Honoria Flete, «Yani,» dedi. «Sizi buraya polis mi yolladı?»

«Hayır, hayır. Ben sivil memur değilim.» Luke, neşeli bir tavırla ekledi. «Romanlarda çok rastlanan tiplerdenim ben. Yeni özel detektifim.»
«Anlıyorum... O halde sizi buraya Bridget Con way getirtti.»
Luke, bir an tereddüt etti. Sonra da bu söze itiraz etmemeye karar verdi. Yoksa köye nasıl geldiğini anlatması pek kolay olmayacaktı.
Honoria Flete, sesinde hafif bir hayranlıkla konuşmasını sürdürdü. «Bridget çok zeki ve becerikli bir kızdır. Korkarım, eğer bu iş bana bırakılsaydı, ön sezilerime kesinlikle güvenemezdim. Yani insan bir şeyden tamamiyle emin olamayınca, kesin bir şekilde de hareket edemez.»
«Fakat siz eminsiniz, değil mi?»
Honoria Flete, ciddî bir tavırla, «Hayır,» değilim Mr. Fitzwilliam,» dedi. «Bu insanın emin olabileceği bir şey mi? Sonuçta hepsi de hayal ürünü olabilir. Yalnız yaşayan, konuşacak, fikrini alacak kimsesi olmayan bir insan melodrama kaçan tavırlar takınmaya yanlış kararlar vermeye başlayabilir.»
Luke, bu sözlerin doğruluğunu kabul ettiğini belirtmek
için başını salladı. Sonra da yumuşak bir sesle, «Ama için için yine de eminsiniz sanırım,» diye mırıldandı.
Buna rağmen Honoria Flete, yine de tereddüt etti. «Başka başka şeylerden sözetmediğimizi umarım.»
Luke, gülümsedi. «Her şeyi açık açık söylememi mi istiyorsunuz? Pekâlâ. Siz Amy Gibbs'in bir cinayete kurban gittiğini düşünmüyor musunuz?»
Honoria Flete, bu kadar açık söz karşısında hafifçe ir-kildi. «Amy'nin ölümü kafamda bazı soruların belirmesine sebep oldu.»
Luke, sabırla, «Ama kızın doğal bir şekilde öldüğünü de sanmıyorsunuz değil mi?» diye sordu.
«Hayır.»
«Bunun kaza olmadığından da eminsiniz?»
«Bence bu imkânsız bir şey. O kadar çok...»
Luke, yaşlı kadının sözünü kesti. «Bu olayın intihar olduğunu zannetmiyorsunuz tabiî?»
«Ne münasebet.»
Luke yine yumuşak bir sesle, «O halde bu olayın bir cinayet olduğunu düşünüyorsunuz,» dedi.
Honoria Flete, tereddüt etti. Yutkundu ve nihayet cesaretle konuşmaya karar verdi. «Evet. Öyle.»
«İyi. O halde artık konuşmamıza devam edebiliriz.»
Yaşlı kadın, endişeyle açıklamaya girişti. «Ama bu inancımın kesin delillere dayanmadığını da söylemeliyim. Benimki yalnızca bir kuşku.»
«Biliyorum. Zaten bizimki de gizli bir konuşma. Sizinle birbirimize ne düşündüğümüzü, nelerden kuşkulandığımızı anlatıyoruz. Amy Gibbs'in öldürüldüğünden eminiz. Sizce katil kim?»
Honoria Flete, başını salladı. Endişeli bir hali vardı. Luke ise gözlerini ona dikmişti. «Kızı öldürmeyi isteyen kimdi?»

Yaşlı kadın, ağır ağır, «Sanırım Amy, garajda çalışan nişanlısıyla yani Ham Harvey'le kavga etmişti. Harvey, aklı başında, çalışkan bir gençtir. İnsan gazetelerde gençlerin sevgililerine saldırdıklarını, onları öldürdüklerini okuyor •ama Harvey'in böyle bir şey yapabileceğini hiç sanmıyorum.» Luke, başını salladı. Honoria Flete, sözlerine devam etti. «Ayrıca onun bu şekilde bir cinayet işlemiyeceğinden de eminim. Yani yukarı tırmanıp, açık pencereden içeri girecek, öksürük şurubu yerine, şapka boyasını koyacak... Bu yani...»
Luke, ona yardım etti. «Bu öfkeli bir âşığın yapabileceği Mr hareket değil, demek istiyorsunuz, değil mi? Haklısınız. Bence Ham Harvey'i kuşkulular listesinden hemen silebiliriz. Amy, onu ortadan kaldırmak isteyen, —plânını dikkatle yapan,— buna ustalıkla kaza süsü veren biri işledi. Sizce bu insan kim olabilir? Bu konuda bir fikriniz var mı?»
Honoria Flete, «Emin olun yok,» dedi.
«Bundan emin misiniz?))
«E... evet... Tabiî.»

Luke, düşünceli bir tavırla yaşlı kadına baktı. Honoria Flete bu son sözleri tereddütle söylemişti galiba? «Peki,» diye mırıldandı. «Sizde cinayet sebebi nedir?»
«Bir sebep olduğunu sanmıyorum.» Yaşlı kadın bu sefer ¦daha kesin bir tavırla konuşmuştu.
«Amy, Ashe'de çok yerde çalıştı mı?»
«O, Lord Easterfield'in yanma girmeden önce bir yıl kadar Horton'larda hizmetçilik etti.»
Luke, çabucak durumu özetledi. «O halde mesele şöyle: Biri Amy Gibbs'i ortadan kaldırmayı istedi. Bazı delillerden katilin, eski tip bir adam olduğunu anlıyoruz. Bu şapka boyasının kırmızı oluşundan anlaşılıyor. Sonra adam oldukça -atletik. Çünkü garajın damından kızın penceresine tırmanabilmiş. Bu bakımdan mutabık mıyız?»
Honoria Flete, «Tamamiyle,» dedi.
«İzin verir misiniz, gidip ben de o pencereye tırmanayım?»

«Rica ederim, buyurun. Bence güzel bir fikir bu.»
Genç adamı yan kapıdan çıkararak, arka avluya götürdü. Luke garajın damına kolaylıkla tırmandı. Oraya çıkınca da Amy'nin penceresini rahatça açtı ve odaya atladı. Birkaç dakika sonra yeniden avluya, Miss Flete'in yanma inmişti. Mendille ellerini siliyordu. «Bu iş göründüğünden daha da kolay, biraz kuvvet ve çeviklik yeterli... O gece pencerenin dışında izlere rastlamadınız mı?»
Honoria Flete, başını salladı. «Hayır... Oraya bakmadık bile. Tabiî polis memuru da oradan içeri girmişti.»
«Evet. İz bulunsaydı bile bunu polisin yaptığı sanılacak-tı. Polisler katillere nasıl da yardım ediyorlar! Neyse... Olan-olmuş...»
Miss Flete'le birlikte yeniden içeri girdiler.
Luke, sordu. «Amy'nin uykusu ağır mıydı?»
Honoria Flete, âdeta öfkeyle, «Onu sabahları kaldırmakta çok güçlük çekerdik,» diye homurdandı. «Bazen kapıya dakikalarca vurur, seslenirdim. Bana neden sonra cevap verirdi. Ama bildiğiniz gibi eski bir söz vardır. Mr. Fitzwilliam, "Duymak istemeyen bir insan bir sağırdan daha da ağır işitir.'»
Luke, başını salladı. «Doğru... Çok doğru... Şimdi sıra cinayet sebebinde, Miss Flete. En belirgin olanıyla başlayalım. Sizce Amy Gibbs'le Sorty denilen o adamın arasında bir şey var mıydı?» Telâşla ekledi. «Ben yalnızca fikrinizi soruyorum o kadar.»
«Yalnızca fikrimi soruyorsanız, o zaman söyleyeyim:: Evet.»
Luke, mırıldandı. «Âlâ... Peki, sizce Amy ona şantaj yapabilecek bir kız mıydı?»
«Bu konudaki fikrimde şu: Amy'den böyle bir şey beklenirdi.»
«Amy öldüğü sırada yanında hatırı sayılır para var mıydı?»

Honoria Flete, şöyle bir düşündü. «Sanmıyorum... Eğer haddinden fazla parası olsaydı, hiç kuşkusuz kulağıma gelirdi.»
«Amy ölmeden önce müsrifçe para harcamıyor muydu?»
«Hayır, sanmıyorum.»
«O zaman bizim şantaj varsayımı da biraz zayıflıyor. Çünkü kurban böyle kesin tedbirler almaya kalkmadan önce iıiç olmazsa bir kez şantajcıya istediği parayı verir. Tabiî başka bir varsayım daha var. Belki Amy bir şey biliyordu.»
«Ne gibi bir şey?»
«Burada, Ashe'de oturan biri için tehlikeli olabilecek bir sır. Bu varsayımı ele alalım. Amy, Ashe'de bir sürü yer-öe çalışmıştı. Belki bu arada —sözgelimi— Mr. Abbot gibi birinin meslek hayatı için tehlikeli olabilecek bir şey öğrendi.»
«Mr. Abbot gibi biri mi?»
Luke, çabucak atıldı. «Veya Doktor Thomas'm bir ihmalini veya meslek adamına yakışmayacak bir hareketini öğrendi.»
Honoria Flete, «Ama muhakkak ki...» diye başladı. Sonra da durakladı.
Luke, devam etti. «Amy Gibbs'in Mrs. Horton'un öldüğü sırada Horton'larda çalıştığını söylediniz sanırım.»
Kısa bir sessizlik oldu. Sonra Miss Flete, «Mr. Fitzwilliam,» dedi. «Horton'ları bu işe neden karıştırdığınızı sorabilir miyim? Mrs. Lydia Horton bir yıl kadar önce öldü.»

«Biliyorum. Ve Amy Gibbs o sırada orada çalışıyordu.»
«Anlıyorum. Horton'larm bu işle ne ilgisi var?»
«Bilmiyorum. Yalnızca aklıma geldi. Mrs. Horton had gastritten öldü değil mi?»
«Evet.»
«Hiç beklenmedik bir anda mı öldü?»
Honoria Flete, ağır ağır cevap verdi. «Bence öyle... Mrs. Sorton, iyileşmeye yüz tutmuştu. Yakında ayağa kalkaca-

ğım düşünüyordum. Sonra birdenbire durumu ağırlaştı. Ve öldü.»
«Dr. Thomas bu duruma şaştı mı?»
«Bilmiyorum. Şaşırdı sanırım.»
«Ya hemşireler? Onlar ne dediler?»
Honoria Flete, mırıldandı. «Bence hemşireler bir hastanın ağırlaşıp ölmesine hiçbir zaman hayret etmezler. Onları şaşırtan hastanın iyileşmesidir.»
Luke, ısrar etti. «Ama Mrs. Horton'un ölmesi sizi hayrete düşürdü değil mi?»
«Evet. Daha bir gün önce ona gitmiştim. Her zamankinden daha iyi gözüküyordu. Hatta neşeli neşeli konuştu da.»
«Mr. Lydia Horton, kendi hastalığı hakkında ne düşünüyordu?»
«Mrs. Horton, hemşirelerin kendisini zehirlediklerinden şikâyet ediyordu. Bir hemşireyi evden attırmıştı. Son gelen iki kadının da onun kadar kötü olduğunu söylüyordu.»
«Herhalde onun bu sözlerine pek önem vermediniz?»
«Tabiî. Bu sözlere hastalığın neden olduğunu düşündüm. Lydia Horton, her şeyden kuşkulanan bir kadındı zaten. Belki bir ölünün arkasından bu şekilde konuşmak doğru değil, ama Mrs. Horton, dikkati çekmekten hoşlanırdı. Hiçbir doktorun kendisini anlayamadığından, hastalıkların hiçbir zaman basit şeyler olmadığından sözeder dururdu. Ya bilinmeyen bir hastalığa tutulduğunu ya da birinin kendisini ortadan kaldırmaya çalıştığını söylerdi.»
Luke, kayıtsız bir tavırla konuşmaya çalıştı. «Kocasının kendisini ortadan kaldırmaya çalıştığını sanmıyordu ya?»
«Hayır, hayır. Bu hiçbir zaman aklına gelmedi onun.» Yaşlı kadın bir an durdu. Sonra da usulca sordu. «Siz böyle mi düşünüyorsunuz?»
Luke, ağır ağır, «Birçok koca karısını öldürmüş üstelik kanunun pençesine de düşmemiştir,» dedi. «Anladığıma gö-

re Mrs. Horton, her erkeğin memnunlukla ortadan kaldırmayı isteyeceği bir kadmmış. Sonra kocasına hatırı sayılır bir miras da bırakmış.»
«Evet, bıraktı.»
«Siz ne düşünüyorsunuz, Miss Flete?»
«Fikrimi mi öğrenmek istiyorsunuz?»
«Evet, yalnızca fikrinizi.»
Honoria Flete, kelimelere basa basa, «Bence Mr. Horton, karısına çok bağlıydı,» diye cevap verdi. «Böyle bir şey yapmak onun aklından bile geçmezdi.»
Luke, dikkatle yaşlı kadına baktı. Miss Flete de kehribar rengi gözleriyle onu süzüyordu.
Genç adam, içini çekti. «Herhalde haklısınız. Başka türlü olsaydı bunu muhakkak bilirdiniz.»
Yaşlı kadın, hafifçe gülümsedi. «Biz kadınların gözlerinden bir şey kaçmadığını mı düşünüyorsunuz?»
«Gerçekten öyle... Miss Fullerton sağ olsaydı o da sizin gibi mi düşünürdü dersiniz?»
«Ben Lavinia Fullerton'un fikir yürüttüğünü hiçbir zaman duymadım.»
«O Amy Gibbs hakkında ne düşünüyordu?»
Miss Flete, hatırlamak istermiş gibi kaşlarını çattı. «Bu sorunuzu cevaplandırmak güç. Lanivia'nm pek garip bir kuşkusu vardı.»
«Ne gibi?»
«O burada, Ashe köyünde garip birşeyler olduğunu düşünüyordu.»
Luke, «Örneğin, birinin küçük Tommy Pierce'i pencereden attığını iddia ediyordu, değil mi?» dedi.
Honoria Flete, genç adama hayretle baktı. «Bunu nereden biliyorsunuz, Mr. Fitzwilliam?»

«Miss Lavinia Fullerton bunu baha kendisi söyledi. Tabiî böyle açık açık anlatmadı ama imâ etti.»
Yaşlı kadının yüzü heyecandan pembeleşmişti. Öne doğ-

ru eğildi. «Bu ne zaman oldu, Mr. Fitzwilliam?»
Luke, usulca, «Öldüğü gün,» diye mırıldandı. «Londra' ya birlikte gittik.»
«Lavinia size neler anlattı?»
«Ashe köyünde çok kimsenin öldüğünü söyledi. Amy Gibbs, Tommy Pierce ve o Meyhaneci Carter'den sözetti. 'Yakında da Doktor Humbleby ölecek?' dedi.»
Miss Flete, ağır ağır başını salladı. «Bütün bunlara kimin neden olduğunu da açıkladı mı?»
Luke, öfkeyle, «Cinayetleri, yüzünde tuhaf bir ifade beliren bir adamm işlediğini söyledi,» dedi. «Ona göre bu ifadeyi farketmemek kabil değildi. Miss Lavinia Fullerton, katil Dr. Humbleby'le konuşurken bu ifadenin yine yüzünde belirdiğini de görmüş; bu yüzden de Humbleby'nin çok geçmeden öleceğini anlamıştı.»
Honoria Flete, fısıldadı. «Ve zavallı adam gerçekten de öldü. Allahım! Allahım!» Arkasına yaslandı. Gözlerinde dehşet dolu bir ifade vardı.
Luke, «Kim bu adam?» dedi. «Söyleyin Miss Flete. Onun kim olduğunu bildiğinizden eminim.»
«Ne yazık ki bilmiyorum. Lavinia bunu bana söylemedi.»
Luke, ona baktı. «Ama katilin kim olduğunu tahmin edebilirsiniz. Lavinia Fullerton'un kimden kuşkulandığını pekâlâ sezmişinizdir.» Miss Flete, istemeye istemeye başını eğdi. Luke, ısrar etti. «Bana onun kim olduğunu söyleyin.»
Honoria Flete hızla başını salladı. «Olmaz. Siz benden hiç de doğru olmayan bir şeyi yapmamı istiyorsunuz. Artık ölmüş olan bir arkadaşımın kafasından geçenleri soruyorsunuz. Ben bu şekilde kimseyi suçlayamam.»
«Bu bir suçlama olmayacak ki. Ben sadece sizin fikrinizi öğrenmek istiyorum.»
Yaşlı kadın umulmadık bir kesinlikle davrandı. «Elimde bir ip ucu yok. Hiçbir ip ucu yok. Lavinia bana açık açık

bir şey söylemedi. Evet, ben onun birinden kuşkulandığını düşünebilirim. Ama ya tamamiyle yanılıyorsam? O zaman sizi yanlış yola sürüklemiş ve bazı kötü şeylere sebebiyet vermiş olurum. Birinin adını vermekle hem fenalık, hem de haksızlık etmiş olmaz mıyım? Ayrıca bu konuda yamlıp yanılma-dığımdan da emin değilim.»
Miss Flete, dudaklarını büzerek kesin bir tavırla ve hatta öfkeyle genç adama baktı.
Luke, yenilgiyi sessizce kabul etmesini bilenlerdendi. Genç adam, Miss Flete'in adalet duygusunun ve henüz anlı-yamadığı başka bir şeyin kendi aleyhine çalıştığını seziyordu. Nazik bir tavırla ayağa kalkarak, «Allahaısmarladık,» dedi. Daha sonra tekrar dönüp, saldırıya devam etmek niyetindeydi, ama halinden hiç belli değildi bu. «Uygun bulduğunuz şekilde hareket etmekte haklısınız, Miss Flete. Yardımlarınız için teşekkür ederim.»
Honoria Flete, genç adamı kapıya kadar geçirirken o eski emin tavırları pek kalmamıştı. «Yanlış bir fikir edinmenizi...» diye başladı. Son cümleyi tamamlamayarak, başka bir şey söyledi. «Size başka şekilde yardım edebilirsem, bunu memnunlukla yaparım. Aklınıza bir şey gelirse benimle konuşmaktan çekinmeyin.»
«Teşekkür ederim. Bu konuşmamızı kimseye tekrarlamazsınız değil mi?»
«Tabiî tekrarlamam. Kimseye bir tek kelime bile söyleyecek değilim.» Luke, içinden, «Bu sözünü tutacağını umarım,» diye geçirdi. Yaşlı kadın, devam etti. «Bridget'e selâm söyleyin. Ne kadar güzel bir kız değil mi? Çok da zeki, onunla mutlu olacağını umarım.» Luke, kendisine merakla bakınca da ilâve etti. «Yani Lord Easterfield'le evlendiği zaman demek istiyorum... Aralarında çok yaş farkı var.»
«Gerçekten öyle.»
Honoria Flete, içini çekti. Sonra da Luke'un hiç beklemediği bir şey söyledi. «Biliyor musunuz, ben bir zamanlar Gordon'la nişanlıydım...»

Luke, hayretle yaşlı kadına bakakaldı. Honoria Flete, başını sallayarak, hüzünle gülümsedi. «Onunla yıllarca önce nişanlıydık tabiî. Çok yetenekli bir çocuktu.

Biliyor musunuz, kendi kendini yetiştirmesi için ona ben yardım ettim. Onun başarıya ulaşma azmi ve cesaretiyle iftihar ederim.» İçini çekti. «Tabiî ailem bu nişanı hiç hoş karşılamadılar. O günlerde sınıf farkının üzerinde çok durulurdu.» Bir iki dakikalık bir sessizlikten sonra ekledi. «Gordon'un yükselişini yakından izledim. Bence ailem onun hakkında verdiği hükümde yanılmıştı.» Sonra gülümseyerek, bakışıyla Luke'a selâm verdi. «Güle güle, Mr. Fitzwilliam.»
Luke, düşüncelerini bir düzene sokmaya çalışıyordu. Genç adam, Miss Flete'in 'yaşlı' olduğuna kanaat getirmişti. Oysa şimdi kadının daha altmışına gelmediği anlaşılıyordu. Her halde Lord Easterfield ise ellisini geçkindi. Luke, «Honoria Flete, Lord Easterfield'den birkaç yaş büyük sanırım,» diye düşündü. «Ama işte o kadar. Ve o Bridget'le evlenecek. Bridget ise yirmi sekiz yaşında. Genç, hayat dolu bir kız. Allah kahretsin! Bunu düşünmenin sırası değil. Aklımı kendi işime vermeliyim.»
13
Amy Gibbs'in halası Mrs. Church, hiç de hoş bir yaratık değildi. Sivri burnu, hilekâr bakışlı gözleri ve hiç durmayan dili Luke'un midesini bulandırdı âdeta. Kadınla sert bir tavırla konuştu ve hayretle bunun yararlı olduğunu da gördü. Luke, Mrs. Church'e, «Sorularıma elinizden geldiğince doğru dürüst cevap verin,» dedi. «Eğer bir şeyi saklar veya gerçekleri değiştirmeye kalkışırsanız, sizin için hiç iyi olmaz.»
«Evet, efendim. Anlıyorum. Size her şeyi elimden geldiği kadar anlatacağımdan emin olabilirsiniz. Şimdiye kadar polisle bir işim olmadı...»

Luke, cümleyi tamamladı. «Ve olmasını da istemiyorsunuz. Eğer dediğimi yaparsanız, buna gerek kalmaz. Yeğeniniz Amy Gibbs hakkında bilgi istiyorum. Arkadaşları kimlerdi? Kaç parası vardı? Size hiç dikkatinizi çeken veya tuhafınıza giden sözler söyledi mi? Önce arkadaşlarından başlayalım. Kimlerdi onlar?»
Mrs. Church, yan gözle genç adama sinsi sinsi baktı. «Erkekleri kasdediyorsunuz değil mi?»
«Amy'nin kız arkadaşları yok muydu?»
«Eh, pek de vardı sayılmaz. Tabiî birlikte çalıştığı kızlar vardı ama Amy onlarla pek dostluk etmezdi. Çünkü...»
«Erkeklerin ahbaplığım tercih ederdi. Haydi bakalım, bana Amy'nin erkek arkadaşlannı anlatın.»
«Aslında o garajda çalışan Ham Harvey'le insanlıydı efendim. Harvey, çalışkan, ciddî ve iyi bir gençtir. Amy'e kaç kez, 'Ondan daha iyisini bulamazsın,' dediğimi hatırlıyorum.»
Luke, kadının sözünü kesti. «Ya diğerleri?»
Kadın, yine ona sinsi sinsi baktı. «Her halde antikacı dükkânı olan 'centilmen'i kasdediyorsunuz, efendim. Doğrusu Amy'nin onunla ahbaplık etmesi hiç hoşuna gitmiyordu. Bunu açıkça söyleyebilirim. Ben namuslu bir kadınım. Böyle işlerden de hoşlanmam. Ama.zamane kızları malûm. Onlara söz de geçirilmiyor. Hep kendi bildiklerini okuyorlar. Tabiî ondan sonra da pişman oluyorlar, o da başka.»
, Luke, çabucak sordu. «Amy de bu dostluk yüzünden pişman oldu mu?»
«Hayır, sanmıyorum, efendim.»
«Amy, öldüğü gün Doktor Thompson'a muayeneye gitmiş. Bunun asıl nedeni o macera değil miydi?»
«Hayır, efendim. Olmadığından hemen hemen eminim. Hatta bu konuda yemin de edebilirim. Amy, biraz rahatsızdı ama bunun nedeni soğuk algınlığıydı. Fena halde öksürüyordu. Mesele tahmin ettiğiniz gibi değildi. Bundan eminim.»

«Bu sözünüze inanıyorum. Amy'le Sorty'nin arasındaki dostluk ne dereceye kadar ilerlemişti?»
Mrs. Church, anlamlı anlamlı güldü. «Bilmiyorum, efendim. Amy'nin bana sırlarım söylemek gibi bir âdeti yoktu.» Luke, sert sert, «Ama onlar bir hayli ileri gitmişlerdi, değil mi?» diye homurdandı.
Mrs. Church, sakin bir tavırla cevap verdi. «Köyde o "centilmen'den pek iyi sözetmezler, efendim. Acayip şeylerle meşgulmüş. Şehirden arkadaşları geliyor ve garip toplantılar yapıyorlarmış... Özellikle Cadılar tarlasında.» «Amy de o

toplantılara gidiyor muydu?» «Zannedersem bir kez gitti, efendim. Gece sabaha kadar orada kaldı, Lord hazretleri de bunu duydu, efendim. Amy o sırada malikânede çalışıyordu. Lord Easterfield, o olaydan dolayı Amy'i azarladı. Yeğenim de ona karşı gelmeye kalktı. Tabiî o zaman Lord hazretleri de kendisini kovdu. Böyle birşey olacağı belliydi tabiî.»
«Amy size çalıştığı evlerde olanları anlatır mıydı?» Mrs. Church, başını salladı. «Pek anlatmazdı, efendim. O daha çok kendi maceralarıyla meşguldü.»
«Amy bir süre de Horton'larda çalıştı değil mi?» «Hemen hemen bir yıl, efendim.»
«Oradan neden çıktı?»
«Daha iyi bir işe girebilmek için, efendim. O sırada Malikânede bir yer boşalmıştı. Tabiî ücret de daha iyiydi.»
Luke, «Mrs. Horton öldüğü sırada Amy de onlarda çalışıyordu, değil mi?» diye sordu.
«Evet, efendim. Amy bu yüzden çok şikâyetçiydi. Zira iş iyice artmıştı. Evde iki hemşire vardı. Onlara da yemek ve kahvaltı vermek gerekiyordu.»
«Amy, avukat Mr. Abbot'un yanında çalıştı mı hiç?» «Hayır, efendim. Mr. Abbot'un işlerini bir karı koca görüyor. Amy bir keresinde Mr. Abbot'u görmek için onun yazıhanesine gitmişti. Ama neden gittiğini bilmiyorum.»
— 114 —
Luke, bu bilgi kırıntısının işine yarayacağını düşündü. Mrs. Church'un bu konuda başka birşey bilmediğini anladığı için de onu bu bakımdan sıkıştırmadı. «Köyde Amy'nin arkadaşlık ettiği başka kimse var mıydı? Başka bir 'centilmen'?»
«Bu konuda bildiklerimi tekrarlamak istemem.»
«Haydi, haydi, Mrs. Church. Bana her şeyin doğrusunu anlatmanızı istediğimi biliyorsunuz.»
«O adam bir centilmen değildi, efendim. Tersine Amy'e, onunla dostluk ederek kendisini alçattığını da söyledim.»
«Lütfen daha açık konuşur musunuz, Mrs, Church?»
«'Yedi Yıldız' meyhanesinden sözedildiğini işittiniz mi, efendim? Orası birinci sınıf bir yer değildir. Sahibi Harry Carter ise aşağılık bir adamdı. Ekseri de sarhoştu.»
«Amy onunla arkadaş mıydı?»
«Harry Carter'le bir iki kez dolaşmaya çıktıydı. Aralarında önemli birşey olduğunu sanmıyorum. Gerçekten sanmıyorum, efendim.»
Luke, düşünceli düşünceli başını salladıktan sonra, konuyu değiştirdi. «Tommy Pierce'i tanır mıydınız?»
«Mrs. Pierce'in oğlunu mu? Tabiî tanırdım. Haylazın biriydi. Her zaman bir mesele çıkarırdı.»
«O Amy'i sık sık görür müydü?»
«Ne münasebet! Tommy, Amy'e de oyun oynamaya kalksaydı, yeğenim onu yanından çabucak kovardı.»
«Amy, Miss Honoria Flete'in yanında çalışmaktan memnun muydu?»
«Orada biraz içi sıkılıyordu, efendim. Ücret de o kadar yüksek değildi. Ama tabiî Ashe malikânesinden o şekilde kovulduğu için daha iyi bir yer bulması da imkânsızdı.» ,
«Herhalde buradan gidebilirdi?...»
«Londra'ya mı demek istiyorsunuz, efendim?»
«Veya başka bir köye.»
— 115 —
Mrs. Church, başını dalladı. «Durum böyleyken, Amy Ashe'den ayrılmak istemiyordu.»
«'Durum böyleyken'den kasdiniz nedir, Mrs. Church?»
«Yani hem Ham Harvey, hem de antikacı dükkânının sahibi varken, demek istedim...» Luke, düşünceli bir tavırla başım salladı. Mrs. Church, sözlerine devam etti. «Miss Flete, çok iyi bir hanımefendidir. Ama pirinçlerin, gümüşlerin iyice parlatılmasmı, tozların alınmasını ve halıların güzelce silkelenmesini ister. Eğer Amy'nin başka eğlenceleri olmasaydı, Miss Flete'in yanında kesinlikle çalışamazdı.»
Luke, alaylı bir biçimde mırıldandı. «Anlıyorum...» Şöyle bir düşündü. Aklına Mrs. Church'e sorulacak başka bir soru gelmiyordu. Kadından bütün bildiklerini öğrendiğinden emindi.

Genç adam, son bir saldırıda bulunmaya karar verdi. «Herhalde bütün bu soruların nedenini tahmin edebiliyorsunuz. Amy, biraz esrarlı bir şekilde öldü. Bunun bir kaza olduğundan pek emin değiliz. Bunun ne anlama geldiğini anlıyorsunuz, değil mi?»
Mrs. Chruch, âdeta sevinçle, «Cinayet...» diye mırıldandı.
«Evet. Şimdi... Amy'nin bir cinayete kurban gittiğini farzedelim. Sizce bu işi kim yaptı?»
Mrs. Chruch, ellerini önlüğüne kuruladı. Sonra anlamlı anlamlı, «Herhalde polise doğru yolu gösterene mükâfat verirler,» dedi.
Luke, cevap verdi. «Belki...»
«Kesin birşey söylemek istemem...» Mrs. Church, aç bir insan tavrıyla kuru dudaklarını yaladı. «Ama o antikacı dükkânının sahibi tuhaf bir adam. Castor olayını ve o zavallı kızı hatırlıyorsunuz, değil mi? Daha sonra beş altı kızın başına da aynı felâket gelmiş. Belki bu Mr. Sorty'de >öyle bir adam...»

«Demek siz öyle düşünüyorsunuz?» «Bu pekâlâ mümkün. Öyle değil mi, efendim?» Luke, itiraf etti. «Evet.» Sonra, bir başka soruya geçiverdi. «Sorty, Derby günü mü buradaydı. Bu çok önemli bir nokta.»
Mrs. Church, hayretle genç adama baktı. «Derby günü mü?»
«Evet... On beş gün önce. Çarşamba günü.» Kadın, başını salladı. «Doğrusu bunu bilmiyorum, efendim. Mr. Sorty, çarşambaları köyde pek olmaz. Bazan Londra'ya gider. Zira çarşambaları her yer erken kapanır.» Luke, mırıldandı. «Demek her yer erken kapanıyor.» Kadının, zamanının çok değerli olduğuna ve bu kaybının telâfi edilmesi lâzım geldiğine dair imalı sözlerine aldırmayarak, oradan ayrıldı. Mrs. Church'den tiksinmişti âdeta, Buna rağmen kadınla yaptığı konuşma sayesinde eline bir iki ip ucu geçtiğini de düşünüyordu.
14
Olayları yeniden değerlendirdi. «Evet... Katil şu dört kişiden biri olmalı: Thomas, Abbot, Horton ve Sorty. Miss Flete'in tavırlarından da bu anlaşılıyor. Üzüntüsünden, tahmin ettiği kimsenin adını söylemeye yanaşmamasından... Hiç kuşkusuz katil, Ashe'dekilerin saygı gösterdiği biri. Herhalde Lavinia Fullerton da sırf bu yüzden meseleyi Scotland Yard'a haber vermesinin daha doğru olacağını düşündü... Ne yazık ki o öldü. Onun için bana yardım da edemeyecek... Şimdi delilleri gözden geçirip, bunlardan hangisinin katil olduğunu anlamaya çalışayım.
«Sorty: en parlak namzet o. Onu, kurbanlarla olan ilişkisi bakımından inceleyelim. Mrs. Horton. Doğrusu Sorty' aıin Lydia Horton'u neden ortadan kaldırdığını tahmin et-

I
mek zor. Ama adam onu kolaylıkla öldürebilirmiş. Horton, Sorty'nin karısına bir kocakarı ilâcı verdiğini ve Mrs. Hor-ton'un da bunu içtiğini söyledi. Sorty, bu ilâca — örneğin arsenik gibi bir zehir karıştırabilirdi. Ama asıl mesele şu: Neden?
«Şimdi sıra diğerlerinde: «Amy Gibbs, Sorty, Amy'i niçin öldürdü? Bunun cevabı meydanda. Kız adamın başına belâ olmuştu. Belki de Sorty'i dava etmeye bile kalkışacaktı. Yoksa Amy, o gece yarısı ayinlerinde Sorty'e yardım mı ediyordu? Adamı, olanları herkese anlatmakla tehdit mi etti? Lord Easterfield'in Ashe köyünde büyük nüfuzu var. Brid-get'in söylediğine göre de Lord, ahlak kurallarına sıkı sıkıya bağlı bir adam. Sorty, kötü birşey yaptığı ve Lord da bunu duyduğu takdirde herhalde adamın yakasına yapışacaktı. İşte Sorty bu yüzden Amy'i ortadan kaldırdı. Ama bu sadistçe bir cinayet değil. Sorty, kurbanını bu şekilde öldürmezdi sanırım.
«Sonra kim? Carter: Onun gece yansı ayinlerini bilmesi olanaksızdı. Yoksa Amy meyhaneciye bunu anlatmış olabilir miydi? Harry Carter'in güzel kızı bu işe karışmış mıydı? Sorty, onun peşinde mi dolaşmaya başlamıştı? Şu Lucy Carter denilen kızı bir görmeli. Belki meyhaneci Abbot'a olduğu gibi, Sorty'e de küfretmişti. Bu yüzden Sorty öfkelenmişti belki. Nasıl olsa antikacı o ana dek birkaç kişiyi öldürmüştü. Yeni birini ortadan kaldırmaktan da çekinmeyecekti.
«Sıra Tommy Pierce'de. Sorty, Tommy Pierce'i neden öldürdü? Bunun yanıtı basit. Tommy, Sorty'e gece yarısı ayinlerinde yardım ediyordu. Belki sonradan bunu

herkese anlatacağını söyledi. Belki de bu ayinlerden sözetmeye başlamıştı bile. Onun için Sorty onun ağzını kapattı.
«Doktor Humbleby? Sorty, Dr. Humbleby'i neden ortadan kaldırdı? Bunun yanıtı da kolay. Humbleby doktordu, Sorty'nin dengesiz bir tip olduğunu anlamıştı. Belki bu konuda bir şeyler yapmaya da hazırlanıyordu. Peki ama, Sorty,,

Humbleby'nin kan zehirlenmesinden ölmesini nasıl sağladı? Yoksa bu bir raslantı mıydı? Doktor başka bir şeyden öldü de, herkes adamın parmağmdaki yara yüzünden yanlış sonuca mı vardı?
«Sonuncu: Lavinia Fullerton. Çarşambaları dükkân erken kapanıyormuş. Sorty o gün Londra'ya gitti. Acaba onun arabası var mı? Hoş bu da önemli değil ya, Sorty, Miss Ful-lerton'un kendisinden kuşkulandığını anlamıştı. Scotland Yard'dakilerin, kadının anlattıklarına inanacaklarından korkuyordu. Acaba adam sabıkalı mı?.
«Sorty aleyhindeki suçlamalar bunlar. Peki adamın lehindeki noktalar. Bir kere Miss Honoria Flete'in düşündüğü adam o değil. Ayrıca Sorty kafamdaki o belirkin katil hayaline de uymuyor. Bana cani daha çok doktor Thomas'a benzer biriymiş gibi geliyor.
«Şimdi Thomas'ı ele alalım. Ben onunla konuştuktan sonra kendisini hemen kuşkulular listesinden sildim. Hoş, nazik bir adam. Ama — eğer yanılmıyorsam — yakalamaya çalıştığım katil de hoş ve kibar bir insan.
«Şimdi olayları inceleyelim. Doktor Thomas, Amy Gibbs'i neden öldürdü? Doğrusu doktorun kızı öldürdüğünü hiç sanmıyorum. Ama Amy, cinayete kurban gittiği gün doktoru görmüş. Ve adam ona öksürük şurubu da vermiş. Belki şişede şurup değil, zehir vardı. Amy'nin zehirlendiği anlaşılınca hangi doktor çağrıldı acaba? Humbleby mi? Yoksa Thomas mı?
«Tommy Pierce? Dr. Thomas'm onu öldürmesi için de bir neden yok ortada. Zaten Doktor Thomas konusunda cinayetler için kolay kolay bir neden bulunmuyor. Carter melesinde de öyle. Haydi Amy, Tommy ve meyhaneci Doktor Thomas'm bir sırrını biliyordu diyelim... Hah, tabiî bu Mrs. Horton'un ani ölümünün içyüzü olabilir. Kadına doktor Thomas bakıyormuş. Evet, olabilir...
((Gelelim Humbleby'nin ölümüne... Bu kolay. Yaşlı dok-

tor, Thomas'm kızıyla evlenmesini istemiyor, ayrıca genç adamla münakaşa da ediyormuş. Ayrıca Thomas, Dr. Hum-bleby'nin septisemiye tutulmasını da sağlamış olabilir...
«Lavinia Fullerton? Onun ölümüne neden bulmak güç. Dr. Thomas'm o gün Ashe'de olmadığı biliniyor. Thomas, doğuma gittiğini söylemiş. Bu da doğru olabilir tabii. Ama adamın arabasıyla Ashe'den ayrıldığı da kaçınılmaz bir gerçek.»
Luke, içini çekerek başını salladı. «Abbot?... O da kafamdaki katile uyuyor. Normal, hali vakti yerinde, saygı gösterilen bir adam. Ayrıca kendinden emin ve kibirli. Katillerin çoğu böyledir zaten. Amy Gibbs, bir gün ona gitmiş. Neden? Kız ne istiyormuş? Sonra Tommy'nin gördüğü ve bir kadından geldiği anlaşılan o mektup meselesi var. O mektubu Amy mi yazmıştı? Yoksa bu mektup Mrs. Horton'dan mıydı? Burada avukata başka mektup yazabilecek kim var? Bu önemli bir şeymiş ki, Abbot Tommy'e fena halde kızmış.
«Carter? Meyhaneci, Abbot'a kızı dolayısıyla kızıyormuş. Herhalde avukat bir rezalet çıkarmasını istemezdi.
«Abbot, Humbleby'le de kavgalıymış... Başka? Herhalde Abbot, yaşlı doktoru nasıl öldüreceğini düşünürken gözlerinde o korkunç anlam belirmişti. Lavinia Fullerton'un da bunu farkettiğini sezdi. Kadının peşinden Londra'ya gitti. Ab-bot'un arabası var mı? Yoksa Londra'da bir otomobil mi kiraladı? Her ne hal ise... Avukat, Derby günü köyde değilmiş.»
Luke, tekrar durdu. «Sıra Horton'da... Horton, karısını öldürmüştü diyelim. Kadın huysuzun biriymiş. O ölünce adama da bir hayli para kalmış.
«Sonra? Amy Gibbs... Bu da akla yakın. Kız o sırada Horton'larda çalışıyormuş. Belki adamın Lydia Horton'a çay veya çorba içirdiğini gördü. Tabiî durumu, kadın öldükten sonra anladı. Horton'a şantaj yapmaya kalktı. Ya sarhoş meyhaneci Carter? Belki Amy ona Horton'un karısını öldürdüğünden kuşkulandığını söylemişti?

«Tommy Pierce'a gelelim... Çocuk fazla meraklıymış. Belki de Abbot'a gelen mektıap Mrs. Lydia Horton'dandı ve liadm kocasının kendisini zehirlemeye çalıştığından kuşkulandığını yazıyordu... Evet bu olabilir.
«Ama şimdi bir güçlükle karşılaşıyoruz... Humbleby'nin ölümü. Horton onu neden öldürmüş olsun? Belki Humbleby, Lydia Horton'un durumundan kuşkulanmaya başlamıştı. Horton, karısını' etkileyerek mahsus ona doktorunu değiştirtti. Ama adam neden uzun zaman sonra Humbleby'i öldürmeye kalksın? Ayrıca septisemi meselesi de zor.
«Lavinia Fullerton... Bu kolay. Horton'un arabası var. Bunu ben de gördüm. Derby günü de köyde değilmiş. Yanşa gitmiş. Horton gerçekten soğukkanlı bir katil mi? İşte bu sorunun cevabını bilebilseydim.» Luke, ileriye doğru bakıyordu. Kaşları iyice çatılmıştı. «Miss Honoria Flete kimden kuşkulanıyor? Abbot'dan mı? Horton'dan mı? Bana yeni deliller gerek. Bir olay daha olsaydı, o zaman işin iç yüzünü anlardım.»
Luke, birdenbire durakladı. «Allahım... Ben galiba yeni bir cinayetin işlenmesini istiyorum...»
15
'Yedi Yıldız' meyhanesinde Luke sıkıntılı bir tavırla birasını içiyordu. O içeri girer girmez, konuşma birdenbire durmuştu. Şimdi de köylüler gözleriyle onun bütün hareketlerini takip ediyorlardı. Luke tezgâhın arkasında duran siyah saçlı, kırmızı yanaklı güzel kızla konuşmaya çalıştı. Meyhanecinin kızı Lucy Carter'di bu. Kız yalnızca kıkırdayıp durmuştu. Sonunda meyhanede oturmakla eline birşey geçmeyeceğini anlayan genç adam, biranın parasını vererek, dışarı çıktı.
Yoldan, nehrin üzerini aşan köprüye, doğru gitti. Tam

köprüde durmuş, sulara bakarken arkasından titrek bir ses geldi.
«Evet, işte orası... Harry nehire oradan yuvarlandı.»
Luke, başını kaldırdı. Yanma gelen meyhanede kendisiyle konuşmaya yanaşmayan köylülerden biriydi. Ama adamın meyhanecinin ölümünü anlatmaktan büyük bir zevk alacağı anlaşılıyordu. Yaşlı köylü, «Dibe kadar indi,» diye devam etti. «Başı çamura saplandı.»
Luke, kayıtsız bir tavırla, «Belki onu biri itti...» diye mırıldandı.
Köylü, başını salladı. «Olabilir...» Bir an durdu. «Ama bunu kim yapabilirdi?»
«Belki meyhanecinin düşmanları vardı. Duyduğuma göre Carter içtiği zaman fazla küfredermiş.»
«Doğrusu onun küfürlerini dinlemek bir hayli eğlenceli olurdu. Harry Carter, sözünü sakınanlardan değildi. Ama kimse bir adamı sarhoş diye nehire itmez.»
Luke, münakaşaya kalkışmadı. Anlaşılan köylülere göre sarhoş bir adamı suya atmak, mertliğe sığmayacak bir şeydi. Bu fikir yanındaki adamı bayağı şaşırtmıştı. Luke, mırıldandı. «Acı bir olay bu.»
Yaşlı köylü, «Karısı için pek acı sayılmaz,» diye cevap verdi. «Mrs. Carter'le Lucy'nin çok üzüldüklerini sanmıyorum.»
«Belki başkaları da meyhanecinin ortadan kalkmasına memnun olmuşlardır.»
Köylü, omuzlarını kaldırdı. «Belki... Ama Harry Carter aslında zararsız bir adamdı...»
Meyhaneci hakkındaki bu tatlı sözlerden sonra Luke, yaşlı adamdan ayrıldı. Eski Wych konağına doğru yürüdü, öndeki iki oda kütüphane haline sokulmuştu. Luke, üzerinde 'Müze' yazılı bir kapıdan arkaya geçti. Vitrinlerdeki pek de heyecan uyandırmayan kalıntıları seyretti. Romalılar devrinden kalma birkaç vazo ve para. Güney Denizlerinden ge-

I
tirilmiş şeyler. Bir Malaya başlığı. Mr. Horton tarafından müzeye hediye edildiği anlaşılan Hint tanrısı heykelcikleri. Bunların içlerinde gayet aksi suratlı bir Buda da vardı. Daha ilerideki vitrinde ise Mısır'dan geldiği iddia edilen bir takım boncuklar duruyordu.
Luke, yeniden hole çıktı. Görünürlerde kimse yoktu. Genç adam merdivenlerden üst kata çıktı. Arka tarafa giderek, bir pencerenin önünde durdu. Herhalde Tommy burada pervaza oturmuş, ıslıkla bir şarkı çalarken elindeki bezle de zaman zaman camı siler gibi yapmıştı. Sonra biri içeri girmişti. Onun geldiğini duyan çocuk,

ne kadar çalışkan olduğunu göstermek için pencereden biraz dışarı sarkarak, camı telâşla parlatmaya başlamıştı. Sonra katil Tommy'nin yanına yaklaşmış, onunla konuşurken çocuğu birdenbire aşağıya itivermişti.
Luke, döndü. Tekrar aşağıya inerek, bir iki dakika holde durdu. Kimse onun içeri girdiğini görmemiş, hiç kimse yukarı çıktığını farketmemişti. Luke, kendi kendine, «Herhangi bir kimse bu cinayeti işleyebilirdi,» dedi. Kütüphane kısmından ayak sesleri geldi. Masum olduğu ve başkaları tarafından görülmeye aldırmadığı için yerinden kımıldamadı. Ama görünmek istemese, bir adımda müzeye girip saklanması işten bile değildi.
Kütüphaneden, koltuğunun altında bir sürü kitapla Ho-noria Flete çıktı. Yaşlı kadın, eldivenlerini giymekle meşguldü. İşinden pek memnun olduğu yüzündeki ifadeden anlaşılıyordu. Luke'u görünce, yüzü aydınlandı. «Ah, Mr. Fitz-william,» diye bağırdı. «Müzemize mi bakıyordunuz? Korkarım orada pek fazla birşey yok. Lord Easterfield burası için ilginç eşyalar getirteceğinden sözediyor.»
«Öyle mi?»
«Evet, modern bazı şeyler. Londra'daki 'Bilim Müzesi'n-deki eşyalar gibi. Lord Easterfield, bir uçak ve lokomotif modelinin iyi olacağını düşünüyor. Ayrıca kimyevi bazı şeyler de getirtecek.»

«Herhalde bunlar müzeye daha neşeli bir hava verir.» ' «Evet. Bence bir müze yalnız geçmişe ait kalıntılarla doldurulmamalıdır.»
«Evet. Belki haklısınız.»
(«Sonra besin bölümü de olacak... Kalori ve vitaminler... Lord Easterfield, vücut sağlamlığı kampanyası açtı.»
«Evet, geçen gün bundan sözediyordu.»
«Bu günlerde en moda olan şey de o. Öyle değil mi? Lord Easterfield bana Wallerman laboratuvarlannı da gezdiğini anlattı. Mikroplardan, bakterilerden sözetti. Onu dinlerken tüylerim diken diken oldu. Ayrıca sivrisinekleri, uyku hastalığını ve bir de pek anlıyamadığım bir karaciğer illetini de anlattı.»
Luke, neşeyle, «Herhalde bunu Lord'un kendisi de anlı-yanıamıştı,» diye cevap verdi. «Hattâ söylenenlerin hepsini yanlış anladığımdan da eminim. Bence siz Lord Easterfield' den çok daha akıllı ve anlayışlısınız, Miss Flete.»
Honoria Flete, ciddî bir tavırla, «Teşekkür ederim, Mr. Fitzwilliam,» dedi. «Yine de, bana sorarsanız, kadınlar erkekler kadar derin düşünemiyorlar.»
Luke, Lord Easterfield'in hiçbir şeyi düşünemediğini söylememek için kendisini güç tuttu. Onun yerine, «Demin önce müzeye girdim,» diye mırıldandı. «Sonra da gidip en üst kattaki pencereye baktım.»
«Yani Tommy'nin...» Honoria Flete, titredi. «Çok korkunç birşey bu.»
«Evet. İnsan olayı düşününce fena oluyor. Bir saat kadar da Amy'nin halası Mrs. Church'le konuştum. Hoş bir kadın değil.»
«Evet, biliyorum.»
Luke, «Ona biraz sert davranmak zorunda kaldım,» dedi. «O benim Scotland Yard'dan geldiğimi sandı galiba.»
Miss Flete'in yüzündeki anlamın birdenbire değiştiğini

farkederek durakladı. Kadın, «Ah...» diye bağırdı. «Bence hiç doğru yapmadınız, Mr. Fitzwilliam.»
Luke, başını salladı. «Ben aynı kanıda değilim. Bu kaçınılmaz bir durumdu artık. O kitap hikâyesi pek de inanılmayacak bir hal almaya başlamıştı. O bahaneyle fazla bir ilerleme kaydetmem artık olanaksızdı. Doğrudan doğruya olaylarla ilgili sorular sormak zorundaydım.»
Honoria Flete'in yüzünde hâlâ endişeli bir anlam vardı. Kadın ağır ağır başım salladı. «Ama böyle bir yerde herşey çok çabuk duyulur.»
«Yani herkesin, arkamdan, işte detektif gidiyor, diyeceklerini mi kasdediyorsunuz? Artık bu önemli değil. Belki bu sayede daha çok şey öğrenebilirim.»
«Benim düşündüğüm bu değildi.» Miss Flete'in soluğu kesilmiş gibiydi. «Benim kasdettiğim şuydu: şimdi o adam da bu durumu öğrenecek. Sizin onun peşinde olduğunuzu anlayacak.»
Luke, ağır ağır, «Herhalde,» dedi.

Miss Flete, bağırdı. «Bunun ne kadar tehlikeli birşey olduğunun farkında değil misiniz?»
Luke, nihayet onun ne demek istediğini anladı. «Yani — yani katil beni de mi öldürmeye kalkacak?»
«Evet.»
Genç adam, mırıldandı. «Çok garip... Bu hiç aklıma gelmemişti. Herhalde en iyisi de bu olur.»
Honoria Flete, heyecanla, «Galiba o — onun ne kadar zeki bir adam olduğunun farkında değilsiniz,» diye bağırdı. «Üstelik çok da tedbirli. Şunu da unutmayın: onun bu işte çok tecrübesi var. Hattâ belki bizim tahminimizden de fazla.»
Luke, düşünceli düşünceli, «Evet,» dedi. «Herhalde öyle.»
Yaşlı kadın, haykırdı, «Ah, bu iş hiç hoşuma gitmiyor. Açıkçası endişelenmeye başladım!»
— 125 —
Luke, şefkatle cevap verdi. «Endişelenmeyin. Kendimi korumaya çalışacağım. Bundan emin olabilirsiniz. Açıkçası ben kuşkululer listesini iyice kısalttım. Zaten katilin kim olduğunu da seziyorum bir bakıma.» Honoria Flete çabucak başını kaldırdı. Luke, ona sokuldu. Sesini alçaltarak, «Miss Flete,» diye fısıldadı. «Sizce hangisi — Doktor Thomas mı, yoksa Abbot mu katil? Hangisi cani olabilir?»
«Ah!» Honoria Flete, elini göğsüne bastırdı. Telâşla geriledi. Luke'la gözgöze geldiler. Yaşlı kadının bakışlarında genç adamı şaşırtan bir anlam belirmişti yeniden. Luke, bunun sabırsızlık ve bu duyguya yakın ikinci bir duygu olduğunu sezdi. Ama bunun ne olduğunu da yine anlıyamadı. Miss Flete, «Birşey söyleyemiyeceğim,» dedi.
Tuhaf bir ses çıkararak döndü. Bir iç çekişiyle, hıçkırığı andırıyordu bu. Luke da onu sıkıştırma fikrinden vazgeçti. «Eve mi gidiyorsunuz Miss Flete?»
«Hayır. Bu kitapları Mrs. Humbleby'e götürecektim. Siz malikâneye giderken, o evin önünden geçeceksiniz. Oraya kadar birlikte yürüyelim.»
Luke, mırıldandı. «Çok güzel olur...»
Merdivenlerden yan yana inerek, sola döndüler. Köy meydanından geçtiler. Luke, başını çevirerek eski muhteşem konağa baktı. «Babanızın zamanında bina herhalde olağanüstü güzeldi.»
Honoria Flete, içini çekti. «Evet... Konakta hepimiz çok mutluyduk. Konağın yıkılmadığına ne kadar sevindiğimi bi-lemezsiniz. Eski evlerden çoğunun yerine yenileri yapılıyor artık.»
«Biliyorum. Üzünülecek birşey bu.»
«Üstelik yenilerin çoğu da eskiler kadar sağlam ve güzel olmuyor.»
«Onların eskiler gibi yıllarca güneşe ve soğuğa göğüs gerebileceklerini sanmıyorum.»
Miss Flete, «Tabiî,» dedi. «Yeniler de çok derli toplu.
— 126 —
Daha çabuk derlenip toplanıyorlar. Öyle yerleri fırçalanması gereken koskocaman, soğuk koridorları yok.»
Luke başını salladı. «Evet...»
Dr. Humbleby'nin evinin bahçe kapısına geldikleri zaman Honoria Flete, tereddütle durdu. «Ne kadar güzel bir akşam... Eğer sizce bir mahzuru yoksa sizinle biraz daha yürüyeyim. Bu havada dolaşmak hoşuma gitti.»
Biraz şaşıran Luke, bunun kendisini çok memnun edeceğini mırıldandı. Zira hava Luke'un hiç de güzel bir akşam diye tanımlayabileceği gibi değildi. Şiddetli bir rüzgâr esiyor, ağaçların dallarını âdeta öfkeyle sarsıyordu. Genç adam, «Neredeyse fırtına çıkabilir,» diye düşünmekteydi. Fakat tek eliyle şapkasını tutmakta olan Honoria Flete, yanında büyük bir hoşnutlukla yürüyordu. Soluk soluğa kalmış olmasına rağmen yine de konuşmaktaydı.
Saptıkları tenha bir patikaydı. Dr. Humbleby'nin evinden Ashe malikânesine kestirmeden gitmek isteyen ana yoldan ayrılıp, bu patikaya sapmak zorundaydı. Bu, malikânenin arka kapısına gidiyordu. Bu kapı, öndeki gibi demirden süslü, kocaman birşey değildi. Yine de arka kapının yanındaki iki sütunun üzerinde pembe mermerden oyulmuş, ananas şeklinde iki saksı vardı. Luke, saksılara neden ananas biçiminin verildiğini bir türlü öğrenememişti. Galiba Lord Easterfield, ananas biçiminin kibar ve zarf olduğunu düşünüyordu. Arka kapıya yaklaşırlarken,

kulaklarına hiddetli bir ses geldi. Biraz sonra da Lord Easterfield'i gördüler. Lord şoför üniforması giymiş olan genç bir adamın karşısına dikilmişti.
«Seni kovuyorum,» diye haykırıyordu. «Duyuyor musun? Seni kovuyorum!»
«Bu seferlik kusurumu bağışlayın, my lord.»
«Hayır. Asla bağışlamam. Benim arabamı alırsın ha? Benim arabamı! Üstelik içmiş olduğun da belli!... Evet içmişsin ya! İnkâra kalkışayım deme! Malikânemde üç şeye

tahammül edemiyeceğimi söylemiştim. Biri sarhoşluk! İkincisi ahlâksızlık! Üçüncüsü küstahlık!»
Adam sarhoş değildi ama dili çözülecek kadar da içmişti anlaşılan. Birdenbire tavırları değişiverdi. «Ona tahammül edemezmiş, buna tahammül edemezmiş! Seni gidi akbaba seni! Senin malikânen ha? Babanın köyde ayakkabı tamircisi olduğunu bilmediğimi mi sanıyorsun? Ortalıkta horoz gibi kurula kurula dolaştığını gördükçe gülmekten çatlıyoruz. Sen kim oluyorsun bakayım? Sen de benim gibi bir adamsın işte. Kendini benden üstün tutmaya da kalkma!»
Lord Easterfield, mosmor kesildi. «Benimle bu şekilde nasıl konuşabiliyorsun? Küstah!»
Genç şoför, tehdit edercesine bir tavırla ona doğru bir adım attı. «Eğer koca göbekli, küçücük bir domuz olmasaydın, çenene yumruğu indirirdim. Hem de büyük bir zevkle.»
Lord Easterfield, telâşla geriledi. Ayağı bir köke takıldığı için de yere oturuverdi. O sırada Luke yaklaşmıştı. Şoföre sert bir sesle, «Çabuk defol,» dedi.
Adamın öfkesi geçmiş, aklı başına gelmişti. Yüzünde korku dolu bir ifade vardı. «Afedersiniz, efendim. Ne olduğunu ben de anlayamadım. Gözlerim kararmıştı. Bunun nedenini de bilmiyorum.»
Luke, «Bunun nedeni içki olmalı,» diye cevap verdi. Sonra da eğilerek Lord Easterfield'in kalkmasına yardım etti.
Şoför, kekeledi. «Afedersiniz, my lord.»
Lord Easterfield, «Seni pişman edeceğim, Rivers,» diye homurdandı. Hiddetinden sesi titriyordu. Adam bir an tereddüt etti. Sonra da ayaklarını sürüye sürüye uzaklaştı. Lord arkasından bas bas bağırıyordu. «Küstah herif! Benimle öyle öyle konuşmaya cüret etti ha? Benimle! O adamın başına gelecek bir belâ var! Haddini bilmiyor. Karşısındakine saygı göstermiyor. Bu adamlar için yaptıklarımı düşünüyorum da. Onlara gayet dolgun ücret veriyorum, her türlü ra-

hatlarını sağlıyorum. Çalışamıyacak kadar yaşlanınca maaş bağlıyorum. Nankörler! Alçak nankörler!»
Öfkesinden az kalsın boğuluyordu. Sonra biraz geride sessiz sedasız duran Miss Flete'i farketti. «Honoria, sen misin? Böyle çirkin bir sahneye tanık olduğun için üzüldüm. Adamın söyledikleri...»
Yaşlı kadın, ciddî bir tavırla, «Korkarım o kendinde değildi,» diye cevap verdi. «Sarhoştu o. Meselenin iç yüzü bu. Sarhoştu.»
Luke, «Kafayı çektiği anlaşılıyor,» dedi.
«Onun ne yaptığını biliyor musunuz?» Lord Easterfield, bir genç adama, bir yaşlı kadına baktı. «Arabamı alıp gitmiş. Herhalde benim bu kadar çabuk döneceğimi bilmiyordu. Bridget, iki kişilik otomobille beni Lyne'e götürdü. Bu adam ise büyük bir küstahlıkla bir kızı — zannedersem meyhanecinin kızı Lucy Garter'i — benim arabama bindirerek dolaştırdı!»
Miss Flete, usulca, «Çirkin bir şekilde davranmış,» dedi.
Lord Easterfield, biraz rahatlamış gibiydi. «Değil mi ya?»
«Onun yaptığına pişman olacağından eminim.»
«Onu ben pişman edeceğim.»
Honoria Flete, hatırlattı. «Onu kovdun zaten.»
Lord Easterfield, başını salladı. «O adamın sonu fenaya varacak.» Omuzlarım geriye atarak, dikleşti. «Eve gel de bir hadeh seri iç, Honoria.»
«Teşekkür ederim, bu kitapları Mrs. Humbleby'e götürmem gerek.» Gülümseyerek, Lord'îa Luke'a başıyla selâm verdi. Sonra dönerek uzaklaştı. Kadında bir çocuğu bir partiye götürüp dönen bir dadı hali vardı.

Bu yüzden Luke, birdenbire, «Miss Flete, benimle buraya kadar, sırf beni korumak için mi geldi?» diye düşündü. Katilin yolda bana saldıracağım mı sanıyordu?» Bu saçma bir fikirdi ama...

Lord Easterfield'in sesi genç adamı daldığı düşüncelerden uyandırdı. «Honoria Flete çok becerikli bir kadındır.»
«Evet. Öyle sanırım.»
Lord Easterfield, evine doğru yürümeye başladı. Adımlarını tuhaf bir biçimde atıyor, zaman zaman da arkasını oğuşturuyordu. Birdenbire bir kahkaha attı. «Yıllar önce Honoria'yla nişanlıydım. O zamanlar bir hayli güzeldi. Şimdiki gibi sıska değildi. Düşünüyorum da o nişan bana pek tuhaf geliyor. Honoria'nın ailesi bu civarın en sayılan kimseleriydi.»
«Öyle mi?»
Lord Easterfield, dalgın dalgın mırıldandı. «Honoria'nın babası Mr. Flete, her şeyi idare ederdi. Kendisini gördün mü, muhakkak saygıyla yerlere kadar eğilmen gerekirdi. Eski kafalı ve haddinden fazla gururlu bir adamdı.» Yine bir kahkaha attı. «Honoria benimle evlenmek niyetinde olduğunu açıklayınca kıyamet koptu. İleri görüşlü bir insan olduğunu, eski göreneklere uyamıyacağım söyledi. Bunda çok da samimiydi. Fazla ciddî ve heyecanlıydı. Sınıflar arasındaki farkların kaldırılmasını istiyordu. Zaten hep ciddî konularla meşgul olurdu.»
«Demek sonra ailesi aranızdaki aşka engel oldu?»
Lord Easterfield, burnunu ovuşturdu. «Şey... Tam anlamıyla değil. Doğrusunu isterseniz Honoria'yla bir mesele yüzünden kavga ettik. Onun bir kuşu vardı. Şu durmadan cik cik öten kanaryalardan. O kuşlardan nefret ederim... Neyse... Zavallı kuşun boynu koptuydu... Ama artık bunun üzerinde durmak gereksiz. Onu unutalım gitsin.» Kötü bir hatırayı unutmak isteyen bir insan tavrıyla başını salladı. Sonra da kesik kesik, «Galiba,» diye mırıldandı. «Honoria beni hiçbir zaman bağışlamadı. Hoş, belki bu da normal.»
Luke, «Onun sizi bağışladığından eminim,» dedi.
Lord Easterfield, birdenbire neşeleniverdi. «Sahi mi? İşte buna memnun oldum. Honoria'ya saygım vardır. Becerikli

bir kadın ve tam bir 'lady'dir o. Bu günlerde bile önemli bir-şey bu. Kütüphaneyi de gayet iyi yönetiyor.» Başım kaldırdı. «Hah, işte Bridget geliyor.» Sesi değişmişti.
16
Bridget yaklaşırken Luke bütün adalelerinin kasıldığını hissetti. Tenis oynadıkları günden sonra genç kızla hiç yalnız kalmamışlardı. İkisi de birbirlerine yaklaşmamak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Luke, Bridget'e bir göz attı. Genç kız sinir bozacak kadar sakin, soğuk ve kayıtsızdı. Neşeyle, «Ben de neredeyse seni merak etmeye başlayacaktım, Gordon,» dedi.
Lord Easterfield, homurdandı. «Münakaşa ettim. O Rivers denilen küstah herif bugün Holls'u almış.»
Bridget, gülümsedi. «Leşe Majeste sayılır bu!»
«Bu işin şaka götürür yanı yok, Bridget. Mesele ciddî. Rivers, arabaya bir kızı bindirip gezdirmiş.»
«Herhalde yalnız (başına kırlarda dolaşmak kendisine bir zevk vermeyecekti.»
Lord Easterfield, dikleşti. «Malikânemde ahlâksızlık istemem. Böyle şeylere tahammülüm yoktur.»
«Bir kızı arabayla dolaştırmak ahlâksızlık değildir ki.»
«Araba benim olursa ahlâksızlık sayılır.»
«Bu ahlâksızlıktan da korkunç birşey. Hemen hemen kü-füre yakın birşey olur bu. Gordon, Gordon, seksi tamamiyle ortadan kaldıramazsın. Ayın ondördü. Yaz dönümü gecesi bu.»
Luke, bağırdı. «Sahiden öyle mi?»
' Bridget, ona bir göz attı. «Bu seni çok mu ilgilendiriyor?»
«Evet.»
Bridget, yeniden Lord Easterfield'e döndü. «Bugün ha-

na üç tuhaf yolcu geldi. Bir: Gözlüklü, şort ve mor erik rengi ipek bir gömlek giymiş bir adam... İki: Uzun bir elbise ve sandallar giymiş, kaşsız, bol bol uydurma Mısır boncukları takmış bir kadın... Üç: Uçuk mavi elbise ve ayakkabılar içinde göz alan şişman bir adam. Onların sevgili Mr. Sorty' mizin dostları olduğunu sanıyorum. Eğer köyde bir dedikodu yazarı olsaydı, herhalde gazetede şöyle birşey okunurdu: 'Biri kulağıma bu gece Cadılar Tarlasında neşeli şeyler olacağını fısıldadı...'»
Lord Easterfield, mosmor kesildi. «Buna göz yumamam!»
«Onlara engel de olamazsın, hayatım. Cadılar Tarlasına isteyen gidebilir.»
«Bu dinsizlerin orada ayinler yapmasına tahammül edemem. Onların içyüzünü 'Scandal' gazetesinde ifşa edeceğim!» Bir an durdu. «Not al, emi Bridget? Siddely hemen bu işle ilgilenmeye başlasın. Yarın Londra'ya gideceğim.»
Bridget, kayıtsız bir tavırla güldü. «Lord Easterfield, büyücülerle mücadele ediyor! Orta çağdan kalma batıl inançların hâlâ köylerde devam ettiği ortaya çıktı!»
Lord Easterfield, şaşkın şaşkın kaşlarını çatarak genç kıza baktı. Sonra da dönerek eve girdi.
Luke, tatlı tatlı, «Görevlerini daha iyi bir şekilde yerine getirmelisin, Bridget'ciğim,» dedi.
«Ne demek istiyorsun?»
«İşini kaybetmen çok acı olur. O ikiyüzbin sterlin henüz senin değil. Pırlantalarla inciler de öyle. Ben senin yerinde olsaydım, şimdiki halde dilimi tutar, alaylarıma düğünden sonra başlardım.»
Bridget, ona sakin sakin baktı. «Ne kadar da düşüncelisin, Luke'cuğum. Geleceğim için bu kadar endişe etmen pek hoş birşey.»
«Ben gerçekten iki kalpli ve düşünceli bir insanımdır.»
«Doğrusu bu meziyetlerini şimdiye dek farketmemiş-tim.»

«Öyle mi? İşte buna çok hayret ettim.»
Bridget, bir sarmaşık yaprağı kopardı. «Bugün neler yaptın bakalım?»
«Her zamanki gibi hafiyelik ettim.»
«Bir sonuç alabildin mi?»
«Politikacıların dediği gibi, 'Hem evet, hem hayır.' Ha, aklıma gelmişken. Evde âlet edevat var mı?»
«A, bir sürü... Sen nasıl birşey istiyorsun?»
ccişte yarayacak bir âlet olsun da... Gidip onlara bir bakayım.»
Luke on dakika sonra dolabın rafındaki âletlerin içinden istediklerini seçmişti. Bunları ceplerine koyarak, «Hepsinin de işime yarayacağından eminim,» diye mırıldandı.
«Birinin evine gizlice girmek niyetindesin galiba?»
«Belki.»
«Bu konuda fazla ketumsun...»
«E, neticede durum kanşık. Ben de garip bir vaziyetteyim. Cumartesi günkü tartışmamızdan sonra buradan çıkıp gitmem herhalde daha iyi olurdu.»
«Bir 'centilmen'in öyle hareket etmesi gerekirdi.»
«Fakat, o katil manyağın izinde olduğumdan eminim. Onun için de burada kalmaya mecburum. Eğer malikâneden ayrılıp, hana yerleşmem için iyi bir bahane bulabilirsen, bunu bana hemen söyle.»
Bridget, başını salladı. «Bu doğru olmaz. Herkes senin kuzenim olduğunu sanıyor. Ayrıca han Mr. Sorty'nih arka-, daşlarıyla dolu. Üstelik orada yalnızca üç oda var zaten.»
«Demek burada kalmak zorundayım. Bunun seni sıkacağını biliyorum ama ne yapalım?»
Bridget, ona bakarak tatlı tatlı güldü. «Ne zararı var? Çevremde birkaç hayranımın dolaşması her zaman hoşuma gider.»
Luke, takdirle, «İşte bu fevkalâde iğneli bir sözdü,» diye cevap verdi. «En beğendiğim yanın nedir biliyor musun,

1
Bridget? Şefkat denilen şeyden zerre nasibin olmaması. Neyse. Şimdi reddedilen âşık gidip, akşam yemeği için giyinsin.»

Akşam olaysız geçti. Luke, Easterfield'in anlattıklarım her zamankinden daha da büyük bir dikkatle dinleyerek adamın takdirini kazandı. Daha sonra salona geçtikleri zaman Bridget onlara baktı. «Nerede kaldınız?»
Luke, cevap verdi. «Lord Easterfield bana ilk gazetesini nasıl çıkardığım anlatıyordu. Zamanın nasıl geçtiğini farket-medik bile. Anlattıkları çok ilgi çekiciydi.»
Bridget'in halası Mrs, Anstruther, «Büyük saksılara dikilen o meyve ağaçları gerçekten çok hoş duruyor,» dedi. «Sen de terasın kenarına onlardan dizdirmelisin, Gordon.»
Ondan sonra havadan sudan konuştular.
Luke odasına erkenden çekildi. Ama yatmadı tabiî. Genç adamın başka plânları vardı. Saat on ikiyi çalarken, ayağına tenis ayakkabıları giymiş oln Luke, usulca merdivenlerden indi. Kütüphaneden geçerek odanın camlı kapılarından dışarı çıktı. Şiddetle esen rüzgâr zaman zaman duruyor, sonra yeniden başlıyordu. Bulutlar gökte hızla kayıyor, ay zaman zaman kaybolup, gözüküyordu.
Luke, dolambaçlı yollardan Mr. Sorty'nin evine gitti. İçeriyi rahatlıkla arayacağından emindi. Bu gece Mr. Sorty'le arkadaşlarının Cadılar Tarla-sı'na gideceğini biliyordu. Yaz dönümünde bir ayin yapacakları kesindi. O arada Luke da Sorty'nin evini aramak niyetindeydi.
Genç adam, birkaç duvarı aştı ve Sorty'nin evinin arka tarafına gitti. Cebindeki âletleri çıkararak, bunların içinden birini seçti. Kısa bir araştırmadan sonra mutfak penceresinin işine yarayacağını anladı. Birkaç dakika sonra pencereyi açmış, içeriye atlıyordu. Luke'un cebinde bir elektrik feneri vardı. Genç adam bunu çabucak yaktı, çevresine bakındı. Lambayı söndürdü.
Luke, on beş dakika sonra evde yalnız olduğuna iyice kanaat getirdi. Sorty, ayin işleriyle uğraşmak için sokağa

çıkmıştı anlaşılan. Luke kendi kendine gülümsedikten sonra işe başladı. Her köşeyi, her dolabı büyük bir dikkatle aradı. Kilitli bir çekmede, bir iki alelade sulu boya resmin altında kaşlarını kaldırarak, hafif bir ıslık çalmasına neden olan birtakım resimler buldu. Mr. Sorty'nin aldığı mektuplarda işe yarar birşey yoktu. Ama adamın bir dolabın arkasına gizlediği kitaplar Luke'un evi iyice aradığına sevinmesini sağladı. Bunlardan başka genç adam üç şeya daha buldu. Sorty, küçük bir deftere, «Tommy işini halletmeli,» yazmıştı. Üzerindeki tarihten adamın bunu çocuğun ölümünden iki gün önce karalamış olduğunu ortaya koyuyordu. İkincisi Amy Bibbs'in boyayla yapılmış bir resmiydi. Bunun üzerine kaim kırmızı kalemle bir çarpı işareti yapılmıştı. Üçüncüsü ise bir şişe öksürük şurubuydu. Tabiî bunlar kesin şeyler değillerdi ama üçü bir arada yine işe yarardı.
Luke, çıkardığı şeyleri yerlerine yerleştirip çevreyi düzeltirken birdenbire irkilerek, cep fenerini söndürdü. Yan kapıya bir anahtar sokulduğunu duymuştu. Odada usulca ilerleyerek, gözünü anahtar deliğine dayadı. «Gelen Sorty mi acaba? Onun doğru yukarı çıkacağını umarım.»
Yan kapı açılarak, Sorty içeri girdi. Adam holden geçerken onun yüzünü gören Luke, birdenbire nefesini tuttu. Sorty'nin yüzü âdeta tanınmayacak kadar değişmişti. Gözleri delice bir neşe ve heyecanla parlıyordu. Luke, adamın ellerini görünce fena halde sarsıldı. Sorty'nin parmaklan kurumuş kan lekeleri içindeydi. Adam merdivenlerden yukarı çıktı. Bir dakika sonra da holün ışığı söndü.
Luke, biraz bekledi. Sonra da tedbiri elden bırakmaksızın hole süzülerek, mutfağa gitti. Pencereden dışarı atladı. Bir an durarak, başını kaldırıp eve 'baktı. Bütün pencereler karanlıktı.
Luke, derin bir soluk aldı. «Bu adamın deli olduğu muhakkak. Acaba ne işler karıştırdı? Ellerindekilerin kan lekesi olduğuna yemin edebilirim...»

Köyün etrafını dolaştıktan sonra Ashe malikânesine döndü. Tam arka yoldan ilerlerken, yaprakların hışırdadığını duyarak, birdenbire durakladı. «Kim o?»
Siyah pelerine sarılmış olan uzun boylu biri bir ağacın altmdan çıktı. Öyle hayaleti andırır bir hali vardı ki, Luke' un kalbi bir an durdu âdeta. Sonra da kapüşonun gölgelediği yüzü tamdı.
«Bridget! Beni korkuttun!»

Genç kız, sert bir sesle, «Neredeydin?» diye sordu. «Evden ayrıldığını gördüm.»
«Peşime mi takıldın?»
«Hayır. Benden çok uzaktaydın. Onun için sen dönün-ceye kadar burada bekledim.»
Luke homurdandı. «Çok çocukça işlere kalkıyorsun.»
Genç kız, sorusunu sabırsız bir tavırla yineledi. «Neredeydin?»
Luke, neşeyle, «Sevgili dostumuz Mr. Sorty'nin evine baskın yaptım,» diye cevap verdi.
Bridget, soluğunu tuttu. «Bir... birşey bulabildin mi?»
«Bilmiyorum... O ahlâksızın zevkleri hakkında daha etraflıca bilgi edindim. Ayrıca ipucu olabilecek bazı şeyler de gördüm...» Luke, araştırmalarının sonucunu anlatırken, Bridget onu dikkatle dinledi. Genç adam sözlerini «Ama bunlar önemli sayılmayacak deliller» diye bitirdi. «Ne var ki, Bridget ben tam evden ayrılacağım sırada Sorty geri döndü. Bana inan. O adam gerçekten deli!»
«Demek böyle düşünüyorsun?»
«Onun yüzünü görecektin! Anlatılmayacak kadar iğrençti. Allah bilir, o ahlâksız ne işler karıştırmıştı. Çılgınca bir heyecandan sarhoş olmuş gibiydi. Ellerinin kan içinde olduğuna da yemin edebilirim.»
Bridget, titredi. «Korkunç,» diye mırıldandı.
Luke öfkeyle, «Tek başına dışarı çıkmamalıydın, Bridget,» diye söylendi. «Senin yaptığın delilik. Biri basma vurup seni bayıltabilirdi.»

Genç kız, titrek bir sesle güldü. «Aynı şey senin başına •da gelebilirdi, şekerim.»
«Ben kendimi korumasını bilirim.»
«Ben de öyle. Herhalde sen beni, 'Kalbi nasırlaşmış, pervasız bir tip,' diye tarif ederdin.»
Rüzgâr yine şiddetlenmişti. Luke, birdenbire, «Şu kapüşonu çıkar,» dedi.
«Neden?»
Genç adam, birdenbire atılarak kızın pelerinini tuttuğu gibi çekti. Şimdi Bridget'in uzun siyah saçları rüzgârda uçuşuyordu. Kesik kesik soluk alan genç kız, gözlerini Luke'a dikmişti.
Genç adam, «Sana gerçekten uzun saplı bir süpürge gerek,» dedi. «Seni ilk gördüğüm zaman böyleydin...» Kıza uzun uzun baktı. «Hain bir cadısın sen.»
Sabırsızca bir tavırla içini çekerek, pelerini Bridget'e attı. «Al bakalım. Giy. Ondan sonra da eve gidelim.»
«Dur, dur!»
«Neden?»
Bridget, genç adama yaklaştı. Soluğu kesilmiş gibi çabuk çabuk konuşuyordu. «Çünkü sana söyleyecek bir şeyim var. Seni burada, Malikânenin dışında beklememin bir sebebi de bu. Gordon'un arazisine girmeden önce bunu sana açıklamak istiyorum.»
«E?»
Bridget, kısaca, acı acı güldü. «Mesele basit. Sen kazandın, Luke. İşte o kadar.»
Genç adam sert bir sesle, «Ne demek istiyorsun?» diye sordu.
«Şunu: Ben artık Lady Easterfield olmak hayalinden vazgeçtim.»
Luke, kıza doğru bir adım attı. «Doğru mu söylüyorsun?»
«Evet, Luke.»

«Benimle evlenecek misin?»
«Evet.»
«Neden?»
«Bunun nedenini ben de bilmiyorum. Bana gayet kötü, ters şeyler söylüyorsun. Ve işin garibi bunlar benim hoşuma gidiyor.»
Luke, genç kızı kollarına alarak, uzun uzun öptü, «Çılgın bir dünya bu.»'
«Mutlu musun, Luke?»
«Pek mutlu sayılmam.»
«Benimle mutlu olacağını sanıyor musun?»
«Bilmiyorum. Artık bu tehlikeyi göze alacağım.»
«Evet. Ben de öyle düşünüyorum.»

Luke, Bridget'in koluna girdi. «Bu konuda ikimiz de çok garip davranıyoruz, yavrum... Haydi gel. Belki sabaha daha normal oluruz.»
«Evet. Olanlar insanı korkutuyor.» Yere doğru baktı. Sonra da genç adamı kolundan çekerek durdurttu. «Luke... Luke nedir bu?»
Ay bulutların arasından sıyrılmıştı. Luke Bridget'in titreyen ayağıyla işaret ettiği şeye baktı. Sonra da hayretle haykırarak, kolunu genç kızın elinden kurtardı. Yere diz çöktü. Bir önünde yatan şekilsiz cisme baktı, bir de kapının yanındaki sütunun üzerine. Bunlardan birinin tepesinde duran ananas biçimindeki saksı yerinde yoktu. Luke, nihayet ağır ağır doğruldu.
Bridget, ellerini ağzına bastırmış, hareketsiz duruyordu.
Luke, «Şoför bu,» dedi. «Şu Rivers denilen adam... Ölmüş...»
«O korkunç saksı... Çoktanberi yerinden oynamıştı. Herhalde rüzgârda aşağı uçtu.»
Luke, başını salladı. «Rüzgâr saksıya hiçbir şey yapamazdı. Tabiî olaya kaza süsü verilmek istendi. Herkesin,

'Saksı rüzgârda yuvarlanmış,' diyeceğini düşündü katil. Ama işin aslı bu değil. Katil yine harekete geçti.»
«Hayır! Hayır, Luke!»
«Emin ol öyle, Bridget. Demin elimi Rivexs'in başının arkasına sürdüğümü gördün. Elime kanla birlikte ne geldi biliyor musun? Kum zerrecikleri. Bu civarda hiç kum yok. Emin ol, Bridget. Biri buraya gizlendi. Şoför kulübesine gitmek için kapıdan girdiği sırada onun başına vurdu. Sonra adamı yere yatırıp, o ananas biçimindeki koca saksıyı onun üzerine yuvarladı.
Bridget, güç duyulur bir sesle, «Luke,» diye mırıldandı. «Ellerin kanlı...»
Luke, öfkeyle, «Asıl elleri kanlı olan başkası,» diye homurdandı. «Biliyor musun bu akşam üzerine ne düşünüyordum? Yeni bir cinayet olduğu takdirde katilin kim olduğunu anlıyacağımızı... Artık katilin kim olduğunu biliyoruz! Sorty bu! O bu gece evde değildi. Döndüğü zaman da elleri kanlıydı. Zıplayarak, dans eder gibi yürüyordu. Çılgın gibi bir hali vardı. Kan döktüğü için çılgınca bir neşeye kapılmıştı.»
Yere bakan Bridget, titreyerek mırıldandı. «Zavallı Rivers!»
Luke, merhametle, «Evet,» dedi. «Zavallı... Çok talih-sizmiş. Ama artık bu katilin son cinayeti olacak, Bridget! Artık onun katil olduğunu biliyoruz. Kendisini yakalayacağız.»
Bridget'in sendeliğini farkederek, iki adımda yanına gitti. Genç kızı kollarına aldı. Bridget, bir çocuk gibi inledi. «Luke... Korkuyorum...»
Luke, «Sevgilim,» diye cevap verdi. «Bu kâbus sona erdi artık.»
Bridget, mırıldandı. «Bana her zaman böyle şefkatle davran. Çok acı çektim çünkü.»

Genç adam, «Birbirimizi kırdık,» dedi. «Ama bundan aonra bir daha öyle davranmayacağız.»
«7
Doktor Thomas, masanın arkasından Luke'a baktı. «Çok ¦ilginç! Çok ilginç! Gerçekten ciddi misiniz, Mr. Fitzwilliam?»
«Evet. Sorty'nin tehlikeli bir manyak olduğundan eminim.»
«Doğrusu o adamla yakından ilgilenmedim. Ama onun anormal bir tip olması ihtimal dahilinde.»
Luke, «Ben ondan daha ileri gideceğim,» dedi.
«Yani Rivers denilen o adamın gerçekten bir cinayete kurban gittiğine inanıyor musunuz?»
«Evet. Yaradaki kum taneciklerini farkettiniz mi?»
Doktor Thomas başını salladı. «Sizin sözlerinizden sonra onları özellikle aradım. Bu bakımdan haklı olduğunu da söylemeliyim.»
«Bundan da olaya kaza süsü verilmek istendiği anlaşılmıyor mu? Rivers, başına kum torbasıyla vurularak öldürülmüş. Ya da hiç olmazsa bayıltılmış.»
«Şart değil bu.»
«Ne demek istiyorsunuz?»

Doktor Thomas arkasına yaslanarak, iki elinin parmak uçlarım birbirine dayadı. «Belki bu Rivers denilen adam gündüz kum dolu bir çukurda yatmıştı. Bu civarda böyle çukurlar var. Tabiî o arada kum tanecikleri de saçlarının arasına girmiştir.»
«Size Rivers öldürüldü diyorum!»
Doktor Thomas, alaycı bir tonda cevap verdi. «Bana diyebilirsiniz ama bu savınızı bir gerçek haline sokamaz.»
Luke, öfkesini yenmeye çalıştı. «Her halde size anlattıklarımın bir kelimesine bile inanmadınız.»
— 140 —
Doktor Thomas, sanki karşısındaki bir çocukmuş gibi şefkatle gülümsedi. «Mr. Fitzwilliam anlattığınızın pek tuhaf bir hikâye olduğunu sizin de itiraf etmeniz gerek. Bu Sorty denilen adamın bir hizmetçi kızı, bir çocuğu, sarhoş bir hancıyı, yanında çalıştığım doktoru ve en sonunda bu Rivers denilen adamı öldürdüğünü iddia ediyorsunuz.»
«Ve siz buna inanmıyorsunuz, öyle mi?»
Doktor Thomas omuzunu silkti. «Humbleby'nin ölümü hakkında bilgim var tabiî. Sorty'nin onun ölümüne neden olması bence kesinlikle olanaksızdı. Onun Humbleby'nin septe-semiden ölmesini sağladığını kanıtlayacak bir deliliniz olduğunu da sanmıyorum.»
Luke, itiraf etti. «Onun bu işi nasıl yaptığını bilmiyorum. Ne ki herşey Miss Lavinia Fullerton'un anlattığı hikâyeye uyuyor.»
«Bu konuda da Sorty'nin, Miss Fullerton'un peşinden Londra'ya gidip onu öldürdüğünü iddia ediyorsunuz. Sorty ona arabayla çarpmış. Bu konuda da elinizde hiçbir delil yok.»
Luke, sert bir sesle, «Artık meselenin içyüzünü biliyorum,» dedi. «Bu konuda delil bulmak da bana düşüyor. Yarın eski bir arkadaşımı görmek için Londra'ya gideceğim. İki gün önce gazetede onun Scotland Yard'm Genel Müdür Yardımcılığına getirildiğini okudum. O beni tamr. Anlattıklarımı da dinleyecektir. Bu konuda bir şeyden daha eminim. Arkadaşım muhakkak bütün olayların iyice tahkik edilmesini isteyecek.»
Doktor Thomas, düşünceli bir tavırla çenesini ovuşturdu. «Bunun iyi birşey olacağına kuşku yok. Ama eğer yanıldığınız anlaşılırsa...»
Luke, onun sözünü kesti. «Anlattıklarımın hiçbirine inanmadınız değil mi?»
«Böyle bir katliama mı?» Dr. Thomas kaşlarını kaldırdı. «Açıkçası böyle bir şeye inanamam, Mr. Fitzwilliam. Çok tuhaf, olmayacak bir şey bu.»
— 141 —
«Tuhaf olabilir. Ama bütün olaylar birbirine uyuyor. Hiç olmazsa bunu itiraf etmeniz gerek. Özellikle Lavinia Fuller-ton'un hikâyesinin doğru olduğunu kabul ederseniz...»
Doktor Thomas, başını sallıyordu. Hafifçe de gülümse-mekteydi. «Eğer o yaşlı kızları benim kadar tanısaydınız,» diye mırıldandı.
Luke, hiddetini yenmeye çalışarak, ayağa kalktı. «Pekâlâ... Size bu meseleyi açtığım için budalalık bende.»
Thomas, uysal uysal cevap verdi. «Dostum, bana bir iki delil gösterin, anlattıklarınıza inanayım. Bütün istediğim bu. Yaşlı bir kadının gördüğünü sandığı bir şeye dayanan uzun bir hikâyeye gerek yok. Yalnızca bir iki delil yeter.»
«Yaşlı kadınlar çoğu zaman gördükleri şeylerde yanıl-mazlar. Sizin teyzeniz veya halanız var mı, Thomas?»
«Şey... hayır.»
Luke, «Çok yazık,» diye homurdandı. «Herkesin bir teyzesi veya halası olmalı. Onlar, tahminin mantıktan daha üstün olduğunu sık sık kanıtlarlar. Dr. A.'nm, eski bir kasaba benzediği için ahlâksız olduğuna karar vermek sadece onlara vergidir. Tabiî başkaları Mr. A. gibi saygıdeğer bir adamın ahlâksız olamıyacağmı söylerler. Ama sonunda yaşlı halaların haklı olduğu ortaya çıkar.»
Doktor Thomas, kendini üstün gören bir tavırla güldü. Luke ise öfkesinin giderek arttığını hissediyordu. «Benim polis olduğumu bilmiyor musunuz? Amatör değilim ben.»
Doktor Thomas, gülümseyerek, «Mayang'da polismişsi-niz,» diye mırıldandı. «Cinayet her yerde cinayettir.»

«Tabiî tabiî.»
Luke, hiddetle Doktor Thomas'ın muayenehanesinden çıktı. Bridget kendisini bekliyordu. Genç kız, «Ne oldu?» diye sordu.
Luke, «Thomas bana inanmadı,» dedi. «Hoş, düşünecek

olursan buna da şaşmamak gerek. Elimde delil yok. Anlattığım hikâye oldukça tuhaf. Doktor Thomas ise aç karnına imkânsız şeylere inanmak âdetinde olan bir adam değil.»
«Peki, sana inanan olacak mı dersin?»
«Bilmem... Belki de olmayacak. Ama yarın bizim Kemikli Billy'i bulup, onu tahkikat açmaya zorlayacağım. Onlar uzun saçlı dostumuz Sorty'nin peşine takılırlar. Ve elbet sonunda da ellerine bir takım deliller geçirirler.»
Bridget, düşünceli düşünceli mırıldandı. «Artık her şeyi açıklayacağız demek?»
Bridget, titredi. «Dikkatli ol, Luke.»
«Merak etme. Elimden geldiği kadar dikkatli davranıyorum. Üzerinde ananas biçimi mermer saksılar olan sütunların yakınından geçmiyorum. Geceleri ıssız korularda dolaşmıyorum. Yiyecek ve içeceklerime dikkat ediyorum. Merak etme, ben bu işleri bilirim.»
«Katilin gözünü sana diktiğini bilmek feci birşey olmalı.»
«Cani gözünü sana dikmesin de, ne olursa olsun, sevgilim.»
«Belki o benim de peşimde.»
«Sanmıyorum. Gafil avlanmak niyetinde de değilim. Seni koruyucu meleğim gibi göz hapsine alacağım.»
«Meseleyi buradaki polise açmanın bir yararı olur mu dersin?
Luke, bir an düşündü. «Hayır, sanmıyorum. En iyisi doğrudan doğruya Scotland Yard'a gitmek.»
Bridget, mırıldandı. «Zavallı Lavinia Fullerton da öyle düşünmüş.»
«Evet. Ama ben dikkatli olacağım.»
Bridget, «Ben yarın ne yapacağımı biliyorum,» dedi. «Gordon'u zorla o ahlâksızın dükkânına götürecek ve antika aldıracağım.»

«Böylece Mr. Sorty'nin bana Londra'da tuzak kurmasına da engel olacaksın, öyle mi?»
«Evet, öyle.»
Luke, hafif bir utangaçlıkla, «Şey...» dedi. «Easterfield meselesine gelince...»
Bridget, çabucak cevap verdi. «Bu işi sen Londra'dan döndükten sonra hallederiz. Sen gelince birlikte gidip Gor-don'la konuşuruz. Ben nişanı bozduğumu açıklarım.» «Lord Easterfield çok mu üzülecek dersin?» «Şey...»
Bridget, bir süre düşündü. «Gordon sinirlenecek.» •
«Sinirlenecek mi? Allahım Sen de işi pek hafiften almıyor musun?»
«Hayır, hayır. Gordon sinirlenmekten hoşlanmaz. Bu onu rahatsız eder.»
Luke, ciddî bir tavırla içini çekti. «Bu mesele canımı çok sıkıyor.»
Genç adam o akşam yirminci kez Lord Easterfield'in hayat hikâyesini dinlemeye hazırlanırken yine bu meseleyi düşünüyordu. «Bir adamın evinde kalıp, sonra da onun nişanlısını elinden almak alçaklık. Ama Lord Easterfield gibi koca göbekli, ukala ve ahmak bir adam da Bridget gibi bir kızla evlenmeye kalkmamalıydı.»
Luke, öyle vicdan azabı çekiyordu ki bu yüzden Lord'un anlattıklarını her zamankinden daha farklı bir heyecanla dinledi. Böylece de adamın üzerinde her zamankinden daha iyi bir intiba bıraktı. O akşam Lord Easterfield'in keyfi iyice yerindeydi. Eski şoförünün ölümü onu üzeceği yerde nedense neşelendirmişti. Porto dolu kadehini ışığa tutarak, bir süre seyretti. Neşeyle, «Size o budalanın sonunun kötü olacağını söylemiştim,» diye bağırdı. «Dün akşam size bundan sözetmiştim.»
«Evet, gerçekten sözettiniz.»

«Ve gördüğünüz gibi haklı çıktım... Bu şekilde daima haklı çıkmam şaşılacak birşey.»
Luke, «Bu sizin için hoş birşey olmalı,» dedi.
«Fevkalâde bir hayat sürdüm, ben. Evet, fevkalâde bir hayat. İzleyeceğim yoldaki engeller hemen kaldırılıverdi. Ben Allaha hep inandım. Hep güvendim. İşte benim sırrım da bu, Fitzwilliam. Benim sırrım da bu.»

«Öyle mi?»
«Ben dindar bir adamım. İyiliğe, kötülüğe ve tanrısal adalete inanırım, Fitzwilliam.»
Luke, esnememeye çalıştı. «Ben de öyle.»
Tabiî her zamanki gibi Lord Easterfield başkalarının inançlarıyla ilgilenmiyordu. «Dürüst ve dindar bir insanın düşmanlarının ortadan kalkıvermesi gerçekten şaşılacak birşey. O adam bana küstahlık etti. Hatta üzerime de yürüdü. Ama bugün o şoför nerede?» Dramatik bir tavırla elini kaldırdı. «Öldü! Tanrısal gazap onun canını aldı.» Lord Easterfield, sesini alçalttı. «Bütün düşmanlarımın başına daima aynı şey geldi. Doğrusu önceleri buna bir türlü inanamadım... Meselâ o çocuk... Bir gün ona bahçede rastladım... Benim taklidimi yapıyor, horoz gibi etrafta dolaşıyordu. Bahçıvanlar da kendisini seyrediyorlardı. Sonra onun başına ne geldi biliyor musunuz? Çocuk on gün kadar sonra pencereden aşağıya uçarak öldü. Temizlendi o?»
«Temizlendi mi?»
«Evet... Daima ve daima böyle oldu bu. Örneğin o kaba Carter. Küfürbazm biriydi o. Burada gelerek bana söylemediğini bırakmadı. Ona ne oldu? Bir hafta sonra Carter de ortadan kalktı. Çamur içinde boğulmuştu. Sonra burada bir hizmetçi kız vardı. Bana küstahlık etmeye, karşılık vermeye kalkıştı. Onu da çok geçmeden cezalandırdılar. Kız, kazara zehir içti. Size daha böyle bir sürü olay anlatabilirim. Humbleby su meselesinde bana karşı çıkmaya yeltendi. Ve kan zehirlenmesinden öldü. Yıllardan beri durum böyle. Söz-

gelimi Mrs. Horton bana korkunç şekilde kaba davrandı. O öa çok geçmeden son nefesini verdi.» Durdu. Eğilerek porto sürahisini Luke'a doğru itti. «Evet, bütün düşmanlarım öldüler.»
Luke, hayretle ona bakıyordu. Korkunç, dehşet verici bir kuşkuya kapılmıştı. Şimdi yeni gözlerle masanın başında oturan, âdeta müşfik bir tavırla başım sallayarak gülümseyen adama bakıyordu. Lord Easterfield'in patlak gözlerinde ise memnun bir ifade vardı.
Sonra, «Düşmanlarımın hepsi de ölüyorlar...» diye yineledi.
18
Okuldayken çocukların 'Kemikli Billy' diye çağırdıkları Sir William Ossington, hayretle arkadaşına bakıyordu. Sonra şikâyet eder gibi, «Mayang'da yeteri kadar cinayetle karşılaşmadın mı?» diye sordu. «İngiltere'ye dönüp, bizim işlerimizi de mi görmen gerekiyor?»
Luke, «Mayang'da katliama kalkışan yoktu. Şimdi benim karşımda altı cinayet işleyen ve hiç kimsenin kuşkusunu uyandırmayan bir adam var,» diye cevap verdi.
Sir William, içini çekti. «Böyle şeyler oluyor. Onun merakı nedir? Kanlarını mı öldürmek?»
«Hayır, o bu tip değil. Henüz kendisinin Tann olduğunu sanmıyor ama yakında buna da inanmaya başlayacak.»
Deli mi?»
«Deli olduğu kesin.»
«Ama yasal açıdan deli sayılmaz herhalde? Bildiğin gibi ikisinin arasında fark var.»
Luke, «Onun ne yaptığını bildiğinden eminim,» dedi. Kemikli Billy, başını salladı. «Tamam.»

Luke, derin bir soluk aldı. «Şimdi işin yasal yönünü bir tarafa bırakalım. Senden bazı şeyler öğrenmek istiyorum. Derby günü akşam üzeri beşle altı arası yaşlı bir kadın White-hall'da bir arabanın altında kaldı. Kazayı yapan otomobil de durmayarak kaçtı. Ölen kadının adı Lavinia Fullerton' du. Bana kaza hakkında bilgi vermelisin.»
Sir William, içini çekti. «Bunu sonra öğrenirim. Bu iş için yirmi dakika yeter sanırım.»
Gerçekten de Luke, yirmi dakika sonra kazayı tahkik eden genç memurla konuşuyordu. «Miss Fullerton'a çarpan araba bir Rolls, efendim.»
«Numarasını aldınız mı?»

«Hayır. Maalesef kazayı görenlerden hiç biri bunu akıl edememiş. Trafik polisi FZX 4498 diye bir numara kaydetmiş. Ama sonradan bunun yanlış olduğu da anlaşıldı. Kaza yerinde bir kadın founu yanındaki başka bir hanıma söylemiş. O da bunu trafik polisine yazdırmış. Bilmiyorum numarayı ikinci kadın mı yanlış anlamıştı. Ama bunun bir işe ya-ramıyacağmı hemen anladık?»
«Nereden anladınız?»
Memur gülümsedi. «FZX 4498 Lord Easterfield'in arabasının numarası. Kazanın olduğu saatte araba bir pastacının önünde duruyormuş. Şoför de içeride çay içmekteymiş. Adam bunu şahitlerle de ispat etti. Lord hazretleri ise ancak altı buçuktan sonra arabasına binmiş.»
Memur çıktıktan sonra Sir William, merakla arkadaşına baktı. «Ne oluyor Luke?»
Genç adam, içini çekti. «Hepsi birbirine uyuyor. Lavinia Fullerton olayı anlatmak için Scotland Yard'a geliyordu. Adam ona arabasıyla çarpıp öldürdü. Çevredeki kadınlardan biri katilin otomobilinin numarasını almak akıllılığını gösterdi ama ona da inanan olmadı.»
Kemikli Billy, iskemlesinde doğruld. «Yani sen...»
«Evet... Lavinia Fullerton'u Lord Easterfield'in çiğnedi-

ğinden eminim. Bunu nasıl yaptığını bilmiyorum. Herhalde şoförü çay içerken o usulca arabaya binerek bu işi yaptı.»
«İmkânsız!»
«Hiç de değil. Lord Easterfield, benim bildiğim yedi cinayet işledi. Belki daha bilmediklerim de vardır.»
Sir William, yeniden, «İmkânsız,» dedi.
«Dostum, adam dün gece bana cinayetlerden sözederek bayağı öğündü.»
«O halde Lord deli?»
«Evet deli. Ama bir hayli de zeki. Onun için dikkatli davranmalısınız. Lord Easterfield kendisinden kuşkulandığımızı "bilmemeli.»
Kemikli Billy, mırıldandı. «İnanılacak gibi değil.»
Luke, bağırdı. «Ama doğru...» Elini arkadaşının omuzu-na koydu. «Bak dostum. Sana olanları sırayla anlatacağım...»
D
Luke ertesi sabah Ashe köyüne döner dönmez önce doğruca arabasıyla Honoria Flete'in evine gitti. Yaşlı kadın kahvaltı ediyordu. Genç adamı görünce hayretle ayağa kalktı.
Luke, vakit kaybetmedi. «Sizi bu saatte rahatsız ettiğim için özür dilerim. Size bir soru sormam gerek. Biraz kişisel bir soru bu. Ama kızmayacağınızı umuyorum.»
«Bana istediğinizi sorabilirsiniz. Bu soruları önemli bir maksatla sorduğunuzman eminim.»
«Teşekkür ederim.» Luke, bir an durdu. «Yıllar önce Lord Easterfield'le evlenmekten neden vazgeçtiğinizi öğrenmek istiyorum.»
Yaşlı kadının bu soruyu beklemediği belliydi. Yanakları kızardı. Elini göğsüne bastırarak, «O bu konuda size birşey söyledi mi?» diye sordu.
Luke, «Bir kuştan sözetti,» diye cevap verdi. «Kuşun boynunun kırıldığını söyledi.»
.
«Öyle mi söyledi gerçekten?» Honoria Flete'in sesi hayret doluydu. «Bunu itiraf etti öyle mi? Hayret!»
«Bana olaya anlatır mısınız?»
«Evet, evet. Anlatacağım... Ama bundan Gordon'a sözet-memenizi rica edeceğim. Artık eski günler geride kaldı. O olayın yeniden canlandırılmasını da istemiyorum.»
Luke, başını salladı. «Merak etmeyin^. Ben o meseleyi yalnızca kendim için öğrenmeyi istiyorum.»
«Teşekkür ederim...» Yaşlı kadın, eski sakinliğine kavuşmuştu. «Mesele şu: O günlerde bir kanaryam vardı. Onu pek severdim. Biz kızlar o zaman tuhaf hatta gülünç yaratıklardık. Herhalde erkekler kuşlarımıza veya kedilerimize olan düşkünlüğümüzden biraz sıkılırlardı. Bunu şimdi anlıyorum.»
O susunca Luke, «Evet?» dedi.
«Gordon, kanaryayı çok kıskanırdı. Bir gün aksi aksi, 'O kuşu bana tercih ediyorsun,' dedi. Ben de yine o zamanki bütün gülünç kızların yaptığı gibi inat

olsun diye, 'Ah, ka-naryacığım,' dedim. 'Tabiî seni bu aptal çocuktan daha çok seviyorum.' Sonra korkunç birşey oldu. Gordon kuşu kaptığı gibi zavallıcığın boynunu kırıverdi. O kadar sarsıldım ki. O olayı hiçbir zaman unutmadım.» Rengi iyice uçmuştu.
Luke, «Bu yüzden de nişanı bozdunuz değil mi?» diye sordu.
«Evet. Ondan sonra Gordon'a karşı bir soğukluk duymaya başladım. Artık eskisi gibi olmam olanaksızdı.» Tereddüt etti. «Bunun nedeni yalnız o hareket değildi... Bunu kıskançlıktan ya da öfkesinden yapmış olabilirdi. Fakat bana Gordon kuşu öldürürken büyük bir zevk almış gibi de geldi.»
Luke, mırıldandı. «Demek o zaman bile... Demek yıllar Önce bile...»
Honoria Flete, elini Luke'un koluna koydu. «Mr. Fitz-william...»

Luke, ciddî bir tavırla kadının korku dolu gözlerine baktı. «O cinayetlerin hepsini de Lord Easterfield işledi. Siz de bunu başından beri biliyordunuz. Öyle değil mi?»
Honoria Flete, başını salladı. ((Bilmiyordum... Eğer kesin olarak bilseydim, bilseydim, o zaman her şeyi açıklardım. Hayır, ben yalnızca öyle olmasından korkuyordum.»
«Ama bana en ufak bir ifada olsun bulunmadınız?»
Kadın ani bir acıyla parmaklarını birbirine kenetledi. «Bunu nasıl yapabilirdim? Nasıl yapabilirdim? Bir zamanlar Gordon'u sevmiştim...»
Luke, şefkatle, «Anlıyorum...» diye mırıldandı.
Honoria Plete, döndü. Bir an çevresi dantelli küçük mendilini gözlerine bastırdı. Sonra gururlu bir tavırla Luke'a baktı. «Bridget'in nişanı bozmasına memnun oldum. O sizinle evlenecek değil mi?»
«Evet.»
Yaşlı kadın, başını salladı. «Bu daha uygun..» Luke, dayanamayarak hafifçe güldü. Miss Flete'in yüzünde yine ciddî ve endişeli bir anlam belirmişti.
«Dikkatli olun... İkiniz de dikkatli olmalısınız...»
«Lord Easterfield'i mi kasdediyorsunuz?»
«Evet. Bu evlenme plânını ona söylememeniz daha doğru olur.»
Luke, kaşlarını çattı. «Ama böyle birşey ikimizin de hoşuna gitmez.»
«Bunun ne önemi var. Onun deli olduğunu anlamıyorsunuz galiba? Bu duruma kesinlikle dayanamıyacaktır. Eğer Bridget'e bir şey olursa...
«Ona hiçbir şey olmayacak.»
«Biliyorum... Ama galiba onunla başa çıkamayacağınızın farkında değilsiniz. Gayet sinsi ve kurnazdır o. Bridget'i hemen alıp buradan götürün. Başka çare yok. Hatta sizin gitmeniz de iyi olur.»

Luke ağır ağır, «Bridget'in Ashe'den uzaklaşması gerçekten iyi olur,» dedi. «Ama ben kalacağım.»
«Ben de bunu söylemenizden korkuyordum. Ama hiç olmazsa Bridget'i hemen götürün. Hemen!»
Luke, başını salladı. «Haklısınız sanırım.»
«Haklı olduğumu biliyorum. Geç kalmadan Bridget'i buradan uzaklaştırın!»
19
Bridget, Luke'un arabasının sesini duymuştu. Dışarı çıktı. Kapının önündeki basamaklarda karşılaştılar. Genç kız herhangi bir girişe gerek görmeden, «Gordon'a durumu söyledim,» dedi.
«Ne?» Genç adam iyice şaşalamıştı.
Onun endişeli hali Bridget'in gözüden kaçmadı. «Ne var, Luke? Bir şeye üzülmüş olduğun belli.»
Luke, ağır ağır, «Hani ben dönünceye kadar bekleyecektin,» dedi.
«Biliyorum. Ama bu meseleyi bir an önce halletmemizin doğru olacağını düşündüm. Gordon, düğünümüz, balayımız için plânlar yapıyordu. Bu yüzden ona her şeyi söylemek zorunda kaldım.» Sesinde sitem vardı. «Dürüstlük bunu gerektirirdi.»
Luke, başını salladı. «Senin bakımından öyle. Onun için sana hak da veriyorum.»
«Luke, ne demek istiyorsun?»
Genç adam, sabırsızca bir hareket yaptı. «Bunu sana şimdi burada anlatamam. Easterfield, haberi nasıl karşıladı?»

Bridget, derin bir soluk aldı. «Şaşılacak bir soğukkanlılıkla dinledi. Hatta bu yüzden kendi kendimden utandım. Galiba Gordon biraz ukalâ ve kendisini beğenmiş olduğu için

onun hakkında yanlış bir hükme varmışım. Bence o küçük ama yine de büyük bir adam.»
Luke, başını salladı. «Evet. O kuşkulandığımız bazı bakımlardan gerçekten büyük bir adam sayılabilir. Bak Bridget, buradan hemen ayrılmalısın.»
«Tabiî. Eşyalarımı hemen toplayacağım. Sen beni Londra'ya götürürsün. Herhalde ikimiz de handa kalamayız. Sorty'nin ahbapları gitmişse tabiî.»
Luke, «Senin Londra'ya dönmen daha iyi olur,» diye cevap verdi, «Bunun sebebini sana biraz sonra anlatırım. Şim- ,-tii Easteriield'i görmem gerek.»
«Evet, galiba...»
Luke, Lord'u salonda buldu. Adam bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu. Görünüşte sakindi. Hatta gülümsüyordu da. Fakat Luke adamın şakağmdaki damarın şiddetle attığını da farketti. Genç adam içeri girince Lord ona doğru döndü. «A, geldin mi, Fitzwilliam?»
Luke, «Yaptıklarımdan üzüldüğümü söylemem yersiz,» dedi. «Çünkü bu yalnızca ikiyüzlülük olur. Sizin bakımınızdan kötü bir şekilde hareket ettiğimi itiraf etmek zorundayım tabiî. Ama oluyor böyle şeyler. Kendimi savunacak bir söz de bulamıyorum.»
Lord Easterfield, tekrar odada dolaşmaya başlayarak, elini şöyle bir salladı. «Evet, evet...»
Luke, devam etti. «Bridget'le birbirimizi seviyoruz. Size doğruyu söyledikten sonra çıkıp gitmekten başka çaremiz yok.»
Lord Easterfield, duraklayarak uçuk renkli patlak gözleriyle genç adama baktı. «Evet, yapabileceğiniz başka birşey yok.» Sesi bir tuhaftı. Sanki Luke'a çok açıyormuş gibi hafifçe başını salladı. «Evet, artık birşey yapamıyacaksmız. Çünkü çok geç...»
Luke, ona doğru bir adım attı. «Ne demek istiyorsunuz?»
Lord, birdenbire beklenmedik birşey söyledi. «Bunu Ho-

noria Flete'e sorun. O olanları biliyor. Bir keresinde bana bundan sözetmişti. O sorunuzu anlar.»
«Neyi anlayacak?»
Lord Easterfield, «Kötülük daima cezalandırılır,» diye mırıldandı. «Adalet daima yerini bulur. Buna üzülüyorum çünkü Bridget'i severim. Bir bakıma ikinize de acıyorum.»
Luke, homurdandı. «Bizi tehdit mi ediyorsunuz?»
Lord, bu sözlere gerçekten hayret etmiş gibi ona baka-kaldı. «Ne münasebet dostum. Benim duygularımın bu işle ilgisi yok. Bridget'e karım olma şerefini kabul edip etmeyeceğini sorduğum zaman, o bunu kabul etmişti. Böylece bazı sorumluluklar da yüklendi. Şimdi bunları istemiyor. Oysa hayatta geri dönmek diye birşey yoktur. Eğer kanunlara aykırı gelirseniz, bunun cezasını da ödersiniz.»
Luke, yumruklarını sıktı. «Yani Bridget'in başına birşey geleceğini mi ima ediyorsunuz? Beni iyi dinleyin, Easterfield. Ne Bridget'e birşey olacak, ne de bana. Böyle birşeye kalkışırsanız, pişman olursunuz. Dikkatli olun, çünkü hakkınızda çok şey biliyorum.»
Lord Easterfield, «Olacakların benimle bir ilgisi yok ki,» diye cevap verdi. «Ben yalnızca tanrısal gücün bir aracısı-yım. O güç ne derse o olur.»
Luke, «Bu sözlere inandığınız anlaşılıyor,» dedi.
«Tabiî. Çünkü doğru. Bana karşı gelen cezasını çeker. Siz ve Bridget bir istisna değilsiniz.»
Luke, homurdandı. «İşte bunda yanılıyorsunuz. Onun için size bundan sonra dikkatli davranmanızı öneririz.»
Lord, hafifçe morardı. «Size sabırlı davrandım ama yeter artık. Lütfen çıkp gidip.»
Genç adam, başını salladı. «Gidiyorum. Uyarımı da sa- v km unutmayın...»

Dönerek odadan çıktı. Bridget'le çabucak odalarına çıkarak eşyalarını topladılar. Ellerinde bavullarla aşağıya inerken, uşak karşılarına çıktı. «Miss Flete sizi görmeye geldi, efendim.»
«Miss Flete mi? Nerede o?»
«Salonda, Lord hazretlerinin yanında.»
Bridget hemen salona gitti. Luke da peşinden. Lord Eas-terfield pencerenin önünde durmuş, Honoriâ Flete'le konuşuyordu. Elinde ince bir hançer vardı. Lord, ((İşçilik fevkalâde,» diyordu. «Bunu muhabirlerimden biri bana Cezayir' den getirdi. Bir Riff hançeri bu.» Parmağını âdeta sevgiyle hançerin keskin tarafına sürdü. «Harika...»
Honoria sert bir sesle, «Bırak o hançeri, Gordon,» diye bağırdı.
Lord gülümseyerek, hançeri masadaki silâh koleksiyonunun yanma koydu. Usulca, «Hançeri okşamak hoşuma gidiyor,» diye mırıldandı. Miss Flete'in o her zamanki sakin tavırları kaybolmuştu. Yüzü bembeyaz, hareketleri de telâşlıydı.
«Ah, geldin mi, Bridget'ciğim,» dedi.
Lord Easterfield, bir kahkaha attı. ((Evet, işte Bridget. Onunla bol bol konuş. Çünkü kendisini kaybedeceğiz.»
Miss Honoria Flete sert bir sesle sordu. «Ne demek istiyorsun?»
«Ne demek isteyeceğim... Bridget'in Londra'ya gideceğini söylemek istiyorum.»
Hepsine teker teker baktı. «Sana haberim var Honoria. Bridget benimle evlenmiyor. Fitzwilliam'i tercih ediyor o. Hayat çok garip değil mi? Neyse ben gideyim de siz rahat rahat konuşun.» Cebindeki paralan şıkırdatarak odadan çıktı.
Miss Flete, «Allahım,» dedi. «Allahım...» Sesinde öyle •bir endişe vardı ki Bridget hafif bir hayretle ona baktı. Honoria Flete mırıldandı. «Gordon, öfkeli. Çok öfkeli. Allahım, korkunç bir şey bu. Şimdi ne yapacağız?»
Bridget, şaşkın şaşkın ona bakıyordu. «Ne mi yapacağız? Ne demek istiyorsunuz?»
Miss Flete, iki gence de sitemle baktı. «Meseleyi ona açmamalıydınız.»

Bridget, homurdandı. «Saçma. Başka ne yapabilirdik?» «Ona durumu tam Londra'ya gideceğiniz an açabilirdiniz...» Miss Flete, Luke'a, «Meseleyi Bridget'e söylediniz mi?» der gibi baktı. Genç adam da, «Hayır,» anlamında başını salladı.
Bridget, hafif bir hiddetle, «Miss Flete,» diye söze başladı. «Benimle konuşmak istediğiniz birşey mi vardı?»
«Evet evet. Size biraz bende kalmanızı söyleyecektim. Şey... bu koşullar altında malikânede oturmaktan sıkılacağınızı düşünüyordum. Plânlarınızı yapabilmek için sakin birkaç gün geçirmeye ihtiyacınız olabilirdi.»
«Teşekkür ederim, Miss Flete. Çok naziksiniz.» «Benim yanımda emniyette olursunuz ve...» Honoria Flete biraz şaşaladı. «Rahat edersiniz demek istedim... Yanımda rahat olursunuz... Tabiî evim burası gibi lüks bir yer değil. Ama her zaman sıcak su var. Hizmetçim Emily'nin yemeği de hiç fena sayılmaz.»
Bridget, dalgın dalgın mırıldandı. «Öyle olduğundan eminim.»
«Ama tabiî Londra'ya gidiyorsanız o zaman mesele yok.»
Bridget, ağır ağır, «Durum biraz tuhaf,» diye cevap verdi. «Halam bugün çiçek sergisine gitti. Ona durumu açıklama fırsatını bulamadım. Ona bir not bırakarak, Londra'daki apartmana döndüğümü bildireceğim.»
«Ama apartmanda yapayalnız kalacaksınız değil mi? Bu doğru değil işte.»
Bridget, sabırsızlandı. «Beni "kimse yemez. Ayrıca halam da yann Londra'ya gelir.»
Miss Flete, endişeli bir tavırla başım salladı. «Bilmem ki.»
Luke, «Bir otele insen Bridget,» dedi.
Bridget, çabucak genç adama döndü. «Neden? İkinizin de nesi var? Niçin bana geri zekâlı bir çocukmuşum gibi davranıyorsunuz?»

Honoria Flete, itiraz etti. «Öyle birşey yaptığımız yok, yavrum. Tek istediğimiz sizin çok dikkatli olmanız.»
«Ama neden? Neden? Ne oluyor?»
Luke, atıldı. «Buraya bak, Bridget. Seninle konuşmam gerek. Bunu burada yapamayız. Arabama binip sakin bir yere gidelim.» Miss Flete'e baktı. «Bir saat sonra size gelebilir miyiz? Size söylemek istediğim bazı şeyler var.»
«Lütfen gelin. Sizi muhakkak bekleyeceğim.»

Luke, Bridget'in kolunu tuttu. Miss Flete'e başıyla selâm verdi. «Bavullarımızı daha sonra alırız, Bridget. Haydi gel.» Genç kızı dışan çıkararak, arabasına götürdü, otomobile bindirdi. Malikânenin süslü demir kapılarından dışan çıkarlarken de rahat bir soluk aldı. «Çok şükür... Seni buradan sağ salim uzaklaştınyorum.»
«Sen çıldırdın mı, Luke? Nedir bu esrarlı hal?»
Luke, ciddî bir tavırla, «O adamın evindeyken sana kendisinin kanlı bir katil olduğunu herhalde söyleyemezdim,» dedi.
20
Bridget, bir süre genç adamın yanında hiç kımıldamadan oturdu. Sonra da, «Gordon mu?» dedi. Luke, başını salladı. Bridget, tekrarladı. «Gordon mu? Gordon mu katil? Hayatımda foundan daha gülünç bir söz duymadım.» «Öyle mi düşünüyordun?» «Tabiî ya, Gordon, bir bebeğe bile zarar veremez.» Luke, öfkeyle, «Olabilir,» diye cevap verdi. «Biliyorum. Ama onun bir kanaryayı öldürdüğünden haberim var. Bundan başka birkaç insanı ortadan kaldırdığından da haberim var.»
«Luke'cuğum, buna kesinlikle inanamam.»
Genç adam, «Biliyorum,» dedi. «Bu inanılacak gifoi'bir-

şey değil. Doğrusu iki gece öncesine kadar ondan kuşkulanmak benim de aklıma gelmedi.»
Bridget, itiraz etti. «Ben Gordon'u iyi tanırım. Onun nasıl bir insan olduğunu bilirim. Aslında iyi bir insandır o. Evet ukalâ ve kendini beğenmiştir ama temiz kalplidir.»
Luke, başını salladı. «Gordon hakkındaki fikirlerini değiştirmek zorundayım, Bridget.»
«İmkânsız Luke. Onun katil olduğuna inanamam. Bu da nereden aklına geldi. İki gün önce katilin Sorty olduğundan emindin.»
Luke, hafifçe yüzünü buruşturdu. «Biliyorum. Biliyorum. Ama durum değişti artık. Lord Easterfield'den başkası olamaz. Tevekkeli Lavinia Fullerton buradaki polise gidemedi. Onların kendisine güleceklerini biliyordu. Bu yüzden Scotland Yard'a başvurmayı uygun buldu.»
«Gordon bütün o zavallıları neden öldürsün. Pek saçma bir sav bu.»
«Biliyorum. Ama Easterfield'in kendisini ne kadar beğendiğinin farkında değil misin?»
Bridget, «Evet,» dedi. «Gordon hep olağanüstü bir insanmış gibi hareket eder. Ama aslında bunun nedeni onda aşağılık duygusu olması. Zavallı Gordon'cuk.»
«Herhalde bütün felâketlerin nedeni de bu. İyi düşün, Bridget. Adamın kendisine ne kadar önem verdiğini unutma. Buna bir de fanatism ekle. Easterfield manyağın biri.»
Bridget, bir süre düşündü. «Gordon'un katil olduğuna yine de inanamam/ Elinde ne deliller var, Luke?»
«Easterfield geçen gece bana kendisine karşı çıkan herkesin öldüğünü söyledi.»
«Sonra?»
«Sana ne demek istediğimi tam olarak açıklayamayacağım. Ama Easterfield bu sözleri söylerken halini görme-liydin. Gayet sakin ve hayatından memnun bir hali vardı. Orada oturmuş kendi kendisine gülümsüyordu. Korkunç bir şeydi bu, Bridget.»
«Devam et.»
«Sonra bana kendisini öfkelendirmek hatasını işledikleri için ölen kimselerin bir listesini yaptı. Şimdi iyi dinle, Bridget. Bana saydıkları şunlar: Mrs. Horton, Amy Gibbs, Tommy Pierce, Harry Carter, Dr. Humbleby ve şoför Rivers.»
Bridget'in inancı sarsılmaya başlamıştı. Genç kız sapsarı kesildi. «Bu adlan saydı mı gerçekten?»
«Saydı ya!- Şimdi bana inandın mı?»
«İnanmam gerek herhalde. Peki bütün bu insanların ölüm sebepleri neymiş?»
«Korkunç denecek kadar basit. Mrs. Horton, kendisine hakaret etmiş. Tommy Pierce taklidini yaparak, bahçıvanları güldürmüş. Harry Carter küfür etmiş. Amy Gibbs küstahlığa kalkışmış. Humbleby ona karşı gelmiş. Rivers ise onu benim ve Miss Flete'in önünde tehdit ettiydi.»
Bridget, elleriyle gözlerini kapadı. «Korkunç. Çok korkunç.»

«Biliyorum... Sonra başka deliller de var. Lavinia Ful-lerton'u Londra'da çiğneyen araba bir Rolls'muş. Numarası da Lord Easterfield'inkinin aynı.»
Bridget, ağır ağır, «O halde artık işin kuşku götürür tarafı yok,» dedi.
«Evet. Polis, onlara arabanın numarasını veren kadının yanıldığını sanmış.»
Bridget, «Bu bakımdan onlara hak vermeli,» dedi. «Her zaman sıradan bir tanık yerine Lord Easterfield gibi zengin ve nüfuzlu bir adamın sözüne inanırlar.»
«Evet. İnsan bunu düşündükçe Lavinia Fullerton'un daha ne gibi güçlüklerle karşılaştığını daha iyi anlıyor.»
Bridget, düşünceli bir tavırla mırıldandı. «Lavinia Ful-lerton bana bir iki kez tuhaf şeyler söylediydi... Sanki bana ihtarda bulunuyormuş gibi bir hali vardı. Ne demek istediğini o zaman anlıyamamıştım. Ama şimdi anlıyorum.»
Luke, «Her şey birbirine uyuyor,» diye cevap, verdi. «Eas-

terfield Mrs. Horton'a serinden üzüm yollamış. Kadın ise hemşirelerin kendisini zehirlemeye kalkıştıklarını sanmış. Sonra Lord'un Wellerman Kreitz laboratuvarma yaptığı ziyaret. Herhalde oradan mikrop çalarak, bunu Humbleby'e aşıladı.»
«Tabiî kimsenin de aklına ondan kuşkulanmak gelmedi.»
«Yalnız Honoria Flete ondan kuşkulanıyordu sanırım. Lord'un laboratuvara yaptığı ziyaretten sözetti. Bu konuyu uygun bir şekilde açtı ama benim bu ipucuna göre hareket edeceğimi umuyordu sanırım.»
«Demek o Gordon'un katil olduğunu başından beri biliyordu?»
«Kuşkulanıyordu. Gordon'a bir zamanlar âşık olduğu için de birşey yapamıyordu.»
Bridget, başını salladı. «Evet... Anlaşılıyor... Gordon da bana bir zamanlar Honoria ile nişanlı olduklarını söylemişti.»
«Miss Flete, Lord Easterfield'in katil olduğuna inanmayı istemiyordu. Ama sonra cinayetleri onun işlediğinden git-. gide emin olmaya başladı. Bana da bazı imalarda bulundu ama kuşkularını açık açık söylemeye gönlü razı değildi. Kadınlar cok garin varatıklar. Galiba Honoria Flete bir bakıma Easterfield'e hâlâ âşık.»
«Gordon'un nişanı bozmasına rağmen mi?»
«Şişanı- bozan Lord Easterfield değil, Honoria Flete. Aslında bu hikâye bir hayli çirkin.» Bridget'e kanarya meselesini anlattı.
Bridget, hayretle ona baktı. «Gordon, kuşun boynunu mu kırmış?»
«Evet. Anlayacağın adam daha o günlerde bile pek normal desrilmiş.»
Bridget titreyerek mırıldandı. «O kadar yıl önce — o kadar yıl önce...»
Luke, «Belki de Easterfield tahmin ettiğimizden daha

le: B T
xaMd. Kimseyi öldürdü,» dedi. «Dikkati onun üzerine topla-j yan son zamanlarda ölümlerin birbirlerini kovalaması. Galiba bu konudaki başarı Lord'un başını döndürdü.»
Bridget, başını salladı. Genç kız bir süre konuşmadı. Sonra da birdenbire, «O gün Londra'ya giderken Lavinia Ful-lerton sana ne söyledi?» diye sordu. Söze nasıl başladı?»
Luke, hatırlamaya çalıştı. «Bana Scotland Yard'a gideceğini söyledi. Köydeki polisten sözetti. O iyi adamdır ama cinayetle başa çıkamaz gibi birşeyler mırıldandı.» «Devam et.»
«Sonra, 'Sözlerime hayret ettiğiniz belli/ dedi. 'Başlangıçta ben de şaşırdım. Bunu hayalimin genişliğine verdim.'» «Sonra?»
«Ona, 'Bütün bunların bir hayal ürünü olmadığından emin misiniz?' diye sordum. Veya buna benzer birşey söyledim. O sakin sakin, 'Hayır,' dedi. 'İlk kez öyle olduğunu düşünebilirdim. Ama ikinci, üçüncü ve dördüncüden sonra durum değişti.'»
Bridget, bağırdı. «Fevkalâde. Devam, devam.» «Tabiî ben de o zaman itirazdan vazgeçtim. Kendisine Yard'a gitmekle iyi ettiğini söyledim. Ama aslında zavallının anlattıklarının hiçbirine de inanmamıştım. Tıpkı Dr. Thomas'ın bana yaptığı gibi.»
«Biliyorum. İnsan ancak olaydan sonra akıllanıyor değil mi? Ben de o zavallı ihtiyarcığa aynı şekilde davranırdım herhalde. Peki sonra neler anlattı?»
«Dur bakayım... Hah, Lavinia Fullerton meşhur bir zehirlenme olayından söz açtı. Önceleri katilin kurbanlarına belirli bir şekilde baktığına inanmadığını

söyledi. 'Ama buna artık inanıyorum, çünkü gözümle gördüm,' dedi.» «Kelimesi kelimesine böyle mi söyledi?» Luke, kaşlarım çatarak düşündü. «O tatlı, ince sesiyle, 'Bunu duyduğum zaman inanmamıştım ama doğru/ dedi. Ben, 'Doğru olan nedir?' diye sordum. Hemen cevap verdi.
— 160 —
'Katilin yüzünde beliren ifade.' Ve o zaman fena halde sarsıldım, Bridget. Yaşlı kadının yumuşak sesi ve yüzündeki anlam. Anlatılamayacak kadar korkunç bir şey görmüş olan bir insanın yüzüydü bu.»
«Devam et, Luke. Bana her şeyi anlatmalısın.»
«Lavinia Fullerton ondan sonra kurbanları saydı. Amy Gibbs, Harry Carter, Tommy Pierce... Tommy'nin kötü bir çocuk olduğunu, Carter'in ise içtiğini söyledi. Sonra, 'Ama şimdi — dün — Dr. Humbleby'e sıra geldiğini anladım,' dedi. 'O öyle iyi bir adamdır ki.' Humbleby'e gidip durumu açıkladığı takdirde adamın kendisine inanmayacağını, yalnızca güleceğini de anlattı.»
Bridget, derin derin içini çekti. «Anlıyorum... Anlıyorum...»
Luke, genç kıza baktı. «Ne var, Bridget? Ne düşünüyorsun?»
«Mrs. Humbleby'nin bana söylediği bir söz aklıma geldi. Düşündüm de... Neyse, neyse... Sen devam et. Lavinia Fullerton sonunda ne söyledi?»
Luke, yaşlı kadının anlattıklarını ciddî bir tavırla tekrarladı. O kelimeler kendisini iyice etkilemişti. Bunları unutması olanaksızdı. «Ona, bir sürü cinayet işleyip de kanunun eline düşmemenin kolay olmadığını söyledim. O zaman bana, 'Yanılıyorsun çocuğum,' diye cevap verdi. 'Kimse senden kuşkulanmadığı takdirde cinayet işlemek o kadar kolaydır ki. Bu sözünü ettiğim cani de böyle, kimsenin kuşkulanmadığı biri.'» Sustu.
Bridget, titreyerek, «Öldürmek kolay mı?» diye mırıldandı. «Gerçekten de öyle olmalı. Tevekkeli o sözler aklına takılmamış Luke? Bu kelimeleri ben de ölünceye kadar hatırlayacağım. Gordon Eeasterfield gibi biri — tabiî çok kolay bu.»
Luke, «Ama bunu kanıtlamak kolay değil,» dedi.
— 161
Zehiri Kim Verdi/F : U
«Öyle mi dersin? Ben bu konuda sana yardım edebileceğimi sanıyorum...»
«Bridget, böyle şeylere kalkışma...»
«Bana engel olamazsın. İnsan arkasına yaslanıp, 'Kendimi emniyete almalıyım,' diye düşünemez. Bu işte ben de varım Luke. Evet, bu tehlikeli olabilir. Bunu itiraf ediyorum. Ama ben de payıma düşeni yapmalıyım.»
«Bridget...»
«Bu işde ben de varım, Luke. Miss Flete'nin davetini kabul edecek ve birkaç gün daha köyde kalacağım.»
«Sevgilim, yalvarırım...»
«Bu ikimiz için de tehlikeli. Bunu biliyorum. Ama bu maceraya ikimiz birden atıldık, Luke.»
21
Miss Flete'in evine yine o sakin hava hâkimdi. Yaşlı kadın, Bridget'in davetini kabul ettiğini anlayınca toiraz şaşırdı. Sonra da duraksamasının nedeninin başka olduğunu belirtebilmek için davetini tekrarladı.
Luke, «Çok naziksiniz, Miss Flete,» dedi. «Bence böylesi daha iyi. Ben handa kalacağım. Bridget'in de gözümün önünde olmasını istiyorum. Daha önce Londra'da olanları biliyorsunuz.»
Miss Flete, «Lavinia Fullerton'u mu kasdediyorsunuz?» diye sordu.
«Evet... Oysa insan onun kalabalık bir şehirde emniyette olacağım sanırdı. Öyle değil mi?»
Yaşlı kadın, «Yani,» dedi. «Sizce bir insan ancak bir kimse kendisini öldürmek niyetinde olmadığı sürece emniyettedir. Bunu kasdediyordunuz, değil mi?»
«Evet... Öyle...»
Honoria Flete, düşünceli düşünceli başını salladı.
— 162 —
Bridget, sordu. «Gordon'un katil olduğundan ne zaman-danberi kuşkulanıyordunuz, Miss Flete?»
Yaşlı kadın, içini çekti. «Bu cevaplandırılması zor bir soru, yavrum. Galiba için için onun katil olduğundan uzun zamandan beri emindim. Ama bunu inancı görmezlikten gelmek için elimden geleni yaptım. Açıkçası Gordon'un cani olduğuna

inanmayı istemiyordum. Kendi kendime de kötü ve korkunç şeyler düşündüğümü tekrarlayıp durdum.»
Luke, sordu. «Kendi hayatınız için hiç endişe etmediniz mi?»
Miss Flete, düşündü. «Yani Gordon kendisinden kuşkulandığımı sevdiği takdirde beni de ortadan kaldırmanın bir yolunu bulurdu. Bunu mu demek istiyorsunuz?»
«Evet.»
Yaşlı kadın, usulca, «Bu olasılık aklıma gelmedi değil,» diye mırıldandı. «Onun için de dikkatli davranmaya çalıştım. Aslında Gordon'un beni gerçek bir tehlike sayacağını da sanmıyordum.»
«Neden?»
Miss Flete, hafifçe kızardı. «Gordon, kendisini tehlikeye atacak bir şey yapamayacağıma inanıyor sanırım.»
Luke, «Ona ihtarda bulunmaya çalıştınız, değil mi?» diye sordu.
«Evet... Yani ona kendisini kızdıran herkesin ölüp gitmesinin biraz garip olduğundan sözettim.»
Bridget, atıldı. «O zaman ne dedi?»
Honoria Flete'in yüzünde endişeli bir ifade belirip kayboldu. «Doğrusu beklediğim tepkiyi göstermedi. Tam tersine — inanılacak gibi değil ama — buna memnun olmuş gibi bir hali vardı. 'Demek bunu farkettin?' dedi. Sanki bununla gururlanıyormuş gibi bir tavır da takındı.»
Luke, «O deli tabiî,» dedi.
Miss Flete, hemen başını salladı. «Tabiî. Yoksa bu durumu başka türlü açıklayamayız. Hareketlerinden sorumlu de-

ğil o.» Elini Luke'un koluna dayadı. «O — onu asmayacaklar değil mi, Mr. Fitzwilliam?»
«Hayır. Kendisini tımarhaneye kapayacaklarını sanıyorum.»
Miss Flete içini çekti. «Buna memnun oldum...» Kaşlarını çatarak gözlerini halıya dikmiş olan Bridget's baktı.
Luke, «Buna daha vakit var,» diye mırıldandı. «Scotland Yard'a haber verdim. Onlar bu işi ciddiye almaya hazırlar. Ama elimizde hemen hiç delil yok.»
Bridget, «Delil bulacağız,» dedi.
Honoria Flete, genç kıza baktı. Yüzünde Luke'a kısa bir zaman önce gördüğü birini veya bir şeyi hatırlatan bir ifade vardı. Bunun ne olduğunu hatırlamaya çalıştı ama başaramadı. Yaşlı kadın tereddütle mırıldandı. «Pek emin 'bir tavırla konuşuyorsunuz yavrum. Hoş belki de haklısın.»
Luke, «Ben arabayla malikâneye gidip eşyalarını getireyim, Bridget,» dedi.
Genç kız, hemen atıldı. «Ben de seninle geleceğim.»
«Gelmemeni tercih ederim.»
«Belki. Ama ben gelmeyi istiyorum.»
Luke, biraz sinirlendi. «Allahaşkına, çocuğunun peşinde dolaşan bir anne tavırları takınma, Bridget. Beni himaye etmeye kalkışman hiç hoşuma gitmez.»
Honoria Flete, mırıldandı. «Bir tehlike yok ki, Bridget' çiğim. Mr. Fitzwilliam güpegündüz, arabayla gidecek.»
Bridget, utangaç bir tavırla güldü. «Budalalık ediyorum. Bu mesele sinirlerimi bozmaya başladı.»
Luke, «Miss Flete geçen gece beni korudu,» dedi. «Haydi, haydi bunu itiraf edin, Miss Flete... Öyle yapmadınız mı?»
Yaşlı kadın, gülerek itiraf etti. «Evet. Çünkü Gordon' dan kuşkulanmak aklınızdan bile geçmiyordu. Mr. Fitzwilliam. Oysa o sizin sırf bu iş için köye geldiğinizi anlasaydı, hayatınız hemen tehlikeye girerdi. Sonra o yol çok ıssızdır. Orada her şey olabilirdi!»

Luke, ciddileşti. «Artık tehlikenin büyüklüğünün farkındayım. Bu kez gafil avlanmayacağım.»
Yaşlı kadın endişeyle, «Onun çok kurnaz olduğunu unutmayın,» dedi. «Üstelik Gordon sandığınızdan çok daha zekidir. Aslında müthiş bir kafası vardır onun.»
«Tedbirli olacağım.»
Miss Flete, «Erkekler cesur olurlar,» dedi. «Bunu hepimiz biliyoruz. Ama onlar kadınlardan daha kolay kanarlar.»
Bridget, başını salladı. «Bu doğru.»

Luke, «Miss Flete, siz gerçekten benim tehlikede olduğuma inanıyor musunuz?» diye sordu. «Yani Lord Easter-field beni de ortadan kaldırmaya mı çalışacak?»
Honoria Flete bir süre duraksadı. «Bence asıl tehlikede olan Bridget. Gordon, onun nişanı bozmasını büyük bir hakaret sayacak. Bridget'in icabına baktıktan sonra da size dönecek sanırım. Ama onun önce Bridget'i ortadan kaldırmaya çalışacağından eminim.»
Luke, inledi. «Bridget, hemen İngiltere'den ayrılmanı tercih ederim.»
Bridget, azimle ona baktı. «Bir yere gidecek değilim.» Yaşlı kadın, içini çekti. «Çok cesur bir kızsınız, Bridget. Size hayranım.»
«Siz de benim yerimde olsaydınız, aynı şeyi yapardınız.»
«Şey — belki.»
Bridget, sesini alçattı. «Luke da, ben de bu işe karıştık artık...»
Genç kız, Luke'la birlikte kapıya kadar gitti. Luke «Aslanın ininden sağ salim çıkıp, hana döndükten sonra telefon ederim,» diye söz verdi.
«Muhakkak telefon et.»
«Sevgilim, hemen heyecanlanmayalım. En usta katillerin bile plânlarını geliştirmek için zamana ihtiyaçları vardır. Bir, iki gün tehlikeyle karşılaşmıyacağımızdan eminim. Scotland Yard'ın Baş Müfettişlerinden Battle bugün köye

gelecek. Ondan sonra da Lord Easterfield göz hapsine alınacak tabiî.»
«Yani her şey yolunda ve melodrama da gerek yok. Öyle mi?»
Luke, ciddî bir tavırla elini sevgilisinin omuzuna koydu. «Bridget, hayatım, sakın tedbirsizce şeyler yapmaya kalkma.»
«Ben de sana aynı şeyi söyleyecektim, Luke'cuğum.»
Genç adam, kızın omuzunu sıktıktan sonra arabasına atlayarak uzaklaştı. Bridget de oturma odasına döndü. Miss Flete biraz telâşlıydı. «Odanız henüz hazır değil yavrum. Emily bu işle ilgileniyor şimdi. Ben ne yapacağım biliyor musunuz? Size güzel bir çay pişireceğim. Bütün bu üzücü olaylardan sonra sizin için gerekli olanı da bu.»
Bridget, - çaydan çok nefret ederdi. Üstelik midesini de bozardı çay. Ama yaşlı kadın, genç misafirinin çaya ihtiyacı olduğuna karar vermişti bir kere. Telâşla odadan çıktı. Ve on dakika sonra içeriye neşeyle girdiği zaman elinde gümüş bir tepsi vardı. Üzerindeki Dresden fincanlara ağzına kadar çay doldurulmuştu.
Honoria Flete, gururla, «Hakikî Lapsan bu,» diye gülümsedi. Çin çayından daha da nefret eden Bridget kendisini zorlayarak gülümsemeye çalıştı.
Aynı anda kısa boylu tıknaz ve hımhım bir kız olan Emily kapıda belirdi. «Afedersiniz, Miss, yastıkların üzerine kırmalı kılıfları mı geçirmemi istiyorsunuz?» diye sordu.
Miss Flete telâşla odadan çıktı. Bridget de bu fırsattan yararlanarak çayı pencereden döktü. Az kalsın o arada çiçek tarhında uyuyan kedi Pooh'u da haşlayacaktı.
Bridget'in özür dilemesini büyük bir ciddiyetle dinleyen Pooh pencerenin kenarına, oradan da genç kızın omuzuna sıçradı. Büyük bir memnunlukla mırıldanıp duruyordu.
Bridget, hayvanın sırtını okşadı. «Pek de güzelsin, canım.»

Pooh, kuyruğunu kaldırarak, mırıltılarını arttırdı. Bridget hayvanın kulağını kaşıdı. «Aman ne şeker kediymiş bu.»
O sırada Honoria Flete de içeri girmişti. «Aman,» diye bağırdı. «Pooh sizden pek hoşlanmış. Oysa kimselere kolay kolay sokulmaz. Pooh'un kulağına dikkat edin, yavrum. Zavallının kulakları hâlâ ağrıyor sanırım.»
Ama Miss Flete, uyarısında çok geç kalmıştı. Bridget, kendinin ağrıyan kulağını çekince Pooh, öfkeyle tısladı. Sonra da turuncu kuyruğunu gururla sallayarak uzaklaştı.
Miss Flete, haykırdı. «Eyvah! Elinizi tırmaladı mı?»
Bridget, elinin üzerindeki çaprazlama tırmığı emdi. «Önemli bir şey değil.»
«Üzerine tentürdiyot sürelim mi?»
«Hayır, hayır... Dediğim gibi öyle önemli bir şey değil bu.»

Honoria Flete, hayal kırıklığına uğramış gibiydi. Bridget, kabalık ettiğini düşünerek telâşla, «Acaba Luke ne zaman dönecek?» dedi.
«Endişelenmeyin, yavrum. Mr. Fitzwilliam'm kendisini korumasını bildiği belli.»
«Evet. Luke'un cesur ve tedbirli olduğu muhakkak.» Aynı anda telefon çalmaya başladı. Bridget telâşla koştu. Arayan gerçekten Luke'du.
Genç adam, «Alo,» dedi. «Bridget, sen misin? Ben handayım. Bavullarını öğle yemeğinden sonra getirsem olur mu? Çünkü Battle geldi. Kimi kasdettiğimi biliyorsun değil mi?»
«Scotland Yard'dan Baş Müfettiş...»
«Evet, evet... Battle benimle hemen konuşmak istiyor.»
«Bavulları hemen getirmen şart değil. Yemekten sonra getir, bana Battle'm görüşlerini de anlatırsın.»
«Olur. Allahaısmarladık, sevgilim.»
Bridget, telefonu kapadıktan sonra konuşmayı Miss Fle-te'e nakletti. Sonra da uzun uzun esnedi O heyecanlı anlar-

dan sonra bayağı yorgunluk duymaya, başlamıştı. Honoria Flete de onun bu halini farketti tabiî.
«Yorgunsunuz değil mi, yavrum? En iyisi biraz uzanın. Hayır hayır. Öğle yemeğinden önce yatmanız doğru olmaz. Ben, ilerideki kulübede oturan bir kadına eski elbiselerimi götürecektim. Oraya giden yol pek güzeldir. Kırların arasından geçer. Belki benimle gelmek istersiniz. Öğle yemeğine kadar gidip dönebiliriz.»
Bridget bu öneriyi hemen kabul etti. Arka kapıdan çıktılar. Miss Flete, başına hasır bir şapka, eline de eldivenlerini giymişti. Bridget bunu pek komik buldu. Kendi kendine, «Gören de çaya davetliyiz sanır,» dedi.
Yolda yürürlerken Honoria Flete, tatlı tatlı köyle ilgili basit meselelerden sözetti durdu. İki tarladan geçip, bir keçi yolunu aştılar. Sonunda seyrek bir korudan geçen ince bir patikaya saptılar. Hava çok sıcaktı. Ağaçların gölgesi Brid-get'in çok hoşuna gitti.
Honoria Flete, «İsterseniz biraz oturup dinlenelim, yavrum,» diye gülümsedi. «Bugün hava pek boğucu. Öyle değil mi? Galiba gök gürlemeye başladı.»
Bridget, uykulu uykulu bu teklifi kabul etti. Nehrin kıyısına oturarak, arkasını ağaca dayadı. Gözleri yarı kapalıydı. Nedense aklına bir şiir gelmişti genç kızın.
«Ey hiç kimsenin sevmediği şişman beyaz kadın Neden ellerinde eldiven kırlarda dolaşıyorsun?»
Ama bu Miss Flete'e pek uymuyordu. Yaşlı kadın şişman değildi çünkü. Bridget kelimeleri değiştirdi.
«Hiç kimsenin sevmediği zayıf, kurşunî kadın, Neden ellerinde eldivenlerle kırlarda dolaşıyorsun?»
Honoria Flete'in sesiyle daldığı düşüncelerden uyandı. «Çok uykunuz var değil mi, yavrum?»

Miss Flete bu sözleri her zamanki gibi o tatlı sesiyle söylemişti. Ama bu sözlerde Bridget'in gözlerinin birdenbire açılmasına neden olan bir şeyler vardı.
Honoria Flete, ona doğru eğilmişti. Gözleri heyecanla parlıyor, dudaklarını yalıyordu. Sorusunu tekrarladı. «Çok uykunuz var değil mi, yavrum?»
Bu sefer kadının sesindeki ifade şüphe götürecek gibi değildi. Bridget'in kafasında bir şimşek çaktı âdeta. Genç kız o anda her şeyi anladı. Ve arkasından da aptallığı yüzünden kendi kendisine kızdı. Gerçeği sezer gibi olmuştu ama bu da belirsiz bir kuşkudan öte gidememişti. Usulca, gizlice çalışarak gerçeği meydana çıkarmaya karar vermişti. Ama bir an bile hayatının tehlikede olabileceği aklına gelmemişti. Kuşkularım iyice gizlediğini sanmıştı. Ayrıca katilin hemen harekete geçeceğini de zannetmemişti.
Bridget, «Ben budalanın biriyim,» diye düşündü. «Budalanın biriyim...» Sonra birdenbire aklına bir şey geldi. «Çay... O çayın içinde bir şey vardı. Honoria Flete, çayı içmediğimi bilmiyor. Benim için iyi bir fırsat bu. Uykum gelmiş gibi davranmalıyım. Acaba çayda ne vardı? Zehir mi? Yoksa yalnızca uyku ilâcı mı? Kadının benim uyumamı istediği apaçık ortada.»

Bridget, tekrar gözlerini kapadı. Normal, uykulu oldU' ğunu umduğu bir sesle, «Gerçekten çok uykum var... Çok garip... Şimdiye kadar hiç böyle birdenbire uykumun geldiğini bilmiyorum.»
Honoria Flete, usulca başını salladı. Bridget, kirpiklerinin arasından yaşlı kadını gözetliyordu. Kendi kendine «Onunla nasıl olsa başa çıkabilirim,» dedi. «Adalelerim kuvvetlidir. Honoria Flete ise sıska ve yaşlı. Ama önce onu konuşturmam gerek. Bu şart...»
Honoria Flete gülümsüyordu. Hoş bir gülümseme değildi onunkisi. Sinsi, insanca olmayan bir şeydi bu. Bridget, «Tıpkı keçiye benziyor,» diye düşündü. «Ne kadar da keçiyi
169
¦id/.
andırıyor. Keçiyi hep kötülük sembolü olarak kullanırlar. Bunun nedenini şimdi anlıyorum... Haklrymışım... Aklıma gelen o tuhaf fikir asılsız değilmiş. 'Cehennem ateşi bile reddedilen bir kadının kini kadar yakıcı değildir,' derler. Bütün bu olayların başlangıcı bu işte.»
Bridget, endişe dolu bir sesle mırıldandı. «Kendimi çok tuhaf hissediyorum... Nem var bilmiyorum...»
Miss Flete, çabucak çevresine bir göz attı. Bulundukları yer gayet ıssızdı. Köyden iyice uzak oldukları için Bridget haykırsa bile sesini duyuramazdı. Çevrede ev filan da yoktu. Honoria Flete, beraberinde getirdiği paketi aldı. Bridget'e bunun içinde köylü kadına vereceği eski elbiselerin olduğunu söylemişti. Galiba da öyleydi. Kâğıt açılınca içinden yumuşak yünlüden bir elbise çıktı. Ama Honoria Flete hâlâ paketi karıştırıp duruyordu.
«Neden ellerinde eldiven kırlarda dolaşıyorsun?»
Evet, neden? Miss Flete niçin eldiven giymek gereğini duymuştu. Tabiî! Tabiî! Her şeyi fevkalâde bir şekilde plânlamıştı kadın!
Kâğıtlar iyice açıldı. Miss Flete, bir hançer çıkardı. Lord Easterfield'in hançerini. Bunun üzerinde Lord'un parmak izleri vardı tabiî. Zaten yaşlı kadın da o parmak izlerini bozmamak için eldivenli elleriyle hançeri gayet dikkatle tutuyordu. Cezayir hançerinin keskin tarafı pırıl pırıl parlamaktaydı.
Bridget, midesinin bulandığını hissetti. Zaman kazanmalı ve bu kadını konuşturmalıydı. Kimsenin sevmediği yaşlı, kül rengi kadını. Bridget, kendi kendine, «Aslında bu zor olmamalı,» diye düşündü. «Honoria Flete'in konuşmak istediği — bunu çok istediği muhakkak. O ancak benim gibi birine açılabilir. Biraz sonra ebediyen susturacağı bir insana.»
Genç kız, boğuk bir sesle, «O bıçak da neydi?» dedi.
Honoria Flete güldü o zaman. Korkunç bir kahkahaydı
— 170 —
bu. Yumuşak, ahenkli, kibar ama insanlıkla ilgisi olmayan bir kahkaha. Yaşlı kadın «Bu hançeri senin için getirdim, Bridget'ciğim,» dedi. Kurbamyla senli benli konuşuyordu artık. «Senin için. Çünkü uzun zamandanberi senden nefret ediyorum.»
Bridget, mırıldandı. «Gordon Easterfield'le evleneceğim için mi?»
Honoria Flete, başını salladı. «Çok zekisin. Gerçekten pek zekisin. İşte bu hançer Gordon'un aleyhindeki en kesin delil •olacak. Seni burada gırtlağı kesik olarak bulacaklar. Hançerin Gordon'un olduğunu hemen öğrenecekler. Üzerinde de yine onun parmak izleri olduğu ortaya çıkacak. Bu sabah büyük bir ustalıkla ona Cezayir hançerini bana göstermesini söyledim. Sonra siz yukardayken hançeri mendilime sararak çantamın içine attım. Çok kolay oldu bu... Zaten başından beri her şey kolay gitti. Doğrusu bana biri böyle olacağını söyleseydi ona kesinlikle inanmazdım.»
Bridget, fazla uyku ilâcı içmiş insanlara has o kalın ve boğuk sesle, «Bunun tek nedeni çok zeki olman,» dedi.
Honoria Flete, yine kibar kibar güldü. Sonra da korkunç ve iğrenç bir gururla, «Evet,» diye cevap verdi. «Ben çok ka-falıyımdır. Genç kızken de öyleydim. Ama fazla eğitim görmeme, hele çalışmama hiç izin vermediler. Beni evde boş boş oturmaya zorladılar. Sonra Gordon... O bayağı bir ayakkabı tamircisinin oğluydu, ama hırslıydı. Onun çok yükseleceğini biliyordum. Bundan emindim. Ama sonra o nişanı bozdu. Beni istemedi. Hep o gülünç kuş olayı yüzünden.» Küçük bir

yaratığın boynunu kırıyormuş gibi elleriyle bir hareket yaptı. Bridget, yeniden midesinin bulandığını hissetti.
«Ayakkabıcının oğlu Gordon Ragg beni, Mr. Flete'in kızını başından atmaya kalksın! Olacak şey miydi bu? Ona bu küstahlığını ödetmeye yemin ettim. Uzun geceler hep ona ne yapacağımı düşündüm. O sırada gitgide yoksullaşmaya başladık. Konağın satılması gerekti. Orayı Gordon aldı? Gor-

don! Köye geldi, benimle ukalâ bir tavırla konuştu. Bana tepeden bakarak, kütüphanede çalışmamı önerdi. Eski evimde çalışmayı! Ondan nasıl nefret ediyordum! Ama duygularımı hiçbir zaman belli etmedim. Bunu bize genç kızken öğretmişlerdi. O devirlerde genç kızları iyi yetiştirirlerdi zaten. Kibar bir insan bundan anlaşılır. Ne derlerse desinler kibarlık kibarlıktır.»
Bir an durdu. Bridget, kadının konuşmaktan vazgeçmesinden korktuğu için âdeta soluk almaya bile çekiniyor, yine kirpiklerinin arasından onu gözetliyordu. Nihayet Honoria Flete, tatlı tatlı konuşmasına devam etti. «O sırada ben de durmadan düşünüyordum. Önce Gor-don'u öldürmeye karar verdim. İşte bu yüzden de kütüphanede kriminolojiyle ilgili eserler okumaya başladım. Gizlice tabiî... Daha sonra bu eserlerin faydasını çok gördüm. Hem-de kaç kere. Örneğin Amy'nin ölümünde... Öksürük şurubu yerine şapka boyasını koyduktan sonra kapıyı dışarıdan kit-ledim. Yani anahtarı dışarıdan cımbızla tutarak, kilitle çevirdim. Herkes Amy'nin kapıyı içeriden kilitlediğini sandı tabiî. O kız da ne fena horlardı! İğrenç bir şeydi bu.» Bir an durdu. «Dur bakayım, nerede kalmıştım?»
Bridget, karşısındakini dinlemesini iyi bildiği için Lord Easterfield'i kendisine hayran etmişti. Şimdi de bu yeteneğinin faydasını görüyordu. Honoria Flete, manyak bir katildi tabiî. Ama bunun dışında marifetlerini anlatarak öğün-mek isteyen bir insandı da aynı zamanda. Bridget de işte böylelerini idare etmesini iyi bilirdi. Onun için ağır ağır, «Önce Gordon'u öldürmeye karar verdiğinizi anlatıyordunuz...» diye mırıldandı.
«Evet, evet... Ama bu pek hoşuma gitmedi. Çünkü sıradan birşey olacaktı bu. Sonra aklıma bu fikir geldi. Cinayet işlemediği halde kendisini katil sanacak ve onu cezalandıracaklardı. Bu yüzden iyice acı çekecekti Gordon. Katil damgasını yiyecekti. Benim işlediğim cinayetler yüzünden asıla-
caktı. Ya da onun deli olduğuna karar vereceklerdi. Ölünceye kadar tımarhaneden çıkamıyacaktı. Böylesi daha da hoş olacaktı tabiî.» Honoria Flete, kıkır kıkır güldü. Bridget bu sesi duyunca ürperdi. Kadının gözleri de camlaşmış gibiydi.
«Demin de söylediğim gibi kriminolojiyle ilgili bir sürü eser okudum. Kurbanlarımı dikkatle seçtim. .Gordon'dan hemen kuşkulamlmamalıydı. Çünkü...»
Sesi kalınlaştı. «İnsan öldürmek hoşuma gidiyordu... O Lydia Horton denilen iğrenç kadm, bana tepeden bakıyordu. Bir keresinde onun benden, 'kız kurusu,' diye sözettiğini de duydum. Gordon'un onunla kavga etmesi pek hoşuma gitti tabiî. 'Böylece bir taşla iki kuş vuracağım,' dedim. Kadının başucunda oturup çayına arsenik karıştırırken ne kadar eğlendim bilemezsin. Daha sonra hemşireye giderek Mrs. Horton'un Lord Easterfi-eld'in gönderdiği üzümlerin acı olduğundan şikâyet ettiğini söyledim. Ama budala hemşire bundan kimseye sözetmedi. Sersem ne olacak!»
«Sonra... diğerleri... Gordon'un biriyle kavga ettiğini duyar duymaz ben hemen bir 'kaza' hazırlayrveriyordum. Ve Gordon da öyle budalaydı ki... İnanılmayacak kadar aptaldı. Onu, özel bir insan olduğuna, kendisine karşı gelenlerin cezalandırıldığına inandırdım. Zavallı Gordon. Her şeye inanır. O kadar safdildir ki.»
Bridget'in Luke'a, «Gordon mu? O her şeye inanır,» deyişini hatırladı. Zavallı Gordon... Ama bu kadını konuşturmaya devam etmesi lâzımdı. Mırıldandı. «Bütün bunları nasıl başarabildiğinizi anhyamıyorum...»
«Bu iş aslında çok kolaydı. Yalnız iyi örgütlenmesi gerekiyordu. Amy, malikâneden kovulur kovulmaz onu hemen yanıma aldım. O şapka boyası bence fevkalâde bir buluştu. Kapıyı da dışarıdan kilitlediğim için kimse benden kuşkulanmadı. Ama zaten ben hep emniyetteydim. Çünkü kurbanlarımı öldürmem için ortada hiçbir neden yoktu. Ortada ne-
172
173 —¦

den olmadıkça da birinin bir cinayeti işlediğinden kuşkula-namazsınız. Carter işini de kolaylıkla başardım. Adam siste yalpalayarak gidiyordu. Köprüde ona yetiştim ve kendisini çabucak itiverdim. Aslında ben çok kuwetliyimdir.»
Durdu. Yine o yumuşak, korkunç kahkaha duyuldu. «Doğrusu bu olayların hepsi de çok eğlenceliydi. O gün Tommy'i pencereden ittiğim zaman çocuğun yüzünde beliren ifadeyi hayatımın sonuna kadar unutmayacağım.» Bir sır söyleyecekmiş gibi bir tavırla Bridget'in üzerine eğildi. «Biliyor musun, insanlar aslında çok aptal. Bunu daha önce f arketmemiştim.»
Bridget, usulca fısıldadı. «Siz çok zekisiniz de ondan başkalarını aptal buluyorsunuz...»
«Evet, evet... Belki de sen haklısın.» Bridget, «Ya, Dr. Hurribleby,» dedi. «O meselede bir hayli zorlukla karşılaştınız herhalde?»
«Evet. Başarıya ulaştığıma bayağı şaşırdım. Tabiî isteğime erişmeyebilir dim de. Ama Gordon her önüne gelene Wellerman Kreitz laboratuarlarına yaptığı ziyaretten sözedi-yordu. 'Doktoru uygun bir yöntemle öldürmeliyim,' dedim. 'Daha sonra herkes bunu Gordon'un laboratuara gidişine bağlamalı...' O sırada Pooh'nun kulağı berbat haldeydi. Akıp 'duruyordu. Mahsus kazaymış gibi makasımın ucunu doktorun eline hatırdım. Sonra da çok üzülmüş gibi yaparak doktorun elini sarmakta ısrar ettim. Humbleby gazlı 'bezi önce Pooh'nun kulağına sürdüğümü bilmiyordu tabiî. Başarıya ulaşamıyabilirdim de. Ama istediğim olunca çok sevindim. Özellikle, bu cinayette Lavinia Fullerton'un kendisinden faydalandığım için de pek memnundum.»
Yüzü asıldı. «Lavinia Fullerton! O olayların içyüzünü keşfetti! O gün Tommy'i o buldu. Gordon'la Humbleby kavga ettikleri zaman da beni doktora bakarken yakaladı. Gafil avlanmıştım. O sırada doktoru nasıl ortadan kaldıracağımı düşünüyordum. O bunu sezdi. Döndüm ve Lavinia'nın beni

süzdüğünü gördüm. Kendimi ele vermiştim. Lavinia'nın durumdan kuşkulandığı belliydi. Tabiî birşey kanıtlayamazdı. Buna rağmen birinin ona inanmasından korkuyordum. Örneğin Scotland Yard'dakiler bu işin içinde bir iş olduğunu düşünebilirlerdi. O gün Lavinia'nın Yard'a gideceğinden emindim. Ben de aynı trene binerek onun peşine takıldım.
«O iş de çok kolay oldu. O WhitehalPu geçerken ben ar-kasmdaydım. Ama o beni farketmedi. Büyük bir araba yaklaşırken Lavinia'yı olanca gücümle onun altına itiverdim. Aslında, dedim ya, ben çok kuwetliyimdir. Lavinia, arabanın tekerlekleri altında kaldı. Yanımdaki kadına Lavinia'yı çiğneyen otomobilin numarasını aldığımı söyledim. Ona Gordon'un Rolls'unun numarasını verdim. Onun bunu polise tekrarlayacağını umuyordum. Evet bu konuda da şansım yaver gitti. Zaten ben çok talihliyim. Örneğin geçen gün Gordon'la şoför Rivers'm kavgası... Üstelik o sırada şahit olarak Mr. Fitzwilliam da vardı. Doğrusu Fitzwilliam'la da çok eğlendim. Onu usul usul istediğim yöne doğru çektim. Doğrusu önce Gordon'dan kuşkulanmak bir türlü aklına gelmedi. Rivers olayından sonra o da başka çare bulamadı. Şimdi de bu olay her şeyi tamamlayacak.»
Ayağa kalkarak, Bridget'e sokuldu. Usulca, «Gordon, nişanımızı bozmuştu,» diye mırıldandı. «Seninle evlenecekti. Hayatım boyunca durmadan hayal kırıklığına uğradım. Hiçbir şeyim olmadı. Hiçbir şeyim...»
«Hiç kimsenin sevmediği kül rengi kadın...»
Bridget'e doğru eğilmiş, gözlerinde delice bir pırıltıyla gülümsüyordu. Hançer güneşte ışıldamaktaydı.
Bridget, bütün kuvvetini toplayarak yerinden fırladı. Dişi bir kaplan gibi yaşlı kadının üzerine atılarak, onu geri itti. O sırada Honoria Flete'in sağ bileğini de yakalamıştı.
Gafil avlanan Honoria Flete, bu saldırı karşısında biraz geriledi. Ama kısa süren bir hareketsizlikten sonra o da dövüşmeye başladı. Kuvvet bakımından birbirleriyle karşilaştı-

rılamazlardı bile. Bridget, genç ve sağlamdı. Tenis gibi sporlar sayesinde adaleleri iyice güçlenmişti. Honoria Flete ise ince ve narin bir kadındı. Ama Bridget bu boğuşma sırasında bir şeyi dikkate almamış olduğunu anladı. Honoria Flete, deliydi. Onda da o manyaklara has kuvvet vardı. Kadın bir iblis gibi döğüşüyordu. Çılgınca gücü, Bridget'inkinden daha üstündü. Bir ileri, bir geri

sallanıyorlardı. Bridget hâlâ yaşlı kadının elinden hançeri almaya çalışıyor, Honoria ise olanca gücüyle bunu bırakmamaya çabalıyordu.
Sonra yavaş yavaş deli kadının gücü daha üstün gelmeye başladı. Artık Bridget, «Luke! Luke! İmdat!» diye bağırıyordu. Ama kimsenin imdadına yetişemiyeceğinide biliyordu. Honoria Flete'le yalnızdılar. Ölü bir dünyada yapayalnızdılar. Bridget, bütün gücünü kullanarak deli kadının bileğini büktü ve hançerin yere düştüğünü duydu. Ama hemen sonra Honoria Flete'in birer çelik kıskacı andıran parmakları genç kızın boynunu kavradı. Bridget, son bir defa acı acı haykırdı.
22
Baş Müfettiş Battle'ın hali ve tavrı Luke'un hoşuna gitti. İri yarı, geniş kırmızı yüzlü, pos bıyıklı bir adamdı Battle. İlk bakışta insanda zeki bir adam kanısını uyandırmıyordu ama biraz dikkat edilince Baş Müfettişin gözlerinde müthiş bir pırıltı olduğu farkediliyordu. Bir zekâ pırıltısı. Luke, onu aşağı görmek hatasına da düşmedi. Çünkü daha önce de Battle tipinde kimselerle karşılaşmıştı. Onlara güvenilebili-neceğini ve bu adamların er geç bir sonuca ulaşacaklarını biliyordu. Bu işi hiç kimse Battle'dan daha iyi araştıramazdı.
Baş müfettişle yalnız kalınca, Luke, «Siz böyle bir olay için gönderilmeyecek kadar önemli bir kimsesiniz,» dedi.
— 176 —
Baş Müfettiş Battle, gülümsedi. «Bu ciddî bir mesele olabilir, Mr. Fitzwilliam. İşin içine Lord Easterfield gibi biri karıştı mı, bir hata olmasını da istemeyiz.»
«Anlıyorum... Yalnız mı geldiniz?»
((Hayır, hayır. Yardımcım var. O 'Yedi Yıldız' hanında şimdi. Kendisine Lord hazretlerini göz hapsine almak görevi verildi.»
«Ya...»
Battle, sordu. «Sizce bu meselenin hiç kuşku götürür bir yanı yok mu, Mr. Fitzwilliam? Katilin Lord hazretleri olduğundan emin misiniz?»
«Katilin başka biri olmasına olanak yok. Size olanları anlatayım mı?»
«Hayır, teşekkür ederim. Ben her şeyi Sir William'dan öğrendim.»
«Peki bu konuda ne düşünüyorsunuz? Herhalde Lord Easterfield durumundaki bir adamın katil bir manyak olacağına ihtimal vermiyorsunuz?»
«Öyle bir şey düşündüğüm yok.» Battle, başını salladı. «Cinayet konusunda 'imkânsız' diye bir şey yoktur. Eğer bana şirin bir yaşlı kızın, bir piskoposun veya bir okul öğrencisinin tehlikeli bir cani olduğunu söylerseniz, kesinlikle, 'Hayır, olamaz,' demem. Hemen meseleyi araştırırım.»
Luke, «Madem olayları Sir William'dan öğrendiniz,» dedi. «O halde ben de size bu sabah olanları anlatayım.»
Baş Müfettiş Battle'a, Lord Easterfield'le aralarında geçenleri kısaca hikâye etti. Battle, onu büyük bir ilgiyle dinledi.
Sonra da, «Demek Lord Easterfield'in elinde bir hançer vardı?» diye mırıldandı. «Bunu özellikle mi gösterdi? Yani hançerle sizi mi tehdit ediyordu, Mr. Fitzwilliam?»
«Açıkça değil. Hançerin keskin tarafını hiç de hoş olmayan bir tavırla denedi. Sanki bundan zevk alıyormuş gibi bir hali vardı. Miss Flete de aynı şeyi sezdi sanırım.»
177
Zehiri Kim Verdi/F : 12
«Sözünü ettiğiniz hanım o değil mi? Lord Easterfield'i uzun yıllardan beri tanıyan ve bir zamanlar da kendisiyle nişanlı olan kadın?» «Evet, o.»
Baş Müfettiş Battle, «Miss Bridget konusunda hiç endişelenmeyin, Mr. Fitzwilliam,» dedi. «Onu koruması için birini getirteceğim. Bizim Jackson da Lord hazretlerinin peşinde olduğuna göre, Miss Conway için endişelenmeniz yersiz.» Luke, gülümsedi. «Siz böyle konuşunca içim rahat etti.» Baş Müfettiş, anlayışlı bir tavırla başını salladı. «Durumunuz gerçekten güç, Mr. Fitzwilliam. Miss Conway için bir hayli endişe duyduğunuz da belli. Yalnız size şunu da söyleyeyim, bu işin kolaylıkla çözümlenebileceğini sanmayın. Lord Easterfield, kurnaz bir adam olmalı. Herhalde bir süre kimseye ilişmeyecektir. Tabiî işin sonuna gelmişse o başka...» «İşin sonundan kasdmız nedir?»
«Bazı katiller bir sürü cinayet işledikten sonra artık hiçbir zaman yakalanmayacaklarını, sırlarının hiçbir zaman öğrenilmeyeceğim düşünmeye

başlarlar. Kendilerinin çok zeki ve herkesin de aptal olduğuna inanırlar. İşte biz onları o zaman yakalarız.»
Luke, başını salladıktan sonra ayağa kalktı. «Şansınız açık olsun. Eğer sizin için yapabileceğim 'birşey varsa bana söyleyin.»
«Tabiî söylerim.»
«Bu konuda bana söyleyeceğiniz birşey var mı?» Battle, bir an düşündü.
«Sanmıyorum. Şu anda söyleyebileceğim birşey yok. Önce şu köyü bir dolaşmak istiyorum. Belki bu akşam sizinle yeniden konuşuruz?» «Çök iyi olur.»
«O zaman size ne durumda olduğumuzu da anlatırım...» Luke, biraz rahatlamış gibiydi. Zaten çok kişi Baş Müfettiş Batt'la konuştuktan sonra aynı şeyi hissederlerdi. Genç adam saatine bir göz attı. «Öğle yemeğinden önce gidip Brid-

get'i göreyim mi? Yok yok... Miss Flete beni de yemeğe alıkoyması gerektiğini düşünebilir. Kadının programını alt üst etmeyeyim.» Luke, halaları ve teyzeleri dolayısıyla yaşlı kadınların böyle şeylere çok özen gösterdiklerini, önem verdiklerini öğrenmişti. «Acaba Honoria Flete'in de yeğenleri var mı? Herhalde...»
Luke, handan çıktı. Aynı anda yoldan hızla inen siyahlı bir kadm kendisini görünce durakladı. «Mr. Fitzwilliam!»
«Mrs. Humbleby...» Luke, bir iki adım atarak kadının uzattığı elini sıktı. Mrs. Humbleby, «Ben sizin köyden ayrıldığınızı sanıyordum,» dedi.
«Hayır, yalnızca yerimi değiştirdim. Artık handa kalıyorum.»
«Ya Bridget? Onun Ashe malikânesinden ayrıldığını duydum.»
«Evet ayrıldı.»
Mrs. Humbleby, derin bir soluk aldı. «Onun köyden tümüyle ayrıldığına çok memnun oldum.»
«Ah, Bridget hâlâ burada. Şu ara Miss Flete'de kalıyor.»
Mrs. Humbleby, bir adım geriledi. Yüzünde gayet endişeli bir anlam belirmişti. «Honoria Flete'in yanında mı kalıyor? Ama... neden?»
«Miss Flete onu davet etmek nezaketini gösterdi...»
Kadm, hafifçe titredi. Lüke'a sokularak, genç adamın kolunu tuttu. «Mr. Fitzwilliam, bir şey söylemeye hakkım yok. Hiç yok... Belki de yanılıyor um...»
«Hangi konuda...»
«Ashe bir kötülük yuvası halini aldı...» Mrs. Humbleby, çekingen bir tavırla Luke'a baktı. «Ve bunun nedeni de Honoria Flete. Bundan eminim... Ah, yüzünüzden bana inanmadığınız anlaşılıyor. Kimse Lavinia Fullerton'a inanmadı, ikimiz de Honoria'nm kötülüğünü hissediyorduk. Zannedersem Lavinia Fullerton, benden daha fazla şeyler biliyordu.

Şunu unutmayın Mr. Pitzwilliam, bir kadın mutlu değilse, korkunç şeyler yapabilir.»
Luke, usulca, «Evet, bu olabilir,» dedi.
Mrs. Humbleby, çabucak, «Bana inanmıyorsunuz değil mi?» diye sordu. «Tabiî, inanmanız için bir neden de yok. Kocamın elinde sargıyla Honoria Flete'in evinden geldiği günü hiç unutmadım. Tabii kocam benim telâşıma aldırmadı. 'Bu yalnızca bir sıyrık,' dedi.» Döndü. «Allahaısmarladık. Söyle: diklerimi unutun. So... son günlerde kendimde değilim.»
Luke, kadının arkasından baktı. «Neden Mrs. Humbleby, Honoria Flete'in kötü bir insan olduğunu söyledi?» diye düşünüyordu. Belki Doktor Humbleby'le Honoria Flete, dosttular. Kadın da bu arkadaşlığı kıskanıyordu. Demin, 'Lavinia Fullerton'a da inanmadılar,' dedi. Anlaşılan Lavinia bazı kuşkularını Mrs. Humbleby'e açmış.» Luke birdenbire trendeki kompartımanı ve o tatlı ihtiyarcığı hatırladı. Yaşlı kadının yüzünde büyük bir endişe vardı. Luke, Lavinia Fullerton'un sesini duyar gibi oldu. «Bir insanın yüzündeki ifade...»
Sonra kadının yüzündeki anlam da değişmişti. Sanki o anda birini görüyordu. Dudakları gerilerek; dişleri ortaya çıkmış, yüzünde memnun bir ifade belirmişti. Luke, birdenbire, «Ama ben birinde daha bu ifadeyi gördüm,» diye düşündü. «Hem de bu yakınlarda... Ne zaman?.. Bu sabah... Honoria Flete, Bridget'e böyle bakıyordu işte...»
Luke, «O halde Lavinia Fullerton o anda katilin yüzündeki ifadeyi taklide çalışıyordu,» dedi. Ne yaptığını bilmeden hızla Honoria Flete'in evine doğru

yürümeye başladı. Kafasında bir ses durmadan tekrarlıyordu. «Katilin erkek olması şart değil... Lavinia Fullerton hiçbir zaman caninin erkek olduğunu söylemedi... Sen katilin erkek olduğunu sandın... Allahım, ben galiba çıldırıyorum. İmkânsız bu. Düşündüğüm şey imkânsız! Bridget'i bulmalıyım. Onun güvenlikte olduğunu anlamalıyım. O gözler... O acayip kehribar rengi göz-
— 180 —
ler...w Gözlerinin önünde de hâlâ katilin taklidini yapan Lavinia Fullerton'un hayali vardı.
Kapıyı ona kısa boylu, tıknaz hizmetçi kız açtı. Luke'un telâşı karşısında da bayağı şaşaladı. Sonra, «Miss Bridget, sokağa çıktı,» diye cevap verdi. «Miss Flete öyle söyledi. Bakayım Miss Flete içeride mi?» Luke, hızla kızın yanından geçerek oturma odasına girdi. Emily ise üst kata koştu. Sonra da soluk soluğa aşağı indi. «Hanımefendi de dışarı çıkmış.»
Luke, onu omuzlarından yakaladı. «Ne tarafa gittiler?» Kız, ona şaşkın şaşkın baktı. «Herhalde arka kapıdan çıktılar. Ön kapıdan çıksalardı görürdüm.»
Luke, arka tarafa doğru koşarken, hizmetçi kız da onun peşinden gitti. Luke, arka kapıdan dışarı fırlayarak, küçücük bahçeyi bir adımda aştı. İleride ağaçları budayan bir adam vrdı. Luke hemen ona gitti. Normal bir tavırla konuşmaya çalışarak, adama, iki kadın görüp görmediğini sordu.
Adam, ağır ağır, «İki hanım mı?» diye mırıldandı. «Evet.. Onlar buradan geceli epey oldu. Ben çitin altında yemeğimi yiyordum. Beni görmediler sanırım.»
«Ne tarafa gittiler?» Luke, avaz avaz bağırmamak için kendisini güç tutuyordu. Galiba adam da durumda bir tuhaflık olduğunu anlamıştı. Gözleri iri iri açıldı. «Şu tarlalardan geçtiler. Şu taraftan. Ondan sonra ne tarafa gittiklerini bilmiyorum.»
Luke, adama teşekkür ettikten sonra koşmaya başladı. Telâş ve endişesi gitgide artıyordu. «Onlara yetişmeliyim... Onları bulmalıyım... Belki çıldırdım... Belki de onlar nehrin . kıyısında dolaşıyorlar. Ama içimden bir ses bana acele etmemi söylüyor.»
İki tarlayı aştı, sonra da ince patikanın başlangıcında bir süre duraksadı. Ne tarafa gidecekti. Sonra uzaklardan gelen o hafif ama tanıdık sesi duydu. «Luke! Luke! İmdat!»
Genç adam, koruya dalarak sesin geldiği tarafa doğru
— 181 —
koşmaya başladı. Şimdi kulağına başka sesler de geliyordu^ İtişmeden çıkan gürültüler... Tuhaf solumalar. Hafif, boğuk bir feryat...
Luke, tam zamanında ağaçların arasından fırlayarak,, deli kadının Bridget'in boynuna âdeta batmış olan parmaklarını çözdü. Ağzından köpükler saçılan Honoria boğuşuyor, küfrediyordu. Sonra birdenbire titreyerek Luke'un kollan: arasında kaskatı kesildi...
23
Lord Easter field, «Anlıyamıyorum...» dedi. «Anlıyamı-yorum...» Adam yine gururlu bir hava takınmaya çalışıyordu ama bütün pozlarına rağmen acınacak bir şekilde şaşırmış olduğu belliydi. Kendisine anlatılanlara bir türlü inana-mıyordu.
Battle, sabırlı bir biçimde, «Mesele şöyle, Lord hazretleri,» dedi. «Bir kere Flete ailesinde delilik var. Bunu yeni öğrendik. Herhalde Honoria Flete de çocukluğundan beri biraz anormaldi. Ayrıca hırslı bir kadındı, ama arzularına hiçbir zaman ulaşamamıştı. Önce onun çalışmasına engel olmuşlardı. Sonra da aşk macerası hayal kırıklığıyla sona ermişti.» Öksürdü. «Anladığıma göre onu siz başınızdan atmışsınız.»
Lord Easterfield, soğuk bir tavırla, «Bu 'baştan atmak,' sözlerini hiç sevmem,» diye cevap verdi.
Baş Müfettiş Battle, hatasını hemen düzeltti. «Yani.... nişanı siz bozmuşsunuz sanırım.»
«Şey... Evet...»
Bridget, atıldı. «Bunun nedenini bize anlat, Gordon.»
Lord Easterfield, iyice kızardı. «Pekâlâ... Madem anlatmamı istiyorsunuz. Honorra'nm bir kanaryası vardı. Kuşu pek severdi. Hayvan, Honoria'nın dudaklarının arasına sıkıştırdığı şekeri gagasıyla almaya alışmıştı. Bir gün gagasını bi-

— 182 —
raz hızla Honoria'nın dudağına vurdu. Honoria çok kızdı ve kuşu yakaladığı gibi... 'boynunu kırdı. O olaydan sonra Hono-ria'ya karşı eski duygularımın öldüğünü anladım. Ona, ikimizin de hata ettiğini söyledim.»
Battle, başını salladı. «Olayların başı bu işte. Miss Flete' in, Miss Conway'e de söylediği gibi ondan sonra kadın kafasını yalnızca intikam almak için kullandı.»
Lord Easterfield, hayretle ona baktı. «Yani Honoria'nın bütün gayesi beni katil diye yakalatmak mıydı? İşte buna İnanamam.»
Bridget, «Anlatılanların hepsi de doğru, Gordon'um,» dedi. «Bildiğin gibi seni kızdıran herkesin birdenbire ölüver-mesine sen de şaşıyordun.»
«Onların ölmesinin bir nedeni vardı.»
Bridget, bağırdı. «Tek neden Honoria Flete'di. Bunu iyice anla, Gordon. Tommy Pierce'i pencereden iten, diğerlerini katleden tanrısal bir güç değil, Honoria'ydı.»
Lord Easterfield, başını salladı. «İnanılacak gibi değil.»
Battle, söze karıştı. «Bu sabah size telefon edildiğini söylediniz...»
«Evet. Biri bana onikide telefon etti. Hemen koruya gitmemi, Bridget'in bana anlatacağı bazı şeyler olduğunu söyledi. Arabayla değil, yürüyerek gidecektim...»
Battle, başını salladı. «Tabiî. İşte son darbe olacaktı bu. Miss Bridget, boğazı kesilmiş halde bulunacaktı. Yanında sizin hançerinizle tabiî. Hançerin üzerinde de parmak izleriniz olduğu ortaya çıkacaktı. Ayrıca cinayet saatinde koru civarında olduğunuz anlaşılacaktı. Ondan sonra kendinizi sa-vunamıyacaktınız. İdama mahkûm olacaktınız.»
«Ben mi?» Lord Easterfield, hem şaşırmış, hem üzülmüştü. «Benim böyle birşey yaptığıma inanırlar mıydı?»
Bridget, ona şefkatle baktı. «Ben buna hiçbir zaman inanmadım...»
Lord Easterfield, genç kıza soğuk soğuk baktı. «Ne ka-
— 183 —
rakterde bir adam olduğum, ne gibi işler yaptığım herkes tarafından bilmiyor. Kimse benim âdi bir katil olduğuma inanmazdı...» Kurumlu bir tavırla dışarı çıkarak, kapıyı kapattı.
Luke, «O ne büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduğunu hiçbir zaman anlayamayacak,» diye mırıldandı. Sonra genç kıza döndü. «Şimdi sen Honoria Plete'den nasıl kuşkulandığını anlat bakalım...»
Bridget anlatmaya başladı. «Gordon'un katil olduğunu söylediğin zaman buna inanamadım. Onu çok iyi tanıyordum. İki yıl sekreterliğini yapmıştım. Evet o ukalâ, kendini beğenmiş bir adamdır ama aslmda müşfik ve inanılmayacak kadar da yufka yüreklidir. Bir sivrisineği öldürmek bile onu üzer. Honoria Flete'in kanaryasını öldürmesi inanılacak gibi değildi. Gordon böyle birşey yapmış olamazdı. Ayrıca o bana bir ara Honoria'yla nişanlandığını sonra da ondan kendisinin ayrıldığını anlatmıştı... O zaman, 'Ya Honoria Flete yalan söylüyorsa,' diye düşündüm. Tabiî hemen arkasından da, 'Öyleyse,' dedim. 'Kadın başka yalanlar daha uydurmuş olamaz mı?' Honoria Flete, gururlu bir kadındı. Her halde Gordon'un kendisiyle evlenmekten vazgeçmesi onu çok sarsmıştı. Lord Easterfield'e kızıyordu hiç kuşkusuz. Ondan intikam almayı istemesi de pekâlâ mümkündü. Özellikle Gordon başarıya ulaşmış olarak döndüğü zaman bu nefreti daha da artmış olmalıydı. O zaman, 'Herhalde cinayetleri Gordon'un üzerine yıkmak çok hoşuna gidecek,' diye düşündüm... Tabiî o sırada 'bütün bu fikirler kafamda karmakarışıktı... Honoria Flete'in katil olabileceğinden emindim. Sonra aklıma La-vinia Fullerton'un sana katilin erkek olduğunu söylediği geldi. Tabiî varsayımım da o zaman alt üst oldu. Buna rağmen, sana trende Lavinia Fullerton'la yaptığın konuşmayı kelimesi kelimesine tekrarlamanı istedim. Çok geçmeden de La-vinia'nın katilin erkek olduğunu söylemediğini anladım. Artık sağlam bir ipucu bulduğumdan emindim. Bu yüzden de Honoria Flete'in davetini kabul ettim.»
— 184 —
Luke, öfkeyle homurdandı. «Ve bana bir tek kelime bile söylemedin!»
«Ama devgilim, sen Gordon'un katil olduğundan emindin. Bense yalnızca Honoria Flete'in katil olabileceğini düşünüyordum. Elimde bir tek delil bile yoktu.»

Titredi. «Ah, sevgilim... Kadının gözleri ne korkunçtu... Ya nazik nazik gülmesi?»
Lüke da ürperdi. «Oraya tam zamanında nasıl yetiştiğimi ömrümün sonuna kadar unutmayacağım.» Battle'a döndü. «Honoria Flete şimdi ne halde?»
Baş Müfettiş, «Tamamiyle çıldırdı,» diye cevap verdi. «Ekserisi böyle olur. Sandıkları kadar zeki olmadıklarını anlayınca çileden çıkarlar.»
Lüke, üzüntüyle gülümsedi. «Benim hiç de iyi bir polis olmadığım anlaşılıyor. Honoria Flete'den kuşkulanmak hiç aklıma gelmedi. Eğer siz benim yerimde olsaydınız durumu daha çabuk anlardınız sanırım.»
«Belki anlardım, belki de anlamazdım, efendim. Size cinayet konusunda her şeyin mümkün olduğunu söylemiştim. O arada bir yaşlı kızdan da sözetmiştim sanırım.»
«O arada bir piskoposla bir okul çocuğunun da adı geçmişti. Siz onların da cinayet işleyebileceğini mi düşünüyordunuz?»
Battle, güldü. «Herkes katil olabilir, efendim.»
Bridget, «Gordon hariç,» dedi. «Luke, gel gidip onu bulalım.»
Lord Easterfield, kütüphanesindeydi. Defterine not alıp duruyordu. Bridget, utangaç bir tavırla, «Gordon...» diye mırıldandı. «Artık her şeyi biliyorsun. Bizi bağışlamayacak mısın?»
Lord hazretleri, nazik bir tavırla genç kıza baktı. «Bağışlamaz olur muyum, yavrum, bağışlamaz olur muyum? Artık anladım. İşim başımdan aşkın benim. Seni ihmal ettim. İşin doğrusu şu : Kipling'in dediği gibi, 'Yalnız seyahat eden,

çabuk yol alır...' Benim hayatta tek başıma ilerlemem gerek.» Dikleşti. «Büyük sorumluluklarım var. Omuzlanmdaki yükü tek başıma taşımam gerek. Yükümün hafifletilmesi veya bir can yoldaşı bulmam da olanaksız. Yalnız başıma ilerleyecek ve bir gün yolun kıyısına çekilerek orada son nefesimi vereceğim...»
Bridget, «Sevgili Gordon,» dedi. «Çok şekersin.»
Lord Easterfield, kaşlarını çattı. «Bunun şeker olup olmamakla bir ilgisi yok. Artık bu saçmalıkları unutalım. İşi başından aşkın bir adamım ben.»
«Biliyorum...»
«Gazetelerimden birinde hemen bir yazı serisi başlatacağım. 'Tarih boyunca kadınlar tarafından işlenen cinayetler.'»
Bridget ona hayran hayran baktı. «Gordon, fevkalâde bir fikir bu.»
Lord Easterfield, göğsünü şişirdi. «Onun için artık beni yalnız bırakmanızı rica edeceğim. Yapmam gereken bir sürü iş var.»
Luke'la Bridget, ayaklarının ucuna basa basa odadan çıktılar. Bridget, «O gerçekten şeker bir adamdır,» diye fısıldadı.
«Bridget, Easterfield'i galiba gerçekten seviyormuşsun.»
«Evet... Galiba öyle...»
Luke, pencereden baktı. «Ashe'den ayrılır ayrılmaz rahat bir soluk alacağım. Bu köy hiç hoşuma gitmiyor. Mrs. Humbleby'nin de dediği gibi, burası kötülük yuvası. Şu Ashe tepesinin kasvetli haline bak.»
«Ashe tepesi dedin de aklıma geldi. Sorty ne olacak?»
Luke, biraz da utanmış bir tavırla güldü. «Onun ellerindeki kan lekelerini mi söylüyorsun?»
«Evet...»
«Sorty'le arkadaşlarının o gece tavuk kurban ettikleri anlaşılıyor.»

«Ne kötü!»
«Dostumuz Mr. Sorty'nin başına bir şeyler gelecek sanırım. Battle onun için ufak bir sürpriz hazırlıyor.»
Bridget, başını salladı. «İyi...» Bir an durdu. Sonra da sokuldu. «Luke...»
«Efendim, sevgilim?»
«Aramızdaki sevgi hiçbir zaman ölmeyecek değil mi? Evlendikten bir süre sonra aşkımızın sönmesini istemiyorum. Boşanıp, başkalarıyla evlenmeyi istemek hoş bir şey değil...»
«Ah, sevgilim... Sen gerçek sevgiyi istiyorsun. Ben de öyle. Aramızdaki aşk daima devam edecek. Çünkü gerçekler temelinin üzerine kuruldu bu.»
- «Doğru mu söylüyorsun, Luke?»

«Tabii, sevgilim. Zannedersem bu yüzden sana âşık olmaktan korkuyordum.»
«Ben de öyle...»
«Hâlâ korkuyor musun?»
«Hayır.»
Luke, Bridget'i kendisine çekti. «Uzun zaman azraille karşı karşıya kaldık. Ama artık o kötü günler sona erdi. Bundan sonra hayatın tadını çıkaracağız...»
SON
V
*fc
Agatha Christie Zehiri Kim Verdi
www.kitapsevenler.com
Merhabalar
Buraya Yüklediğim e-kitaplar Aşağıda Adı Geçen Kanuna İstinaden
Görme Özürlüler İçin Hazırlanmıştır
Ekran Okuyucu, Braille 'n Speak Sayesinde Bu Kitapları Dinliyoruz
Amacım Yayın Evlerine Zarar Vermek Değildir
Bu e-kitaplar Normal Kitapların Yerini Tutmayacağından
Kitapları Beyenipte Engelli Olmayan Arkadaşlar Sadece Kitap Hakkında Fikir Sahibi Olduğunda
Aşağıda Adı Geçen Yayın Evi, Sahaflar, Kütüphane, ve Kitapçılardan Temin Edebilirler
Bu Kitaplarda Hiç Bir Maddi Çıkarım Yoktur Böyle Bir Şeyide Düşünmem
Bu e-kitaplar Kanunen Hiç Bir Şekilde Ticari Amaçlı Kullanılamaz
Bilgi Paylaştıkça Çoğalır
Yaşar Mutlu
Not: 5846 Sayılı Kanunun "altıncı Bölüm-Çeşitli Hükümler " bölümünde yeralan "EK MADDE 11. - Ders kitapları dahil, alenileşmiş veya yayımlanmış yazılı ilim ve edebiyat eserlerinin engelliler için üretilmiş bir nüshası yoksa hiçbir ticarî amaç güdülmeksizin bir engellinin kullanımı için kendisi veya üçüncü bir kişi tek nüsha olarak ya da engellilere yönelik hizmet veren eğitim kurumu, vakıf veya dernek gibi kuruluşlar tarafından ihtiyaç kadar kaset, CD, braill alfabesi ve benzeri 87matlarda çoğaltılması veya ödünç verilmesi bu Kanunda öngörülen izinler alınmadan gerçekleştirilebilir."Bu nüshalar hiçbir şekilde satılamaz, ticarete konu edilemez ve amacı dışında kullanılamaz ve kullandırılamaz. Ayrıca bu nüshalar üzerinde hak sahipleri ile ilgili bilgilerin bulundurulması
ve çoğaltım amacının belirtilmesi zorunludur." maddesine istinaden web sitesinde deneme yayınına geçilmiştir.
T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı Bilgi İşlem ve Otomasyon Dairesi Başkanlığı
Ankara
Bu kitaplar hazırlanırken verilen emeye harcanan zamana saydı duyarak
Lütfen Yukarıdaki ve Aşağıdaki Açıklamaları Silmeyin
www.kitapsevenler.com
Tarayan
Süleyman Yüksel
suleymanyuksel6@hotmail.com
Skype
suleymanyuksel6
Agatha Christie Zehiri Kim Verdi